

*за ініціативи та підтримки
Фонду Конрада Аденауера*

*on the initiative and support
of The Konrad Adenauer Foundation*

**ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ:
ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ**

**INTERNALLY DISPLACED PERSONS
OF THE DNIPROPETROVSK REGION:
GENDER PORTRAIT**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Наливайко Л. Р.** проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Віце-президент ВГО «Асоціація українських правників», доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України;
- Грицай І. О.** радник ректора з гендерних питань Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;
- Серьогіна С. Г.** директор Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України;
- Бодрова І. І.** заступник директора з наукової роботи Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України, кандидат юридичних наук, доцент;
- Петришин О. О.** вчений секретар Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України, кандидат юридичних наук, старший дослідник;
- Бочковий О. В.** завідувач Навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;
- Бабанін С. В.** доцент кафедри кримінального права та кримінології Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;
- Дрок І. С.** старший науковий співробітник Навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;
- Гаркуша А. Г.** доцент кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;
- Руфанова В. М.** докторант кафедри кримінального права та кримінології, кандидат юридичних наук, доцент;
- Коваленко-Марченкова Є. В.** начальник науково-редакційного відділу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук;
- Лебедєва Ю. В.** викладач кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

В 60 **Внутрішньо переміщені особи Дніпропетровської області: гендерний портрет: наук. видання** / колектив авторів за загальною редакцією д.ю.н., проф. Наливайко Л. Р., д.ю.н., проф. Грицай І. О. (за ініціативи та підтримки Фонду Конрада Аденауера). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 116 с.

ISBN 978-617-8032-87-6

Гендерний портрет Дніпропетровської області – це аналітична збірка, що включає актуальну соціально-демографічну статистику та особливості таких груп, як жінки і чоловіки. Зібрана інформація відтворює демографічні характеристики регіону та включає достовірні показники у таких сферах як політика та публічне управління, громадсько-політичне (суспільне) життя, зайнятість населення та рівень безробіття, охорона здоров'я, освіта, соціальний захист населення, статистика представництва жінок і чоловіків у правоохоронних органах. У збірці наведено результати унікальних міжнародних досліджень. Її перевагою є розроблені гендерними експертами узагальнення, висновки та рекомендації, які суттєво спрощують використання статистичних даних у нормотворчості, правозастосуванні, стратегічному плануванні та управлінні, освітній і науковій діяльності тощо.

Видання розраховано на експертне середовище, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, науковців, освітян та здобувачів освіти, а також усіх тих, хто цікавиться проблематикою гендерної рівності в суспільстві та Дніпропетровському регіоні.

ISBN 978-617-8032-87-6

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
ABSTRACT	7
I. СОЦІАЛЬНА СФЕРА	12
1.1. Демографічний профіль та вразливість домогосподарств	12
1.2. Місцеві суб'єкти реагування	24
1.3. Координація з міжнародними організаціями у пріоритетних громадах	25
1.4. Обмеження міжнародного гуманітарного реагування	25
1.5. Координація діяльності постачальників державних послуг у цільових громадах	26
1.6. Координація реагування на кризу в громадах, що постраждали внаслідок конфлікту	26
1.7. Пріоритетні потреби місцевих суб'єктів реагування	27
1.8. Пріоритетні потреби постачальників державних послуг у цільових громадах	28
1.9. Доходи домогосподарств ВПО та непереміщених домогосподарств	28
1.10. Задоволеність гуманітарною допомогою	29
1.11. Постачальники допомоги	30
1.12. Грошова допомога ВПО та забезпеченість житлом	32
1.13. Освіта, охорона здоров'я та інші права ВПО	34
II. ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ ВПО ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПОГЛЯД ЗСЕРЕДИНИ	38
2.1. Психологічний стан	39
2.2. Політична складова	40
2.3. Безпека та оборона	45
2.4. Економічний напрям	51
2.5. Культурний напрям	56
2.6. Інтеграція в громаду	58
III. ЗАЙНЯТІСТЬ І ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	63
IV. МЕДИЧНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА	69
V. ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	73
VI. ГРОМАДСЬКИЙ СЕКТОР	76
6.1. Благодійні фонди	80
6.2. Допомога підприємництву для сприяння працевлаштуванню внутрішньо переміщеними особам	81
6.3. Місцеві органи влади	85
VII. СТАН ЗАХИЩЕНОСТІ ПРАВ І СВОБОД ВПО	87
7.1. Правоохоронна сфера	87
7.2. Доступ до правосуддя та правової допомоги ВПО	89
VIII. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ ВПО	101
ГЛОСАРІЙ	108
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	111

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БПД – безоплатна правова допомога;

ВПО – внутрішньо переміщені особи;

ГУНП – Головне управління Національної поліції;

КІ – ключові інформанти;

Мінсоцполітики – Міністерство соціальної політики України;

Нацсоцслужба – Національна соціальна сервісна служба України;

ОТГ – об'єднана територіальна громада;

п. – пункт;

п.п. – пункти;

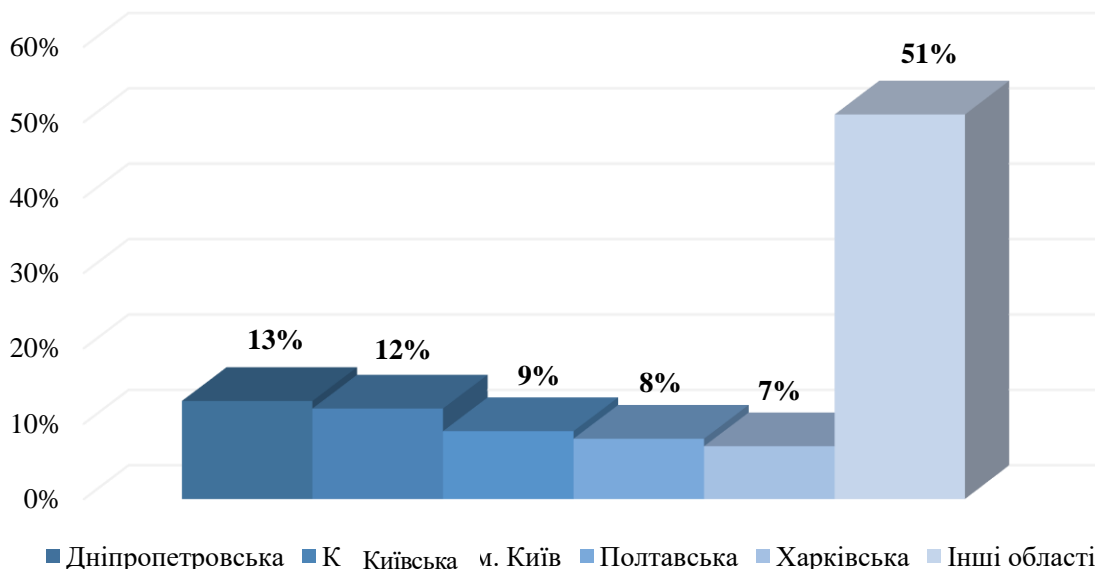
ст. – стаття;

ст. ст. – статті.

ВСТУП

Серед усіх областей України перше місце за кількістю прийнятих внутрішньо переміщених осіб займає Дніпропетровська область¹. Наслідками даного явища стає збільшення навантаження на інфраструктуру регіону, зростання видатків на соціальні програми, навантаження на державні органи та органи місцевого самоврядування тощо.

Топ-5 областей за часткою прийнятих ВПО



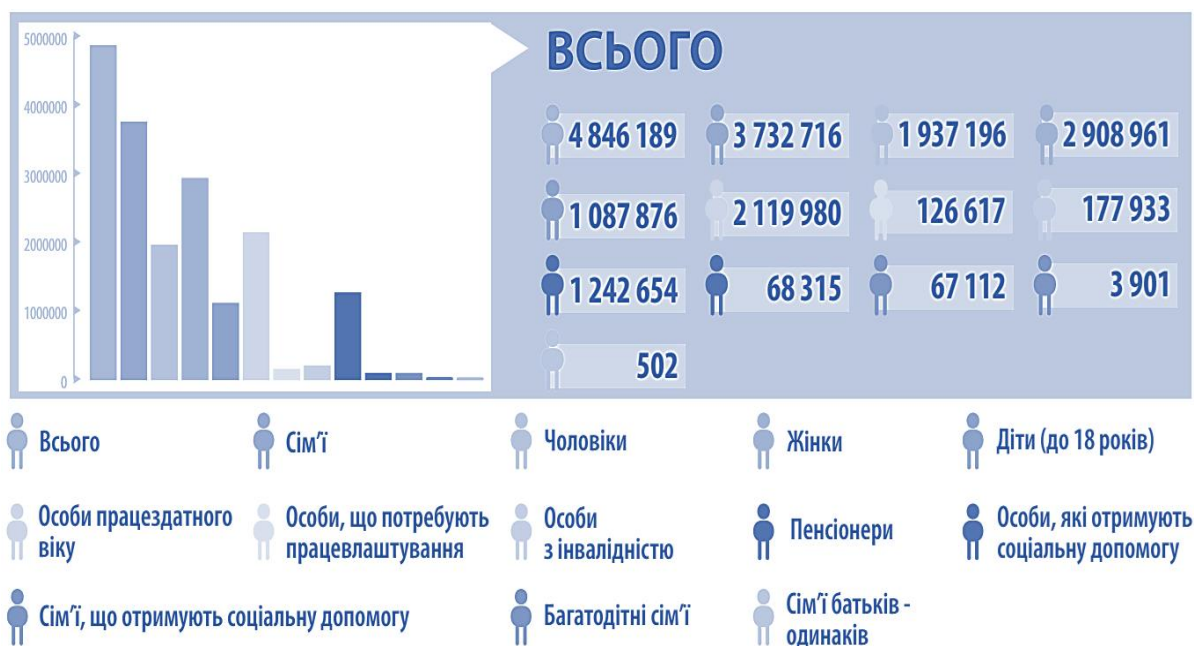
В Україні, за інформацією Мінсоцполітики, станом на 24 лютого 2022 р. на обліку перебувало 1 478 214 ВПО. За даними звіту, підготовленого спільно Світовим банком, Урядом України та Європейською комісією, через місяць після початку вторгнення загалом було обліковано 1 537 923 ВПО, але лише 63 306 із них були переміщені після 24 лютого 2022 р., кількість уперше зареєстрованих із 24 лютого 2022 р. становила 61 699 осіб. Тобто переважна більшість зареєстрованих ВПО були переміщеними особами з 2014 р.

Однак зі збільшенням інтенсивності бойових дій кількість новозареєстрованих ВПО суттєво зросла: з 312 591 особи станом на 1 квітня до 2 228 861 ВПО на 1 травня, а потім до 2 495 747 ВПО на 1 червня 2022 р. Станом на 1 червня 2022 р. загальна кількість зареєстрованих ВПО, включно з переміщеними з 2014 р., становила 4 162 327 осіб. За даними Мінсоцполітики, з 24 лютого по 20 жовтня 2022 р. на облік було взято 3 439 070 ВПО, станом на 11 листопада 2022 р. кількість ВПО становила 4 846 189 осіб².

¹ Звіт про внутрішнє переміщення в Україні. Опитування загального населення. Раунд 10. 27 жовтня 2022 року. С. 3. URL: https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd1461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R10_IDP_UKR.pdf.

² Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради з прав людини щодо додержання прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (за період 24 лютого – 31 жовтня 2022 року). URL: <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/>

Кількість облікованих ВПО в Україні (станом на 11.11.2022 р.)



При цьому, важливо розуміти гендерний портрет ВПО кожного з регіонів України, адже це обумовлює специфічність завдань та ресурсів для забезпечення прав ВПО та задоволення їх потреб. Окрім потреб відрізняється й відношення до самого факту переселення між чоловіками й жінками, а також спроможність інтеграції в громаду. Без детального вивчення гендерної складової ВПО у регіоні забезпечення прав та свобод ВПО є неповним, а діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування є малоефективною.

Грунтовне вивчення думки самих ВПО шляхом їх опитування, а також думки місцевих мешканців Дніпропетровської області, суддів, правозахисників та психологів дозволило сформулювати висновки щодо актуального гендерного портрету ВПО у Дніпропетровській області з відповідними пропозиціями щодо підвищення ефективного забезпечення прав ВПО та їх можливої інтеграції у громади регіону.

ABSTRACT

Among all regions of Ukraine, the Dnipropetrovsk region ranks first in terms of the number of internally displaced persons accepted. The consequences of this phenomenon are increasing in the load on the region's infrastructure, increasing in spending on social programs, a load on state bodies and local self-government bodies etc.

In Ukraine, according to the Ministry of Social Policy, as of February 24, 2022, there were 1,478,214 IDPs. According to a report prepared jointly by the World Bank, the Government of Ukraine, and the European Commission, a month after the start of the invasion, a total of 1,537,923 IDPs were registered, but only 63,306 of them were displaced after February 24, 2022, the number of first-time registered from. On February 24, 2022, it was 61,699 people. That is, the vast majority of registered IDPs were displaced persons since 2014.

However, with the increasing in the intensity of hostilities, the number of newly registered IDPs increased significantly: from 312,591 persons as of April 1 to 2,228,861 IDPs as of May 1, and then to 2,495,747 IDPs as of June 1, 2022. As of June 1, 2022, the total number of registered IDPs, including displaced since 2014, was 4,162,327 people. According to the Ministry of Social Policy, from February 24 to October 20, 2022, 3,439,070 IDPs were registered, as of November 11, 2022, the number of IDPs was 4,846,189.

At the same time, it is important to understand the gender portrait of IDPs in each of the regions of Ukraine, because this determines the specificity of tasks and resources for ensuring the rights of IDPs and meeting their needs. In addition to the needs, the attitude to the very fact of resettlement differs between men and women, as well as the ability to integrate into the community. Without a detailed study of the gender component of IDPs in the region, ensuring the rights and freedoms of IDPs is incomplete, and the activities of state and local self-government bodies are ineffective.

A thorough study of the opinion of the IDPs themselves by interviewing them, as well as the opinion of local residents of the Dnipropetrovsk region, judges, human rights defenders and psychologists, made it possible to draw conclusions about the current gender portrait of the IDPs in the Dnipropetrovsk region with relevant proposals for increasing the effective provision of the rights of the IDPs and their possible integration into the communities of the region.

Regular visits to the centers and meetings with the management of the centers, residents and relevant local authorities were held in the Dnipropetrovsk region. Conducted meetings and visits allow tracking of key demographic data and needs of collective living centers.

Due to the peculiarities of European demography, elderly people make up a significant share of the population in Ukraine affected by the conflict, but they are also among the most vulnerable. Among the key challenges related to the provision of humanitarian assistance to the elderly, those related to mobility, access to medicines and difficulties in accessing information stand out.

Displaced households living in collective centers often have additional vulnerabilities compared to other households. They more often report the presence of elderly people, people with chronic diseases or disabilities in their composition.

According to the «Monitoring of Collective Centers for IDPs», 48 % of the investigated centers in Ukraine currently do not have an accommodation plan for households with special vulnerability, which raises concerns about the quality of their accommodation.

Much of the international aid is concentrated in the center of the region, as households from settlements outside the Dnipro are less likely to report receiving aid compared to those living in the Dnipro. This is important because, despite the higher level of needs in the periphery of the region, local providers of public services have less capacity to meet them. It should be noted that it is here that 60 % of displaced households declare their need for financial assistance.

The vast majority of representatives of local response entities in target communities note the effectiveness of response measures. Local response entities in Dnipro and Kryvyi Rih (city communities), in particular, note the quality of cooperation. In their opinion, strong mutual trust, cohesion and the ability to self-organize contribute to a stable, quick and effective response to a crisis

at their level. The initial basis for cooperation mostly arises from social connections and is supported by informal relationships. For daily communication, most representatives of local response entities use phones and social networks.

Local actors involved in the management of collective centers have expressed concern about the ability to continue housing IDPs. In particular, utility payments for electricity and heating cause concern. Considering the important role of the Dnipropetrovsk region as a key one point of arrival and transit of IDPs, which, most likely, will only grow over time, this problem may become even more urgent.

There is a significant need to provide assistance in the reconstruction of communities affected by the conflict, where numerous infrastructure facilities need repair or solving heating problems. Therefore, it is important to regularly monitor the needs and capacity of local responders to meet those needs, as well as to provide additional assistance where it is most needed.

The results of the survey testify to the effectiveness of the integration of internally displaced persons into the community of Dnipropetrovsk region, the unity of residents in the desire to obtain victory for the state in the armed conflict, to help internally displaced persons to adapt to new living conditions.

To sum up, it is necessary to state the low involvement of internally displaced persons to the employment process through state structures. At the same time, the effectiveness of the structural subdivisions of the Dnipro Employment Service (getting work by internally displaced persons) is low, which indicates the ineffectiveness of the measures implemented by them. As a positive, it is worth noting the direction of the state employment service in Dnipropetrovsk region – the provision of career guidance services. Other areas need further development and improvement.

According to the results of the conducted research among psychologists of the Dnipropetrovsk region who work with internally displaced persons, we can draw the following conclusions:

- women tend to seek professional psychological help more than men;
- psychological problems faced by such persons are directly related to their internal displacement and the armed conflict in general;
- the absence of a single coordinated state body that would organize the provision of psychological assistance to internally displaced persons;
- lack of experience of psychologists in working with internally displaced persons;
- lack of state programs to provide psychological assistance to internally displaced persons;
- a large number of internally displaced persons who need psychological help, but do not have the opportunity to contact a psychologist;
- the existence of stereotypes about visiting psychologists among the population of Ukraine.

The summarization of the given statistical information shows that the male gender among foreigners who are or have been in the territory of Ukraine, both before and after February 24 in 2022. That is, the general trend among foreigners generally indicates a predominance of men. Given the fact that the general trend in Ukraine regarding the ratio of men and women is the opposite, the presence of foreign men in the country can equalize the indicated indicators and contribute to the stabilization of the demographic situation in the country.

The almost 100 % departure of foreign students emphasizes the perception of danger on the territory of Ukraine related to military actions, both by the students themselves and by their parents who are abroad.

In general, the active work of free legal aid centers in the Dnipropetrovsk region with internally displaced persons needs further development, distribution and advertising in order to make citizens aware of their rights in this area. After all, compared to other regions of Ukraine, Dnipropetrovsk region occupies a leading position, but if we turn to specific figures in comparison with the total number of internally displaced persons registered in the region, we can see the prospects for further work of the centers.

Taking into account the results of our research, we can state a high level of appeals by internally displaced persons to judicial authorities, which indicates the need to maintain the focus of attention on improving the system of assistance to internally displaced persons by judicial authorities.

Summing up, it is worth noting the insufficient level of ensuring the rights of IDPs in the Dnipropetrovsk region, although it is higher than the indicators of other regions of the state. The facts

of violations of the rights of such persons to social protection, education, housing, health care, etc., regardless of gender, are recorded.

However, we should note that the statistics of requests for legal assistance by IDPs in the Dnipropetrovsk region are not kept according to gender indicators, which makes it difficult to conduct research in this direction.

Summarizing the above, the following recommendations can be formulated:

- continue regular visits to the centers and meetings with the management of the centers, residents and relevant authorities in order to monitor the key demographic data and needs of the centers of collective residence of IDPs;

- create an accommodation plan for households with special vulnerability in collective centers for IDPs that currently do not have such a plan;

- pay additional attention to the provision of humanitarian assistance related to mobility, access to medicines and information to the elderly and persons with chronic diseases or disabilities;

- in order to ensure a higher level of needs on the periphery of the region, due to the fact that households from settlements outside the Dnipro are less likely to report receiving aid compared to those living in the Dnipro, part of the international aid needs a proportional increase in these areas;

- due to the disparity in the levels of assistance received by different types of households, non-displaced households need to take measures to ensure a higher level of assistance;

- given the important role of the Dnipropetrovsk region as a key point of arrival and transit of IDPs, it is urgent to provide assistance to subjects involved in the management of collective centers with the payment of utility bills for electricity and heating;

- it is urgent to carry out regular forecasting of the region's policy on IDPs, monitoring of needs and the ability of local response actors to meet such needs, as well as providing additional assistance for the reconstruction of communities affected by the conflict, where numerous infrastructure facilities need repair and problem solving with heating.

The further prospects of the stay of internally displaced persons in the territory of the region should be planned taking into account their attitudes about returning to their permanent place of residence. That is, the orientation of local programs should be focused on:

- organization of temporary residences mainly for women and children;

- introduction of social programs of a medical and psychological nature;

- development and implementation of credit programs for internally displaced persons;

- creation of a unified communication system for receiving humanitarian aid to internally displaced persons;

- development of algorithms for recovery of lost documents by internally displaced persons, in particular educational documents for the children of such persons;

- development of algorithms for tracking the internal migration of persons who were under administrative supervision in the occupied territories, as well as those who had weapons permits;

- expansion of regional level programs for employment of internally displaced persons;

- active informing of internally displaced persons about the possibilities of the state regarding their employment. For example, during registration as internally displaced person, representatives of the social service can provide contacts of the local employment service, information letters about the services provided by such bodies. Also, such informational work should be carried out using the Internet on official sites, using chatbots, social networks, etc;

- digitalization of the process of employment of internally displaced persons, in particular by using the capabilities of the single portal of state services «Diya»;

- introduction of additional professional training programs for internally displaced persons taking into account their abilities and needs of the region in modern conditions;

- conclusion of contracts between the state employment service and employers regarding cooperation in the employment of internally displaced persons;

- creation of an extensive system of social and psychological support centers for internally displaced persons at the state or local level;

- increasing the number of psychologists who can professionally work with internally displaced persons, due to their re-profiling and training;
- introduction of programs of state or local significance regarding financial support of psychologists working with internally displaced persons;
- the priority of face-to-face consultations of a psychologist with clients – internally displaced persons;
- increasing the level of involvement in psychological rehabilitation of the following categories of internally displaced persons: men, persons over 60 years old, children;
- full-time implementation of not only individual psychological therapy for internally displaced persons, but also group therapy for such persons;
- development of express methods for psychological assistance to internally displaced persons, which such persons can use independently due to information availability.

As for overcoming the outflow of foreigners from the Dnipropetrovsk region, it can only be done after the resolution of the armed conflict, because the level of danger in the region still remains high. After the end of the active phase of the armed conflict, we can talk about attracting foreigners to work and live in the Dnipropetrovsk region by creating jobs for such people, suitable conditions for studying foreign students, as well as raising the standard of living in the region as a whole, so that foreigners have the desire to live and work and study in the Dnipropetrovsk region.

Increasing the prestige of Ukrainian education should become the leading idea of educational institutions, because high-quality training of specialists in demand in the world is the face of the state.

Under current conditions, it is possible to use distance learning methods for foreign students, and to attract foreigners to work online in domestic enterprises, institutions, and organizations.

To improve the work of free legal aid centers of Dnipropetrovsk region, we offer the following:

- harmonization of domestic legislation and state institutions in accordance with the norms of international conventions and European standards regarding the legal protection of citizens;
- increasing the responsiveness of free legal aid centers to requests from citizens in general, and internally displaced persons in particular;
- simplification of the procedure for resolving legal issues of internally displaced persons;
- implementation of free legal aid centers with free access to electronic databases of internally displaced persons and other services necessary for solving legal problems of such persons;
- allocation within the legal aid system of lawyers and legal advisers who will deal exclusively with legal problems of internally displaced persons.

An analysis of cases decided by judges of the courts of the Dnipropetrovsk region confirms that most often internally displaced persons apply for civil legal issues, including:

- obtaining the status of an internally displaced person;
- obtaining copies of court decisions of courts that remained in the temporarily occupied territory;
- conducting proceedings of court cases under the jurisdiction of the temporarily occupied territory;
- resolution of court cases in the field of family legal relations: divorce, determination of the child's place of residence, establishment of paternity, collection of alimony, etc.;
- recognition of a person as dead or missing;
- an appeal to resolve the question of jurisdiction in case of loss of materials of a civil case or another category of cases;
- resolution of inheritance issues;
- appointment of social assistance or other social benefits;
- damage or destruction of property by the Russian military, causing death or bodily injury as a result of rocket attacks;
- establishment of other legally significant facts.

So, we can note that the range of issues addressed by internally displaced persons individuals to judicial authorities, quite wide, despite the existence of methods of alternative dispute resolution.

To increase the level of access to justice for internally displaced persons in the Dnipropetrovsk region, the following is proposed:

- to increase the general level of service provision by state and local bodies, institutions, and organizations in order to avoid an increase in the number of lawsuits to the courts of the Dnipropetrovsk region in the future, as well as to reduce the latency of such violations;

- orientation of activities of all state and local bodies, institutions, organizations on a person, in particular an IDP, regardless of gender; active introduction of a human-centered model of work with applicants into the activities of such bodies;

- simplification of the procedure of access to the realization and protection of the rights of IDPs by informing them, digitizing the process;

- National police to pay attention to work with IDPs, introduction of effective algorithms for responding to such appeals;

- at the local level, create conditions for the opportunity to realize and protect the rights of vulnerable categories of IDPs.

I. СОЦІАЛЬНА СФЕРА

1.1. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОФІЛЬ ТА ВРАЗЛИВІСТЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ

За даними уповноваженого Верховної Ради з прав людини щодо дотримання прав осіб, які постраждали внаслідок збройного конфлікту російської федерації та України у Дніпропетровській області станом на 11.11.2022 р. обліковано 435 433 ВПО, що становить майже 9 % від загальної кількості ВПО в Україні. З них 180 010 чоловіків (9,3 % від усіх ВПО – чоловіків) та 255 421 жінка (8,8 % від усіх ВПО – жінок). У м. Дніпро проживає 131.4 тисячі ВПО, у Кривому Розі – 61.4 тисячі, у Кам'янському районі – майже 35 тисяч людей. Серед регіонів Дніпропетровська область обіймає третє місце в Україні за кількістю облікованих ВПО. Перше місце за цим показником обіймають м. Київ і Київська область (693 481 ВПО), друге – Донецька область (518 011 ВПО). На четвертому місці – Харківська область (432 363 ВПО)³.

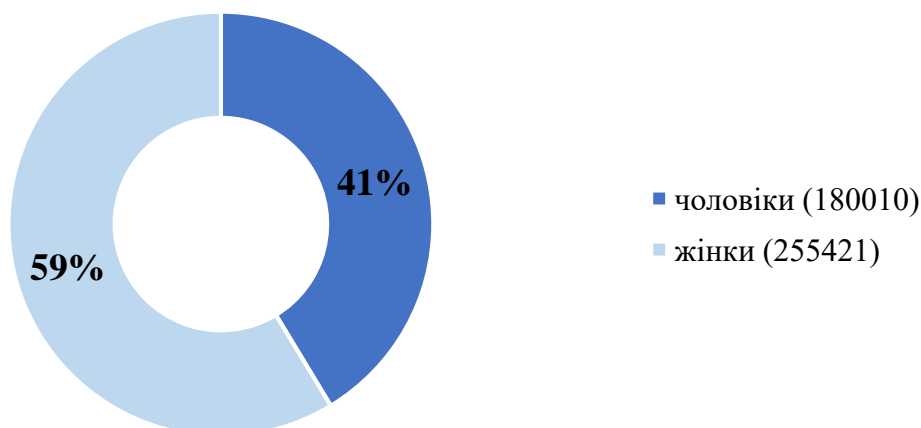
Кількість облікованих ВПО у Дніпропетровській області (станом на 11.11.2022 р.)



³ Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради з прав людини щодо додержання прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (за період 24 лютого – 31 жовтня 2022 року).

URL : <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%96/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C.pdf>

Гендерний склад ВПО у Дніпропетровській області (станом на 11.11.2022 р.)



При цьому, провідна міжурядова організація Міжнародна організація з міграції (International Organization for Migration (IOM)) вказує дещо іншу цифру ВПО у Дніпропетровській області, а саме: на початок листопада в області було зареєстровано понад 363 500 внутрішньо переміщених осіб. Найбільша кількість цих осіб знаходиться у Дніпрі та становить понад 146 600⁴, що майже на 17 % відрізняється від офіційних даних Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

Даний випадок показує, що необхідно узгоджувати дані перед їх оприлюдненням, адже це впливає як на помилкове сприйняття масштабів внутрішньоміграційних процесів в Україні, а також вносить деструктивний вплив на формування позицій щодо необхідних об'єгів допомоги ВПО з подальшою звітністю про її використання.

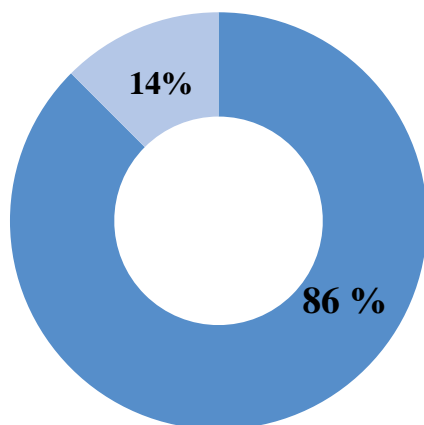
Кількість зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб на початок листопада у Дніпропетровській області та Дніпрі



⁴ Ukraine – Displacement. International Organization for Migration (IOM). URL: <https://displacement.iom.int/ukraine>.

За даними Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, станом на листопад, понад 7 мільйонів українців стали внутрішньо переміщеними особами. З них понад 1 мільйон – це діти. Лідер за кількістю внутрішніх переселенців – східний регіон, зокрема Дніпропетровська область⁵.

Кількість осіб, які за даними Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, станом на листопад стали внутрішньо переміщеними особами



- Кількість осіб, які за даними Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, станом на листопад стали внутрішньо переміщеними особами - 7 мільйонів
- Кількість дітей, які за даними Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, станом на листопад стали внутрішньо переміщеними особами - 1 мільйон

З початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України, кількість облікованих ВПО постійно змінюється. Так, за період з 24 лютого по 20 жовтня 2022 р. в Україні з обліку знято 1 023 342 особи. У Дніпропетровській області за цей же період з обліку знято 94 673 особи, що становить 9,25 % від загальної кількості ВПО, знятих з обліку⁶.

Контроль за дотриманням вимог законодавства під час надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам здійснюється територіальними органами Нацсоцслужби шляхом проведення вибіркової перевірки фактичного місця проживання/перебування внутрішньо переміщеної особи, про що складається відповідний акт за формою, встановленою Нацсоцслужбою (п. 5 Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженому постановою КМУ від 20 березня 2022 р. № 332)⁷.

⁵ Прихистимо кожного: в Україні – понад 5 тис. місць компактного поселення для внутрішньо переміщених осіб. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

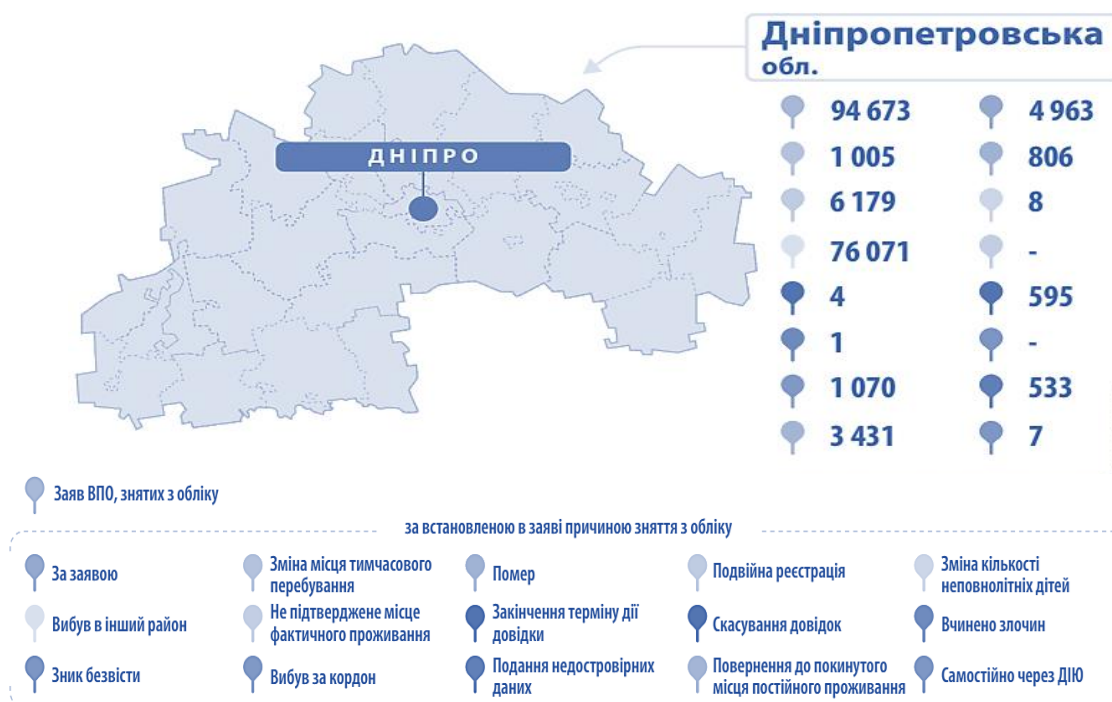
⁶ Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради з прав людини щодо додержання прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (за період 24 лютого – 31 жовтня 2022 року). URL: <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/>

⁷ Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 р. № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#n54>.

**Кількість знятих з обліку ВПО в Україні
(з 24 лютого по 20 жовтня 2022 р.)**



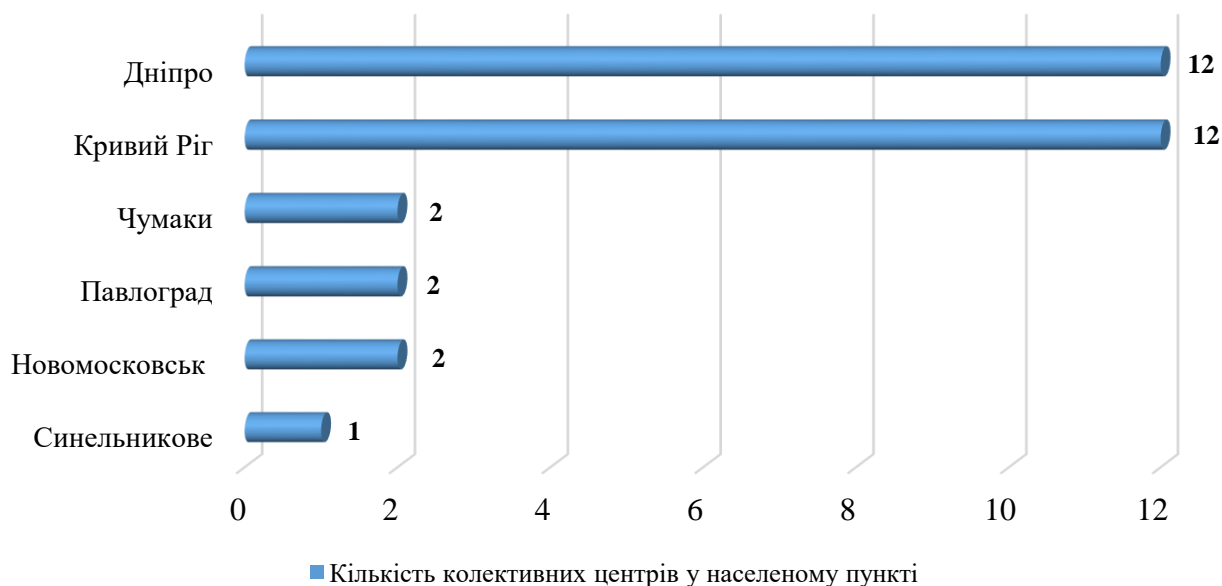
**Кількість знятих з обліку ВПО у Дніпропетровській області
(з 24 лютого по 20 жовтня 2022 р.)**



Команда ACTED Dnipro CCCM/UDOC через фінансування УВКБ ООН підтримує комплексний набір заходів з підтримки управління 30 колективних центрів, розташованих у Дніпропетровській області. Серед ключових досягнень та оновлень за жовтень і листопад: 12 колективних центрів знаходяться у Дніпрі, 12 колективних центрів знаходяться у Кривому Розі, 2 колективних центра знаходяться в Чумаках, 2 колективних центра знаходяться в Павлограді, 2 колективних центра знаходяться в Новомосковську, 1 колективний центр знаходиться в Синельникові⁸.

⁸ ACTED: Snapshot on Response in Dnipropetrovska and Kirovoradska oblasts, October-November 2022. Humanitarian Response. Humanitarian Response. URL: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/acted-snapshot-response-dnipropetrovska-and-kirovoradska-oblasts-october>.

Кількість колективних центрів, розташованих у Дніпропетровській області



Серед них 27 колективних центрів і 3 центри прийому, 18 гуртожитків, 2 урядові будівлі, 2 колишні лікарні, 3 дитячі садки, 1 офісна будівля, 6 шкіл, 24 державних та 6 приватних землевлодінь⁹.

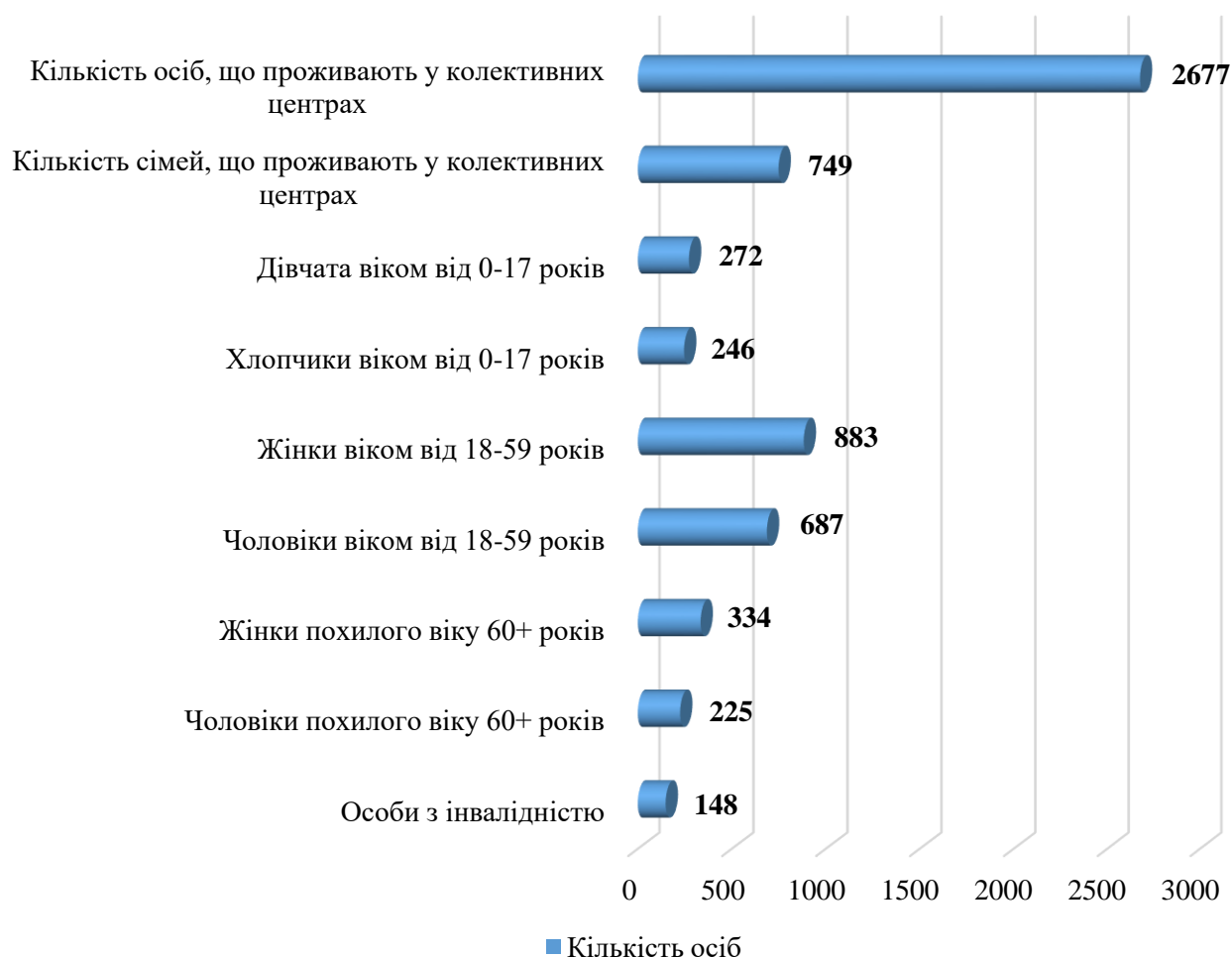
Кількість колективних центрів, центрів прийому, гуртожитків, урядових будівель, колишніх лікарень, дитячих садків, офісних будівель, шкіл, державних і приватних землевлодінь



⁹ Там само.

Згідно зі стратифікованою за віком, статтю та особливими потребами вибіркою, станом на листопад 2022 року, за демографічними показниками 2677 осіб проживають у колективних центрах, 749 сімей проживають у колективних центрах, 272 дівчини (віком 0-17 років), 276 хлопчиків (віком 0-17 років), 883 жінки (віком 18-59 років), 687 чоловіків (віком 18-59 років), 334 жінки похилого віку (віком 60+ років), 225 чоловіків похилого віку (віком 60+ років), 148 людей з інвалідністю. Серед основних потреб зазначених осіб виокремлюються підтримка їх готівкою за комунальні послуги, генератори та продукти харчування¹⁰.

Відомості за демографічними показниками щодо кількості осіб у колективних центрах

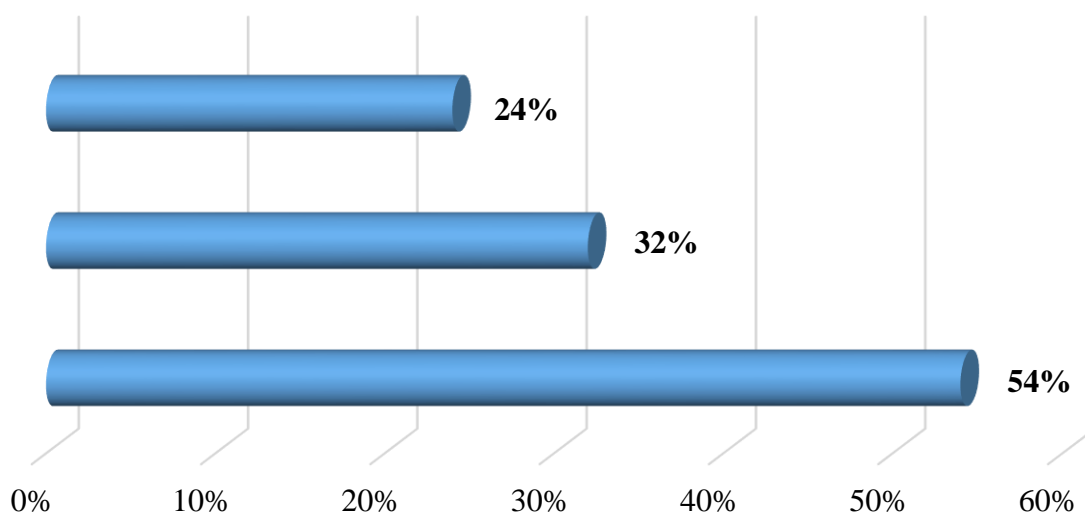


Домогосподарства ВПО, які проживають у колективних центрах, як правило, є більш уразливими, ніж домогосподарства тих ВПО, які розмістилися поза межами колективних центрів, та непереміщені домогосподарства. За повідомленнями КІ, 54 % домогосподарств ВПО у колективних центрах включають принаймні одного пенсіонера, 32 % мають одного члена сім'ї з хронічними захворюваннями, а 24 % – одного члена сім'ї з інвалідністю¹¹.

¹⁰ Там само.

¹¹ Area-based assessment: Dnipropetrovska Oblast – Ukraine, 2022. ReliefWeb. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/area-based-assessment-dnipropetrovska-oblast-ukraine-august-2022>.

Кількість домогосподарств ВПО з певними різновидами вразливостей



Слід зазначити, що дані дослідження «Моніторинг колективних центрів» (МКЦ) ініціативи REACH показують, що 48 % досліджених колективних центрів в Україні не мають плану розподілу для домогосподарств із певними різновидами вразливостей¹².

Кількість колективних центрів, що не мають плану розподілу для домогосподарств із певними різновидами вразливостей

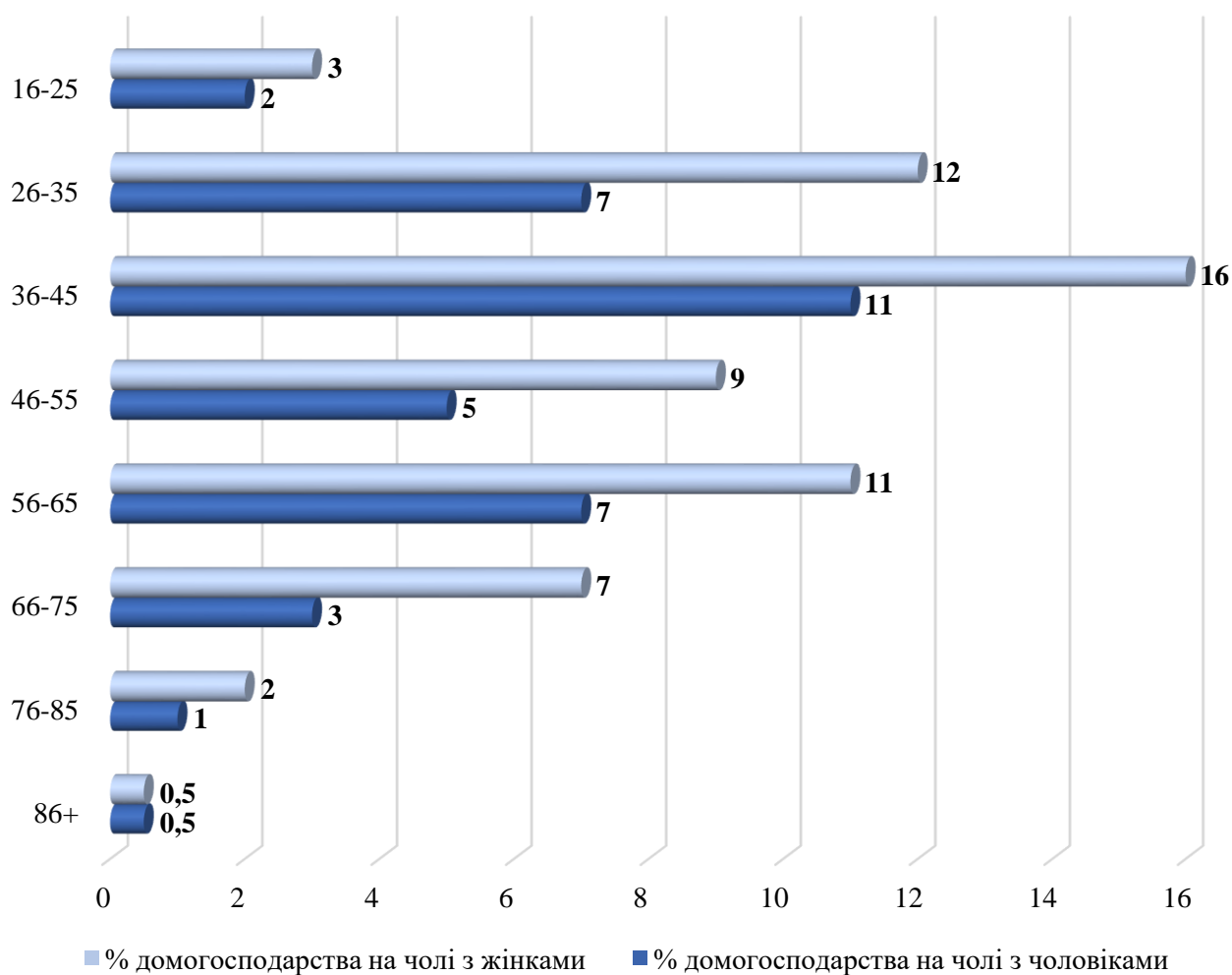


Станом на травень 2022 року більшість домогосподарств очолюють жінки (61 %), а середній розмір домогосподарства складався з трьох осіб. Зараз багато жінок очолюють домогосподарства, оскільки багато чоловіків були призвані або добровільно вступили до лав Збройних Сил України¹³. Тепер вони несуть відповідальність за забезпечення та піклування про дітей, старших родичів та будь-яких інших членів сім'ї, які потребують догляду. Середній вік голів домогосподарств – 47 років. Як повідомляється, 25 % респондентів були віком 61 рік або старше.

¹² Там само.

¹³ Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ), Доповідь про ситуацію щодо прав людини в Україні (англійською), 24 лютого – 15 травня 2022 року.

Розподіл голів домогосподарств за статтю та віком



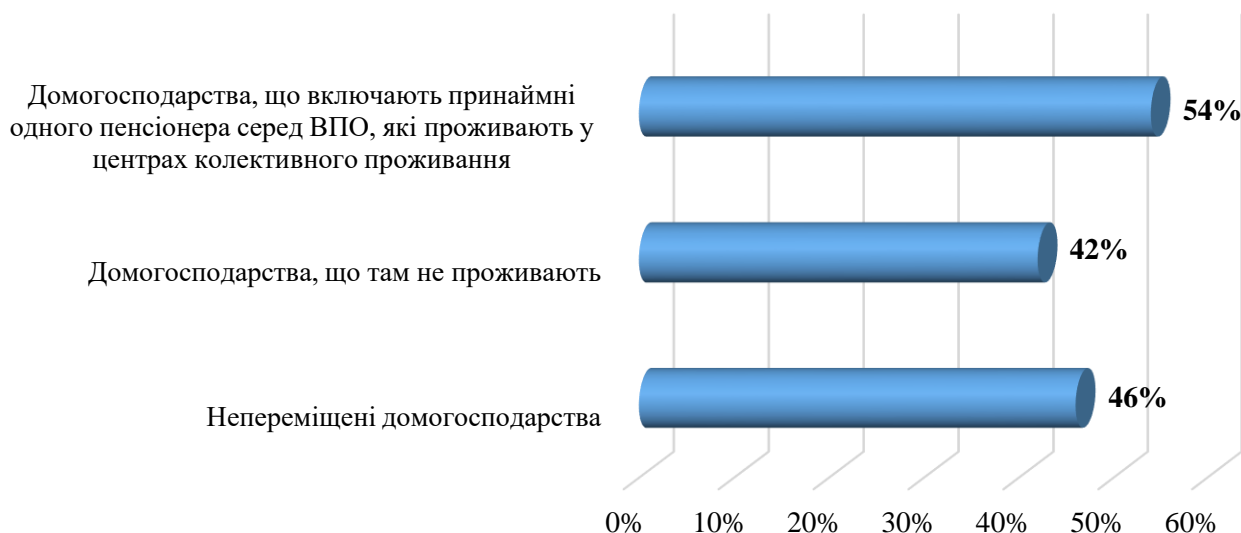
Майже половина домогосподарств (47 %) включає в себе хоча б одного пенсіонера (особи, які отримують усі види пенсій).

Кількість домогосподарств, що включають хоча б одного пенсіонера (особи, які отримують усі види пенсій)



Частка домогосподарств, які включають принаймні одного пенсіонера, є відносно вищою серед ВПО, які проживають у центрах колективного проживання (54 %), порівняно з домогосподарствами, які там не проживають (42 %) або непереміщеними домогосподарствами (46 %).

Кількість домогосподарств, що включають хоча б одного пенсіонера серед ВПО, які проживають у центрах колективного проживання, домогосподарствами, які там не проживають і непереміщеними домогосподарствами



Ці висновки відповідають даним дослідження REACH «Моніторинг колективних центрів для ВПО», проведеного у червні 2022 року¹⁴, згідно з яким жінки похилого віку (77 %) і чоловіки похилого віку (59 %) є найпоширенішою вразливою групою населення, що перебуває в центрах колективного проживання.

Через особливості європейської демографії люди похилого віку складають значну частку населення в Україні, які постраждали внаслідок конфлікту, але вони також є одними з найбільш уразливих.

Після кризи 2014 року кластер з питань захищеності вже попереджав про численні проблеми, пов'язані з наданням гуманітарної допомоги людям похилого віку. Деякі з ключових проблем стосуються мобільності, доступу до ліків або труднощів у доступі до інформації. Кластер також попередив про ризики нехтування, ізоляції або навіть жорстокого поводження з людьми похилого віку, які живуть у спецзакладах та/або страждають від зменшення підтримки сім'ї та громади¹⁵.

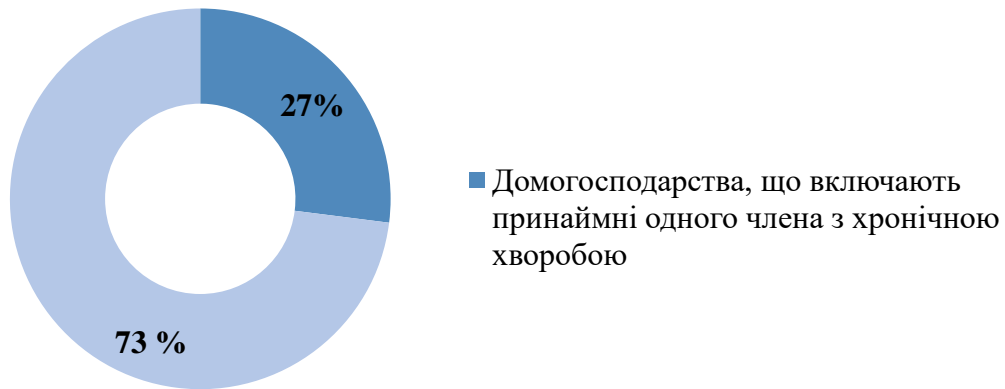
Більше чверті домогосподарств (27 %) включали принаймні одного члена з хронічною хворобою, що впливає на якість життя¹⁶.

¹⁴ REACH, Дослідження «Моніторинг колективних центрів» Україна – Раунд 1 (англійською), червень 2022.

¹⁵ 2 УВКБ ООН, Кластер з питань захисту – Україна: Люди похилого віку, жовтень 2015 р. Україна I ReliefWeb, листопад 2015 р.

¹⁶ Area-based assessment: Dnipropetrovska Oblast – Ukraine, 2022. ReliefWeb. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/area-based-assessment-dnipropetrovska-oblast-ukraine-august-2022>.

Кількість домогосподарств, що включають принаймні одного члена з хронічною хворобою



Знову ж таки, частка домогосподарств, що повідомляють про принаймні одного члена з хронічним захворюванням, вища серед ВПО, які проживають у центрах колективного проживання (32%), порівняно з ВПО, які проживають за їх межами (25%), і непереміщеними особами (23%)¹⁷.

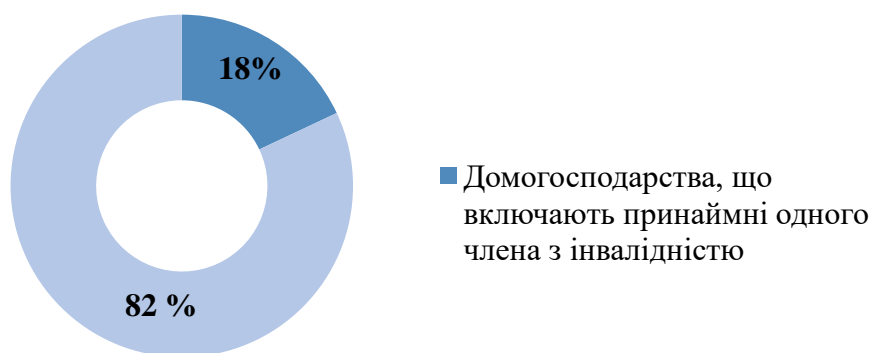
Кількість домогосподарств, що включають принаймні одного члена з хронічною хворобою серед ВПО, які проживають у центрах колективного проживання, порівняно з ВПО, які проживають за їх межами, і непереміщеними особами



Менше п'ятої частини домогосподарств (18%) включають у себе принаймні одного члена з інвалідністю.

¹⁷ Там само.

Кількість домогосподарств, що включають в себе принаймні одного члена з інвалідністю



Також, частка домогосподарств, що повідомляють про принаймні одного члена з інвалідністю, вища серед ВПО, які проживають у центрах колективного проживання (24 %), ніж серед ВПО, які проживають за їх межами (19 %), і непереміщених осіб (12 %).

Кількість домогосподарств, що включають у себе принаймні одного члена з інвалідністю серед ВПО, які проживають у центрах колективного проживання, порівняно з ВПО, які проживають за їх межами, і непереміщеними особами



Дані підтверджують, що переміщені домогосподарства, що живуть у центрах колективного проживання, загалом характеризуються додатковою вразливістю порівняно з непереміщеними домогосподарствами та ВПО, які проживають за межами колективних центрів. Важливо відзначити, що дані «Моніторингу колективних центрів для ВПО»¹⁸ показують, що 48 % досліджених центрів в Україні наразі не мають плану розміщення для домогосподарств з особливою вразливістю, що викликає занепокоєння щодо якості їх розміщення.

Цікавим показником є народжуваність дітей в Дніпропетровській області впродовж повномасштабного збройного конфлікту. Так, у період з 24 лютого 2022 року по 1 січня 2023 року в Дніпропетровській області народилося 6196 дітей (2938 – дівчинки та 3258 – хлопчики), при

¹⁸ REACH, дослідження «Моніторинг колективних центрів» Україна – Раунд 1 (англійською), червень 2022.

чому 1131 дитину народили жінки, які є внутрішньо переміщеними особами. Тобто 18 % дітей в регіоні народили саме внутрішньо переміщені жінки¹⁹.

Статистика підтверджує, що внутрішньо переміщені особи впливають на соціальний портрет Дніпропетровщини, на економічну та демографічну ситуацію в регіоні, адже народження дітей передбачає витрати місцевих ресурсів, перспективи подальшої їх інтеграції в громаду, тощо.

Кількість народжених дітей жінками-переселенками у Дніпропетровській області з 24 лютого 2022 року по 1 січня 2023 року

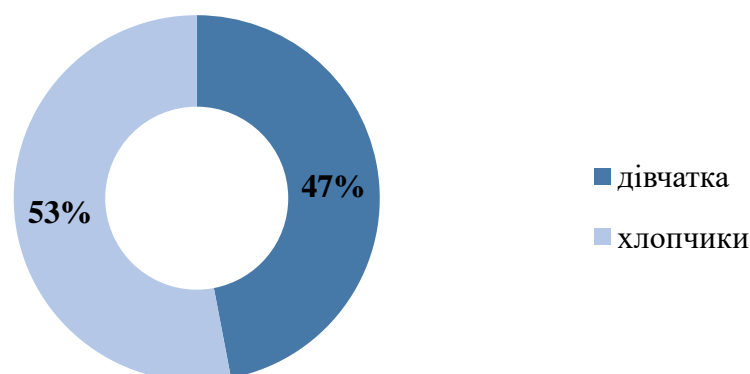


Співвідношення народжених дівчаток та хлопчиків внутрішньо переміщеними особами майже рівне, що дає змогу спрогнозувати подальшу перспективу освітньої діяльності, діяльності закладів охорони здоров'я в Дніпропетровській області.

Статистичні дані свідчать про масштабність внутрішньої міграції, про сприятливі умови регіону для подальшого проживання внутрішньо переміщених осіб, а також про високий рівень інтеграції жінок-переселенок в громаду Дніпропетровської області.

Розподіл новонароджених дітей за статтю продовжує загальну тенденцію регіону, оскільки переважання новонароджених хлопчиків характерне для регіону в цілому.

Співвідношення дітей, народжених жінками-переселенками, за статтю



Для підвищення рівня інтеграції внутрішньо-переміщених осіб у громаду регіону, пропонуємо розробити місцеві програми соціальної допомоги породіллям, які мають статус внутрішньо переміщених осіб.

¹⁹ Хлопчиків більше: скільки дітей народилося у Дніпрі у перший день нового року. URL: <https://dnepr.express/post/hlopchikov-bilshe-skilki-ditej-narodilosya-u-dnipri-u-pershij-den-novogo-roku>.

1.2. МІСЦЕВІ СУБ'ЄКТИ РЕАГУВАННЯ

Серед опитаних 53 ключових інформантів, які станом на серпень 2022 року представляють місцеві суб'єкти реагування. На карті зображено досліджені організації, що працюють у конкретних районах області. У нижченаведеній таблиці представлені досліджені організації, що діють у всіх районах області.

Місцеві суб'єкти реагування, що працюють у конкретних районах області станом на серпень 2022



Місцеві суб'єкти реагування, що діють у всіх районах області станом на серпень 2022

Назва організації	Місце знаходження головного офісу	Назва організації	Місце знаходження головного офісу
ГО «МАРТІН-клуб»	Дніпро	БФ «Українська освітня фундація»	Дніпро
Правозахисна група «СІЧ»	Дніпро	ГО «Пані Патронеса»	Дніпро
ГО «Помічники Дніпра»	Дніпро	Релігійна організація «Дім євангельських християн баптистів»	Кривий Ріг
ГО «Коло мотивації»	Дніпро	ГО «За майбутнє України»	Дніпро
ГО «Елеос-Україна»	Дніпро	ГО «Іжа життя»	Дніпро
Українське товариство сліпих	Київ	Гуманітарно-інформаційний хаб «Я- Маріуполь»	Дніпро
Агенція регіонального розвитку Луганської області	Дніпро	Гуманітарно-інформаційний хаб «Я- Маріуполь»	Дніпро
БФ «ДоброДій»	Дніпро	Координаційний штаб волонтерів Дніпра	Дніпро
БФ «Опікунська рада»	Дніпро	БФ «МАМА плюс Я»	Дніпро
БФ «Дніпровський світоч»	Дніпро	Точки видачі гуманітарної допомоги	Дніпро
БФ « Допомога»	Дніпро	ОГС «СпівДія Хаб»	Дніпро
БФ «Відродження регіону»	Дніпро	ГО «Форпост»	Дніпро

1.3. КООРДИНАЦІЯ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ У ПРІОРИТЕТНИХ ГРОМАДАХ

За словами місцевих суб'єктів реагування у Дніпрі та Кривому Розі (міські громади), між місцевими та міжнародними організаціями існує взаємодія. Однак для більшості з них співпраця та зворотній зв'язок відбувається переважно через посередників (наприклад, місцеві органи влади, великі фонди). І навпаки, учасники однієї з фокус-груп серед місцевих суб'єктів реагування в м. Дніпро підтвердили, що мають активну комунікацію (переважно зустрічі) із закордонними партнерами, але не бачать практичної користі від неї.

«Міжнародні організації віддають перевагу співпраці безпосередньо тільки з великими фондами, які довели свою компетентність у реалізації великих проєктів. Вони самі до них звертаються».

Суб'єкт місцевого реагування, м. Кривий Ріг

Місцеві суб'єкти реагування, що висловилися за створення власних координаційних органів (незалежних від місцевої влади), стверджували, що це підвищило б рівень довіри до них з боку зовнішніх партнерів і дозволило б їм безпосередньо взаємодіяти з міжнародними організаціями. Це покращило б комунікацію, забезпечило б широкую і стабільну координацію та гарантувало б звітність.

1.4. ОБМЕЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО РЕАГУВАННЯ

Більшість учасників, які брали участь в обговореннях у фокус-групах за участі місцевих суб'єктів реагування в цільових громадах, визнали загалом ефективність міжнародного реагування. Проте, під час обговорень було озвучено багато проблемних питань.

Основне питання (5 з 8 обговорень у фокус-групах) стосується відсутності або скорочення обсягів допомоги та фінансування. Деякі учасники підкреслили, що, незважаючи на те, що вони найкраще можуть оцінити потреби ВПО і відповідно відреагувати, їм не вистачає своєчасної допомоги та фінансування, необхідних для задоволення цих потреб.

Друга проблема (3 з 8 обговорень у фокус-групах) стосується запізненого надання допомоги. Один з учасників назвав причиною занадто довгий період «обговорення та планування». На його думку, поки потреба в допомозі пройде оцінку міжнародними організаціями, вона вже втрачає актуальність.

«У черговому гранті відмовлено у зв'язку з тим, що наш фонд не відповідає критеріям відбору організації. (...) Через брак ресурсів я змушений скорочувати діяльність своєї організації. Я маю навички, достатній досвід, але не маю фінансових ресурсів».

Місцевий суб'єкт реагування, м. Дніпро

Третя проблема – це відсутність гуманітарної допомоги в населених пунктах за межами Дніпра й у віддалених районах, що не відчувають на собі переваги рівномірного розподілу. Представники обласної влади підтримали учасників обговорень у фокус-групах у цьому висновку, зазначивши, що міжнародні організації проводять менше заходів і проєктів у віддалених районах області.

Однак саме там знаходиться багато ВПО, і тому там слід зосередити більше зусиль. Вони зазначили, що їхня адміністрація зосереджує свою увагу переважно на сільських районах, оскільки Дніпро потребує меншої підтримки завдяки розгалуженій мережі партнерств, проєктів і присутності міжнародних організацій. Вони також нарікали на відсутність своєчасної підтримки з боку міжнародних організацій («немає чітких термінів реалізації проєктів»), а також на те, що допомога не доходить до кінцевих бенефіціарів.

Під час обговорення у фокус-групах за участі місцевих суб'єктів реагування (Дніпро), єдиного, учасники якого підтвердили ефективну взаємодію з міжнародними організаціями, було висловлено низку критичних зауважень на додаток до вищезазначених.

По-перше, учасники стверджували, що потреби часто були оцінені невірно або допомога не відповідає потребам (зокрема, учасники почувалися як у «країні третього світу»).

По-друге, вони зазначили, що оцінка потреб повинна частіше оновлюватися, оскільки ситуація постійно змінюється.

По-третє, вони підкреслили важливість стимулювання української економіки та ринку праці шляхом вибору на користь купівлі місцевої продукції замість ввезення товарів із-за кордону, багато з яких постачаються з великими затримками.

«Місцевого ресурсу достатньо. Я вважаю, що треба використовувати цей ресурс, а не чекати по кілька місяців, коли будуть доставлені продукти харчування і товари з інших країн. Вони або псуються, або стають непотрібними».

Місцевий суб'єкт реагування, м. Дніпро²⁰

1.5. КООРДИНАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОСТАЧАЛЬНИКІВ ДЕРЖАВНИХ ПОСЛУГ У ЦІЛЬОВИХ ГРОМАДАХ

Половина представників постачальників державних послуг у цільових громадах, переважно у Кривому Розі та Петропавлівці повідомили, що не співпрацюють з іншими місцевими суб'єктами реагування на кризові ситуації. Співпраця з місцевими волонтерами та місцевим бізнесом відбувається переважно в соціальній, освітній та медичній сферах.

Також половина ключових інформантів (КІ) – представників постачальників державних послуг, переважно у Кривому Розі та Петропавлівці, повідомили, що їхня установа не співпрацює з міжнародними організаціями у сфері реагування на кризові ситуації.

На це регіональні органи влади зазначили, що координація між постачальниками послуг і міжнародними організаціями зараз «централізована», тобто співпраця здійснюється через профільні міністерства.

Вони пояснили це тим, що на початку конфлікту було втрачено занадто багато часу на зустрічі, що виявилися «безрезультатними». Більшість КІ серед постачальників державних послуг, які повідомили про співпрацю, зазначили, що реакція була ефективною та оперативною (6 з 11). Особливо це стосується сфери адміністративних послуг та охорони здоров'я у Кривому Розі та Дніпрі.

1.6. КООРДИНАЦІЯ РЕАГУВАННЯ НА КРИЗУ В ГРОМАДАХ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК КОНФЛІКТУ

Усі представники місцевих органів влади в громадах, що постраждали внаслідок конфлікту, відзначили свою роль у координації реагування на кризу. Було згадано діяльність координаційного центру в Апостолівській, Нікопольській та Зеленодольській громадах.

Зокрема, голова Нікопольської ОТГ зазначив, що в його громаді створено Управління гуманітарної політики, що реалізує заходи, визначені чинною Стратегією розвитку до 2027 року.

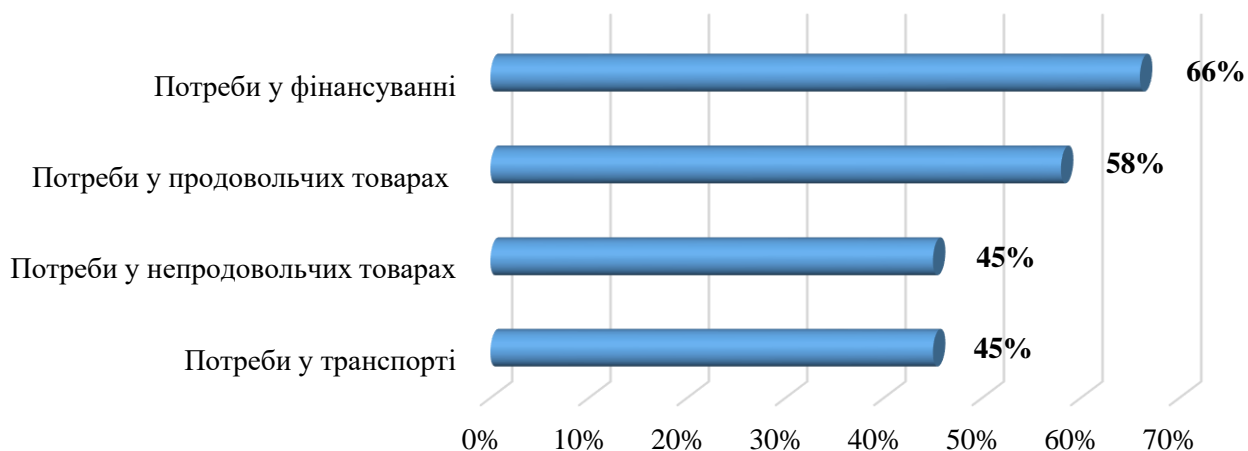
У Зеленодольську для координації заходів реагування було створено централізований штаб, паралельно з незалежним волонтерським штабом²¹.

²⁰ Area-based assessment: Dnipropetrovska Oblast – Ukraine, 2022. ReliefWeb. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/area-based-assessment-dnipropetrovska-oblast-ukraine-august-2022>.

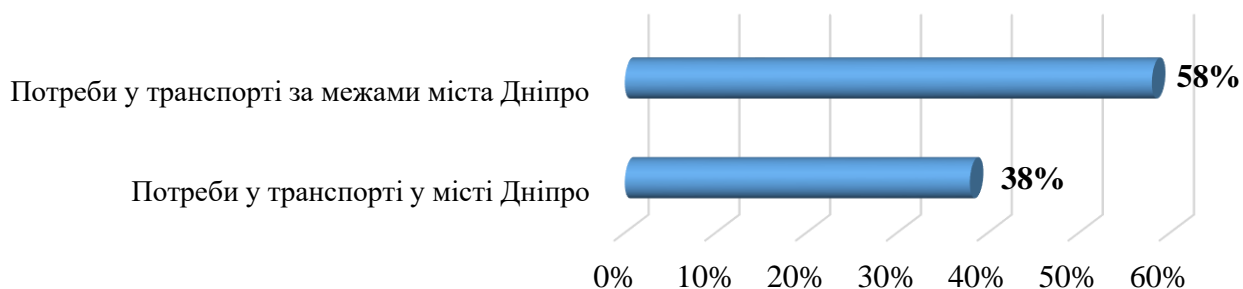
²¹ Там само.

1.7. ПРІОРИТЕТНІ ПОТРЕБИ МІСЦЕВИХ СУБ'ЄКТІВ РЕАГУВАННЯ

Найбільш поширеними потребами, про які повідомляли ключові інформанти місцевих суб'єктів реагування для ефективного реагування на кризу, були фінансування (66 % опитаних представників місцевих суб'єктів реагування), продовольчі товари (58 %), непродовольчі товари (45 %) і транспорт (45 %).



Слід зазначити, що потреби різняться залежно від місцезнаходження місцевих суб'єктів реагування. Наприклад, транспорт був однією з основних потреб для місцевих суб'єктів реагування в населених пунктах за межами м. Дніпро (58 %), тоді як у м. Дніпро цей показник становив 38 %²².



Окрім того, відносно більша частка КІ серед СМР у населених пунктах за межами м. Дніпро повідомила про потребу у співпраці з партнерами (26 %), а у м. Дніпро цей показник становив 18 %.



²² Там само.

1.8. ПРІОРИТЕТНІ ПОТРЕБИ ПОСТАЧАЛЬНИКІВ ДЕРЖАВНИХ ПОСЛУГ У ЦІЛЬОВИХ ГРОМАДАХ

Серед найбільш затребуваних видів допомоги від міжнародних організацій серед постачальників державних послуг – це ремонтні роботи або забезпечення ремонтними матеріалами (7 з 20), фінансування (6 з 10), навчання персоналу (3 з 10) й облаштування бомбосховищ (2 з 10). Останній пункт стосується виключно закладів освіти²³.

Найбільш пріоритетні потреби, про які повідомляли місцеві респонденти

Потреби заявлені КІ-МСП (Інструмент числових даних)		Потреби заявлені КІ-ПДП (Інструмент якісних даних)	
1. Фінансування	66% КІ-МСП	1. Допомога у ремонті	7/10 КІ-ПДП
2. Продукти харчування	58% КІ-МСП	2. Фінансування	6/10 КІ-ПДП
3. Непродуктові товари	45% КІ-МСП	3. Тренінги персоналу	3/10 КІ-ПДП
4. Транспорт	45% КІ-МСП	4. Облаштування бомбосховищ	2/10 КІ-ПДП

Довідка:

КІ – ключові інформанти;

МСП – місцеві суб'єкти реагування;

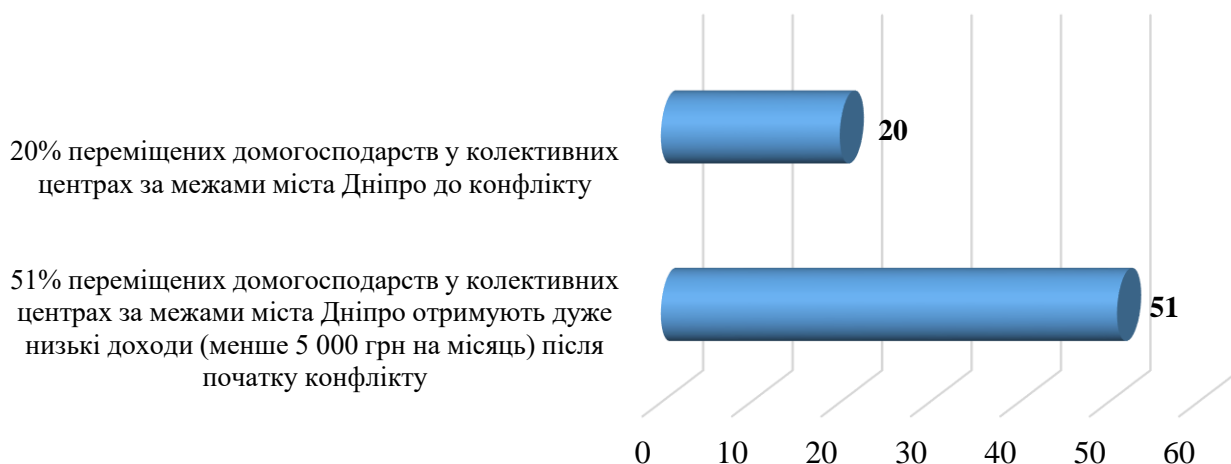
ПДП – постачальники державних послуг.

1.9. ДОХОДИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ВПО ТА НЕПЕРЕМІЩЕНИХ ДОМОГОСПОДАРСТВ

До початку конфлікту домогосподарства ВПО отримували в середньому менший дохід, ніж непереміщені домогосподарства. Крім того, вони також повідомили, що їх дохід ще більше зменшився з того часу.

Особливо це стосується переміщених домогосподарств у колективних центрах за межами м. Дніпро; з них 51 % отримував дуже низькі доходи (менше 5 000 грн на місяць) після початку конфлікту проти 20 % з них до конфлікту.

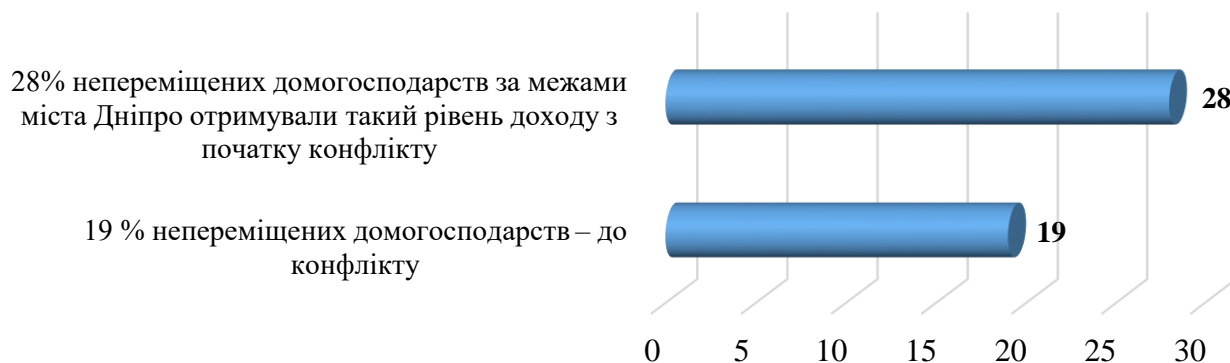
Показники рівня доходу переміщених домогосподарств у колективних центрах за межами м. Дніпро



²³ Там само.

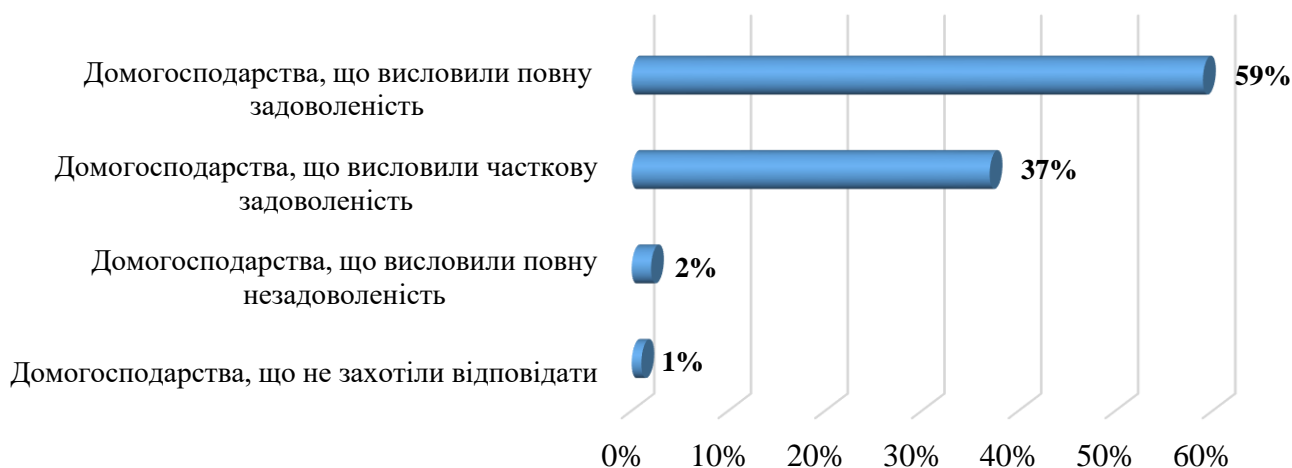
Для порівняння, лише 28 % непереміщених домогосподарств за межами м. Дніпро повідомили, що отримували такий рівень доходу з початку конфлікту, проти 19 % непереміщених домогосподарств – до конфлікту²⁴.

Кількість непереміщених домогосподарств за межами м. Дніпро, що повідомили про отримання такого рівня доходу з початку конфлікту проти непереміщених домогосподарств – до конфлікту



1.10. ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ГУМАНІТАРНОЮ ДОПОМОГОЮ

Домогосподарства, що отримували допомогу, висловили високий рівень задоволеності отриманою допомогою, у середньому 97 % домогосподарств висловили «повну» (59 %) або «часткову» (37 %) задоволеність. Лише 2 % висловили повну незадоволеність, а 1 % не захотіли відповідати²⁵.



Це співпадає з результатами дослідження, згідно з яким 74 % домогосподарств повідомили, що «всі» або «більшість» складових допомоги відповідають потребам населення у Дніпропетровській області, причому 85 % з них повідомили про її позитивний вплив, і лише 6 % з них у м. Дніпро – про її незначний вплив.

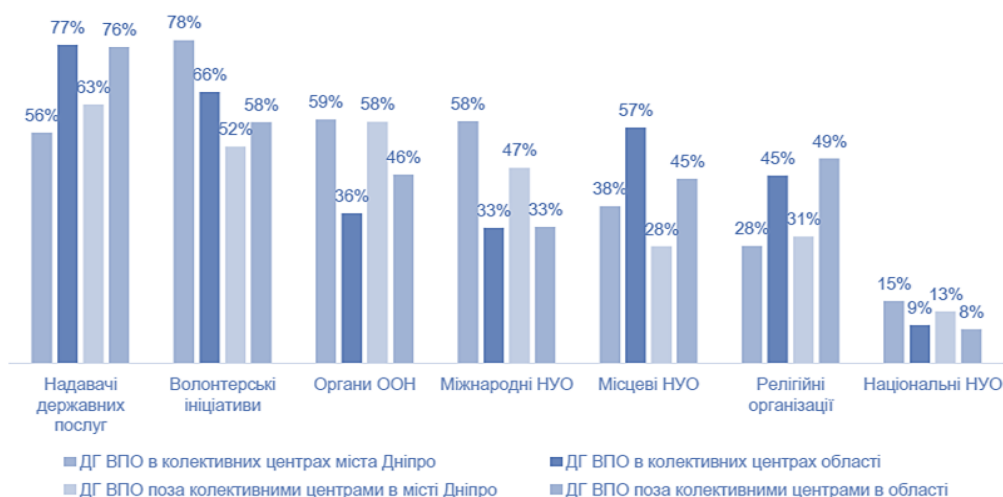
²⁴ Там само.

²⁵ Там само.

1.11. ПОСТАЧАЛЬНИКИ ДОПОМОГИ

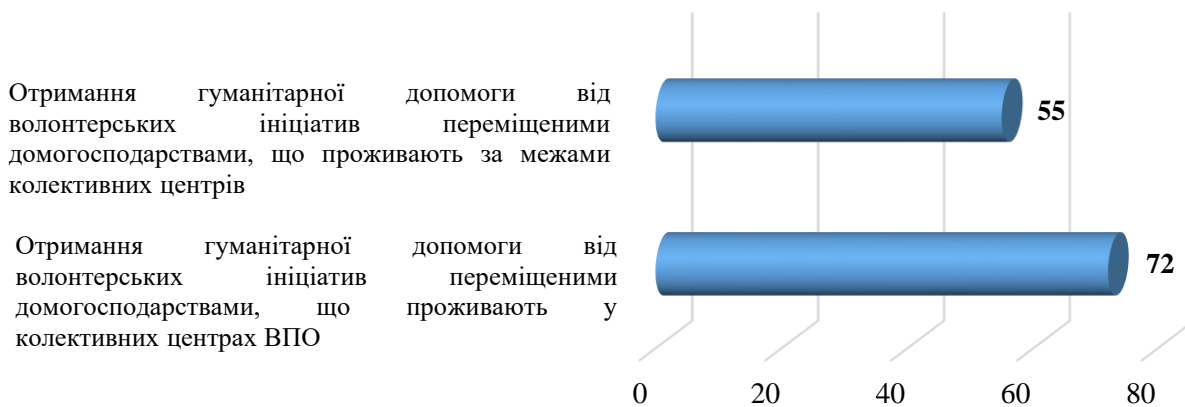
Домогосподарства, що отримували допомогу, найчастіше називали постачальників державних послуг (67%), волонтерські ініціативи (64%), агентства ООН (51%), міжнародні (44%) та місцеві організації (41%)²⁶.

Типи організацій, що надавали допомогу переміщеним домогосподарствам, за типом житла та районом проживання



Так, постачальники допомоги переміщеним домогосподарствам суттєво відрізняються залежно від умов проживання та місцезнаходження домогосподарства (у м. Дніпро або за його межами).

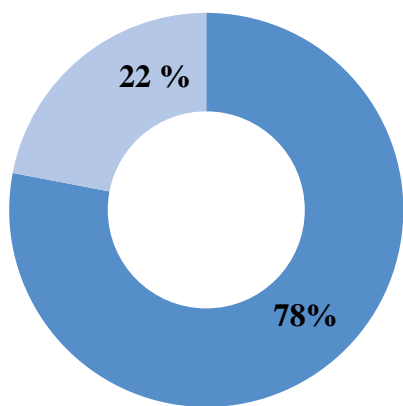
Про отримання гуманітарної допомоги від волонтерських ініціатив повідомила більша кількість переміщених домогосподарств, що проживають у колективних центрах ВПО (72%), ніж тих, що проживають за межами колективних центрів (55%).



Цей показник особливо високий для переміщених домогосподарств, що проживають у колективних центрах ВПО у м. Дніпро (78%)²⁷.

²⁶ Там само.

²⁷ Там само.



■ Отримання гуманітарної допомоги від волонтерських ініціатив переміщеними домогосподарствами, які проживають у колективних центрах ВПО у м. Дніпро

1.12. ГРОШОВА ДОПОМОГА ВПО ТА ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ЖИТЛОМ

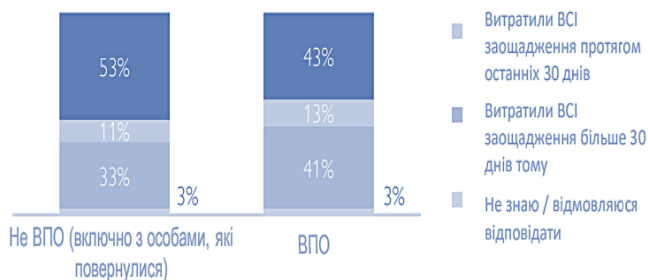
Гарантовані Законом права та свободи ВПО, облікованих у Дніпропетровській області, забезпечені наступним чином.

Облік і надання грошової допомоги²⁸

НАЯВНІСТЬ ЗАОЩАДЖЕНЬ

Загалом 60% не ВПО і 73% ВПО повідомили, що впродовж останніх 30 днів витрачали свої заощадження на задоволення базових потреб. Домогосподарства, члени яких належать до вразливих груп, частіше повідомляли про те, що витратили всі свої заощадження. Зокрема, це домогосподарства переміщених осіб, серед членів яких є особи з інвалідністю (69%), і домогосподарства, де є діти до 18 років (58%).

Розподіл відповідей респондентів щодо поточного стану заощаджень (за групами)



- Витратили ЧАСТИНУ заощаджень
- Витратили ВСІ заощадження протягом останніх 30 днів
- Витратили ВСІ заощадження більше 30 днів тому
- Не знаю / відмовляюся відповідати

²⁸ Звіт про внутрішнє переміщення в Україні. Опитування загального населення. Раунд 9. 26.09.2022 р. URL : https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R9_IDP_FINAL_UKR%20version.pdf.

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА



79% ВПО і 64% не ВПО зазначили, що члени їхніх домогосподарств регулярно отримують різноманітні види фінансової підтримки від уряду України. 3-поміж переміщених осіб, що отримують соціальні виплати для ВПО, більшість проживає у східному та західному макрорегіонах (90% і 85% відповідно).

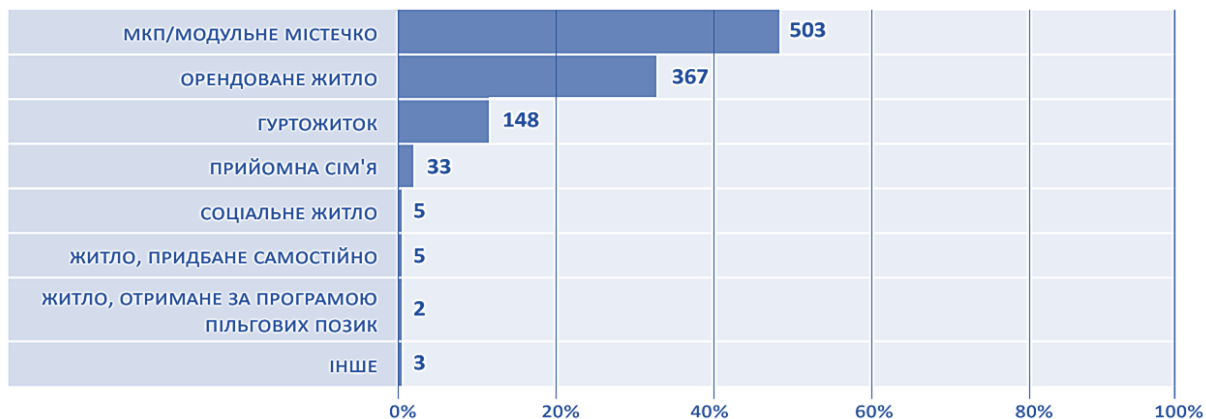
Середній обсяг фінансової підтримки, отриманої від уряду України, на одне домогосподарство (за типами д/г і макрорегіонами)



Забезпеченість житлом

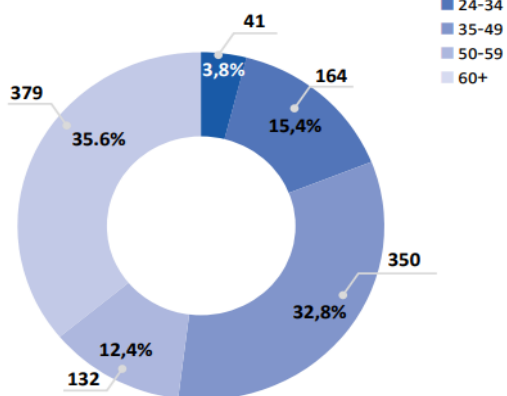
Щодо цього питання опитано 1066 осіб: 832 жінки та 234 чоловіки. Понад три чверті опитаних у середньому мали дохід до 4 тис. грн на члена домогосподарства, тоді як частка населення з таким доходом по Україні загалом значно менше – 30%. Більш як 64% були особами працездатного віку та майже 36% були віком від 60 років. Приблизно 19% домогосподарств складаються з однієї особи, близько чверті – з чотирьох і більше осіб, тоді як розмір більш як половини коливалася між двома та трьома членами родини. Більшість респондентів проживали у місцях компактного поселення або модульних містечках (приблизно 69% таких мешканців були віком 29-35 років або старші за 60), близько 34% орендували житло самостійно (45% віком 24-49 років), 14% мешкали в гуртожитках (з них 45,3% були у віці від 60 років). Інші варіанти проживання (прийомна родина, власна нерухомість, соціальне житло тощо) становили майже 4,5%²⁹.

ПОТОЧНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ

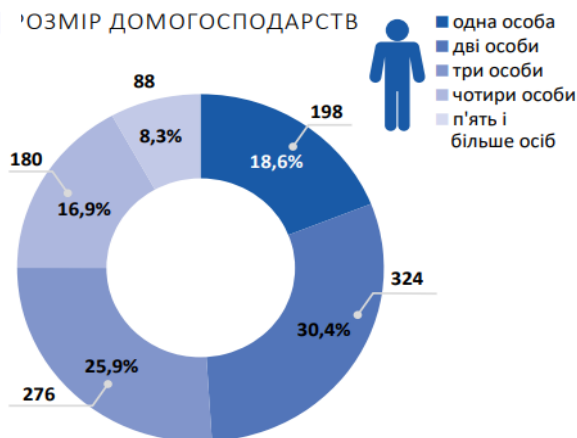


²⁹ Житлові потреби, наміри та можливості ВПО. URL: https://r2p.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/fin_ukr_zvit-zhytlo-meping_2020-1.pdf.

ВІК РЕСПОНДЕНТІВ



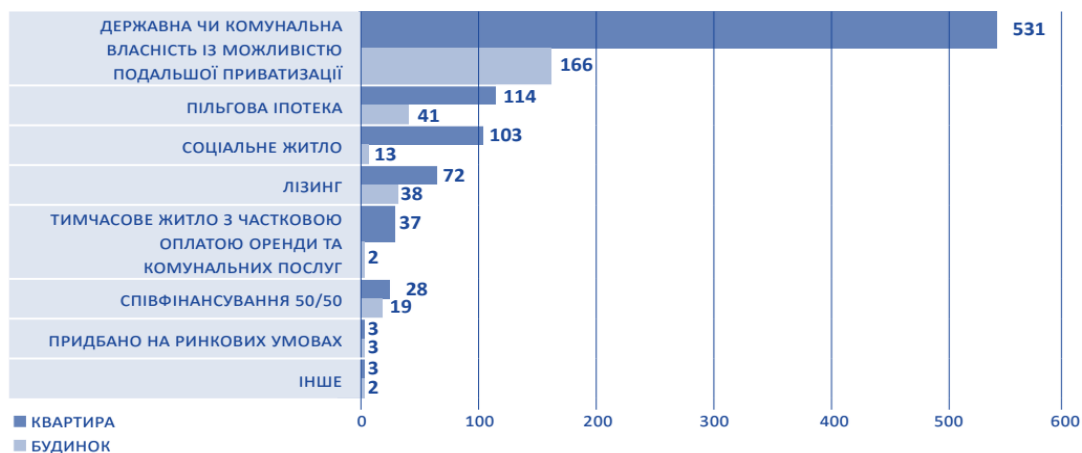
РОЗМІР ДОМОГОСПОДАРСТВ



РІВЕНЬ ДОХОДУ

СЕРЕДНЬОМІСЯЧНИЙ ДОХІД НА ОСОБУ	КІЛЬКІСТЬ	ЧАСТКА	У КРАЇНІ В ЦІЛОМУ
до 3000	580	54,4%	10,7%
3001–4000	250	23,5%	19,2%
4001–5000	58	5,4%	20,6%
5001–6000	31	2,9%	16,6%
понад 6001	63	5,9%	32,9%
відмовилися відповісти	84	7,9%	0,0%
РАЗОМ	1066	100,0%	100,0%

БАЖАНІ УМОВИ ОТРИМАННЯ КВАРТИРИ ЧИ БУДИНКУ



1.13. ОСВІТА, ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА ІНШІ ПРАВА ВПО

Право на навчання

Освітній процес у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році організовано за очною, дистанційною та змішаною формами залежно від можливостей фонду захисних споруд у таких закладах. Слід зауважити, що діти, які проживають у місцях компактного поселення, стикаються з суттєвими складнощами, а інколи навіть позбавлені можливості доступу до навчання онлайн, оскільки за завантаженості кімнат на 10-15 осіб і за відсутності окремого навчального простору участь в освітньому процесі, підготовка до уроків є дуже проблематичною. Нагальні потреби виникають у дітей, які не мають електронних пристроїв для участі в онлайн-заняттях. До фінансових труднощів для батьків щодо створення умов навчання дітей в онлайн-форматі через необхідність мати електронний пристрій і стабільне інтернет-з'єднання в умовах постійних повітряних тривог додаються питання

організації навчання як такого. У зв'язку з ситуацією в країні з 21 жовтня 2022 р. і без того складну організацію дистанційного навчання поставлено під питання, зважаючи на відключення світла в різний час у різних населених пунктах України. Це фактично нівелює будь-які спроби якісної організації освітнього процесу³⁰.

ОСВІТА

Відсутність доступу до інтернету чи повільний інтернет-зв'язок та брак пристроїв (ПК, ноутбуків, смартфонів) для навчання онлайн найчастіше називалися як причини відсутності доступу до шкільного навчання у цьому навчальному році. Сукупно 41% вказали на відсутність інтернету чи обладнання, необхідного для навчання. Про це частіше повідомляли респонденти в східному макрорегіоні.



6% домогосподарств ВПО повідомили, що їхні діти не мають доступу до навчання в школі у цьому навчальному році

Це включає варіанти «Прийнятні одна дитина проходить часткову (напр., неповну) навчальну програму — 4%», «Прийнятні одна дитина зовсім не має доступу — 1%», «Ні, ніхто з дітей не має доступу — 1%».

Охорона здоров'я³¹

Сфера охорони здоров'я не є виключенням у контексті негативного впливу збройного конфлікту на неї. Наразі зруйновано та пошкоджено частину медичних закладів (144 зруйновано, 953 пошкоджено).

ЗДОРОВ'Я

27% в цілому по Україні зазначили брак доступу до ліків і медичних послуг, причому 7% указали, що це їхня найнагальніша потреба. Найбільший дефіцит ліків і медичних послуг у південному і східному макрорегіонах (38% і 34% відповідно).



ДОСТУПНІСТЬ ЛІКІВ ТА МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Майже половина (47%) населення повідомила, що впродовж останніх 30 днів їм або членам їхніх родин довелося скоротити витрати на здоров'я. Загалом про це повідомляли домогосподарства, де є вразливі члени, зокрема люди з інвалідністю, особи старші 60 років та люди, що мають хронічні захворювання.



Частка д/г з вразливими членами, які зазначили, що змушені скоротити витрати на здоров'я для задоволення базових потреб (серед усіх респондентів)

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ТА ПОТРЕБИ У ПСИХОСОЦІАЛЬНІЙ ПІДТРИМЦІ

Серед усіх респондентів 21% запитали номер безкоштовної гарячої лінії емоційної підтримки МОМ порівняно з 16% респондентів у другому раунді та 11% у першому раунді опитування. У дев'ятому раунді 28% ВПО запитали номер безкоштовної гарячої лінії психологічної підтримки. У цілому ВПО старше 60 років частіше зверталися за підтримкою, ніж чоловіки (34%).

³⁰ Звіт про внутрішнє переміщення в Україні. Опитування загального населення. Раунд 9. 26.09.2022.
URL : https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R9_IDP_FINAL_UKR%20version.pdf.

³¹ Так само.

Інші права та потреби ВПО у Дніпропетровській області³²

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ ТА ПОТРЕБ

Як переміщені особи, так і особи, які залишаються в місцях звичного проживання в межах України (особи, які повернулися, та особи, які не переміщувалися), стикаються з критичними потребами. Однак профіль та ситуація цих підгруп дещо відрізняються. Тим не менше, серед осіб із цих підгруп існує попит на спеціалізовану підтримку. Нижче зазначені основні відмінності між групами у межах вибірки MOM для опитування загального населення.

НАЙНАГАЛЬНІШІ ПОТРЕБИ

Серед найбільш нагальних потреб, названих респондентами, лишаються гроші (фінансова допомога), а також ліки та медичні послуги. В умовах зниження температури тверде паливо також є нагальною потребою для багатьох людей. Наприклад, 8% ВПО визначили тверде паливо своєю найбільш нагальною потребою. Щодо загального оцінювання потреб див. →



Гроші — фінансова підтримка

52% Не ВПО 51% ВПО 55% Особи, які повернулися



Тверде паливо (вугілля, дрова тощо)

10% Не ВПО 9% ВПО 3% Особи, які повернулися



Ліки та медичні послуги

8% Не ВПО 4% ВПО 7% Особи, які повернулися

Потреба у фінансовій підтримці залишається на високому рівні, респондентів запитали про три шляхи використання готівкових коштів у разі отримання фінансової підтримки. **Важливо:** Для 51% ВПО однією з трьох основних потреб, на які би було витрачено фінансову підтримку, є їжа.



ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ПОТРЕБ

Важливо: «30% ВПО потребують допомоги з продовольчими продуктами»

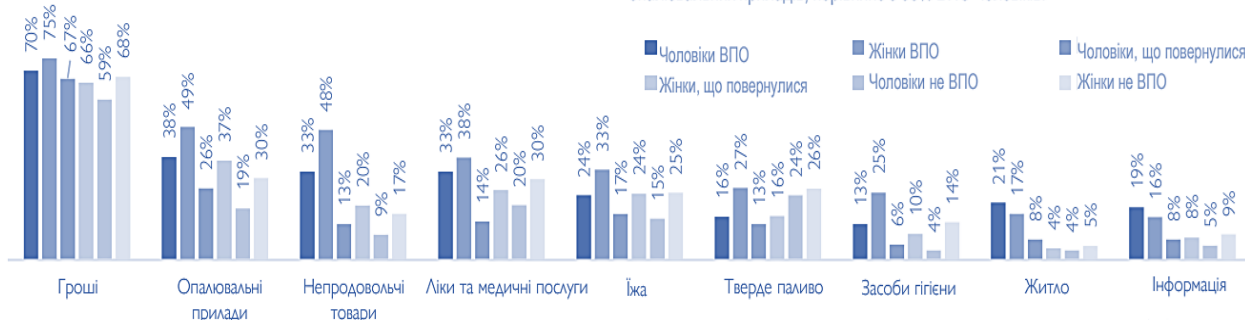
	Не ВПО (включно з особами, які повернулися)	ВПО	Особі, які повернулися
Одяг і взуття та інші непродовольчі товари	11%	34%	13%
Їжа	21%	30%	22%
Ліки та медичні послуги	26%	36%	22%
Засоби гігієни	10%	20%	8%
Житло	5%	19%	5%
Транспорт	15%	20%	15%
Гроші — фінансова підтримка	64%	73%	66%
Інформація / зв'язок із іншими	8%	17%	8%
Доступ до грошей	9%	12%	8%
Засоби жіночої гігієни	40%	48%	36%
Опалювальні прилади	26%	45%	33%
Тверде паливо (вугілля, дрова тощо)	25%	22%	15%

Примітка: % тих, хто відповів «Так» і «Частково так»

Примітка: Представлені всі категорії запитаних. * Поглиблений аналіз потреб у фінансовій допомозі представлено на сторінці 10.

ПОТРЕБИ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

ВПО-жінки частіше повідомляють про наявність потреб у семи з дев'яти категорій, наведених нижче. Наприклад, 49% ВПО-жінок вказали на відсутність опалювальних приладів, порівняно з 38% ВПО-чоловіків.



СИТУАЦІЯ З ЖИТЛОМ

Лише 4% ВПО продовжують проживати в колективних центрах, в той час як більшість орендує житло самостійно.



* квартира, будинок або інше житло, що здається в оренду для довгострокового або тимчасового проживання

³² Звіт про внутрішнє переміщення в Україні. Опитування загального населення. Раунд 9. 26.09.2022 р.
URL: https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R9_IDP_FINAL_UKR%20version.pdf.

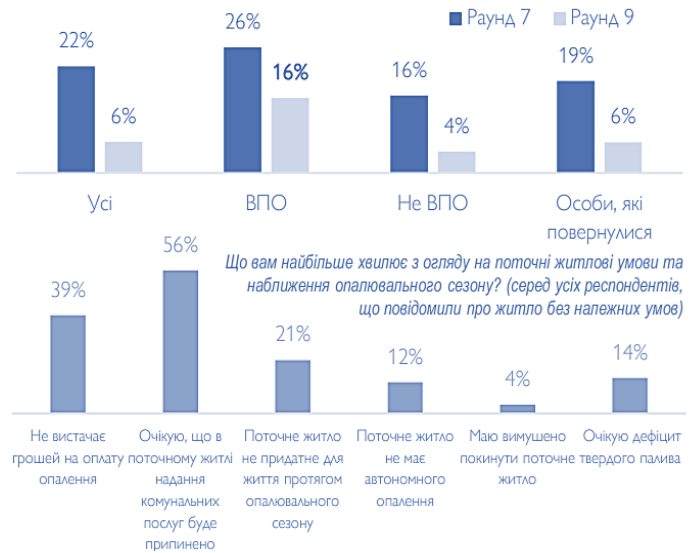
ПОТРЕБА В ПАЛИВІ І ПРИЛАДАХ

Порівняно з іншими групами населення ВПО відчують особливу потребу в опалювальних пристроях — 43% ВПО по всій країні вказали на таку потребу (порівняно з 22% серед непереміщеного населення і 33% серед осіб, що повернулися). Серед ВПО у східному макрорегіоні 55% повідомили, що на зиму їм потрібен обігрівач, котел на твердому паливі чи подібний пристрій, що складає 1 млн. осіб лише у цьому макрорегіоні. Тверде паливо та опалювальні пристрої становлять найбільш нагальну потребу для 10% і 7% усіх респондентів відповідно.



ЖИТЛО БЕЗ НАЛЕЖНИХ УМОВ

Попри загальне поліпшення ситуації у період з 23 липня (P7) до 26 вересня (P9) значна частина респондентів усе ще проживає у помешканнях, які вони вважають непристосованими до зими. Оцінена кількість ВПО, що проживають у непристосованих приміщеннях, у межах країни становить майже 1 млн. осіб. Ситуація особливо тяжка серед ВПО у східному та західному макрорегіонах, у яких 22% і 18% відповідно вважають, що їхнє житло не придатне для зимових умов.



Висновки:

1. У Дніпропетровській області проводяться регулярні візити до центрів та зустрічі з керівництвом центрів, мешканцями та відповідними місцевими органами влади. Проведені зустрічі та візити дозволяють відслідковувати ключові демографічні дані та потреби центрів колективного проживання.
2. Через особливості європейської демографії люди похилого віку складають значну частку населення в Україні, які постраждали внаслідок конфлікту, але вони також є одними з найбільш уразливих. Серед ключових проблем, пов'язаних з наданням гуманітарної допомоги людям похилого віку, виокремлюються ті, що стосуються мобільності, доступу до ліків та труднощів у доступі до інформації.
3. Для переміщених домогосподарств, які проживають у колективних центрах, часто притаманні додаткові фактори вразливості порівняно з іншими домогосподарствами. Вони частіше повідомляють про наявність у своєму складі осіб похилого віку, осіб з хронічними захворюваннями або інвалідністю.
4. За даними «Моніторингу колективних центрів для ВПО» 48 % досліджених центрів в Україні наразі не мають плану розміщення для домогосподарств з особливою вразливістю, що викликає занепокоєння щодо якості їх розміщення.
5. Значна частина міжнародної допомоги зосереджена в центрі області, оскільки домогосподарства з населених пунктів за межами Дніпра рідше повідомляють про отримання допомоги порівняно з тими, що проживають у Дніпрі. Це має значення, оскільки, незважаючи на вищий рівень потреб на периферії області, місцеві постачальники державних послуг мають менші можливості для їхнього задоволення. Слід зазначити, що саме тут 60 % непереміщених домогосподарств заявляють про потребу у фінансовій допомозі.
6. Переважна більшість представників місцевих суб'єктів реагування у цільових громадах, відзначають ефективність заходів реагування. Місцеві суб'єкти реагування у Дніпрі та Кривому Розі (міські громади), зокрема, відзначають якість співпраці. На їх думку, міцна взаємна довіра, згуртованість та здатність до самоорганізації сприяє стабільному, швидкому та ефективному реагуванню на кризу на їхньому рівні. Початкове підґрунтя для співпраці

здебільшого виникає із соціальних зв'язків і підтримується неформальними відносинами. Для щоденної комунікації більшість представників місцевих суб'єктів реагування, використовують телефони та соціальні мережі.

7. Місцеві суб'єкти, залучені до управління колективними центрами, висловили занепокоєння щодо здатності продовжувати розміщувати ВПО. Зокрема, занепокоєння викликають комунальні платежі за електроенергію та опалення. Враховуючи важливу роль Дніпропетровської області як ключового пункту прибуття і транзиту ВПО, яка, скоріш за все лише зростатиме з часом, ця проблема може стати ще більш актуальною.

8. Суттєвою є потреба у наданні допомоги у відновленні громад, що постраждали внаслідок конфлікту, де численні об'єкти інфраструктури потребують ремонту або вирішення проблем з опаленням. Тому важливо здійснювати регулярний моніторинг потреб та спроможності місцевих суб'єктів реагування задовольняти ці потреби, а також надавати додаткову допомогу там, де вона є найбільш необхідною.

Рекомендації:

1. Продовжити здійснення регулярних візитів до центрів та зустрічей з керівництвом центрів, мешканцями та відповідними органами влади з метою відслідковування ключових демографічних даних та потреб центрів колективного проживання ВПО.

2. Створити план розміщення для домогосподарств з особливою вразливістю в колективних центрах для ВПО, що наразі не мають такого плану.

3. Приділити додаткову увагу наданню гуманітарної допомоги пов'язаної з мобільністю, доступом до ліків та інформацією особам похилого віку та особам з хронічними захворюваннями або інвалідністю.

4. З метою забезпечення вищого рівня потреб на периферії області, у зв'язку з тим, що домогосподарства з населених пунктів за межами Дніпра рідше повідомляють про отримання допомоги порівняно з тими, що проживають у Дніпрі, частина міжнародної допомоги потребує пропорційного збільшення в цих місцевостях.

5. У зв'язку з розбіжністю у рівнях допомоги, яку отримують різні типи домогосподарств, непереміщені домогосподарства потребують вжиття заходів із забезпечення більшого рівня допомоги.

6. Враховуючи важливу роль Дніпропетровської області як ключового пункту прибуття і транзиту ВПО, актуальним є надання допомоги суб'єктам, залученим до управління колективними центрами, із оплатою комунальних платежів за електроенергію та опалення.

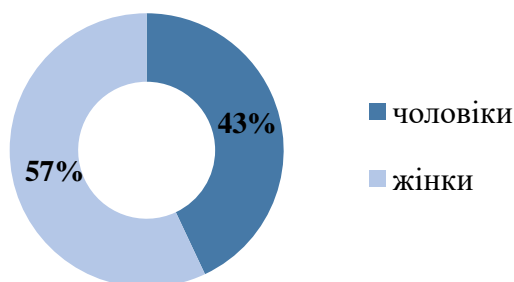
7. Нагальним є здійснення регулярного прогнозування політики регіону щодо ВПО, моніторингу потреб та спроможності місцевих суб'єктів реагування задовольняти такі потреби, а також надання додаткової допомоги із відновлення громад, що постраждали внаслідок конфлікту, де численні об'єкти інфраструктури потребують ремонту та вирішення проблем з опаленням.

II. ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ ВПО ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПОГЛЯД ЗСЕРЕДИНИ

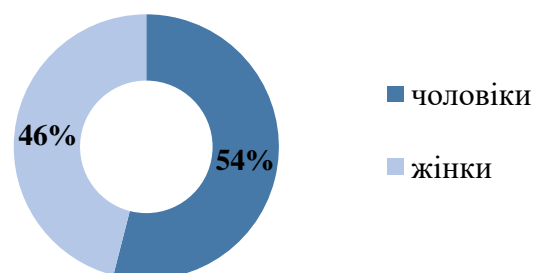
Авторами дослідження в рамках проєкту здійснено соціологічне опитування постійних мешканців Дніпропетровської області та внутрішньо переміщених осіб, які тимчасово проживають в регіоні, старше 20 років у м. Дніпро, Дніпровському, Криворізькому, Нікопольському, Павлоградському районах в період з 23 по 30 грудня 2022 року.

В рамках дослідження було опитано 181 місцевий житель (57 % жінок та 43 % чоловіків) та 128 внутрішньо переміщених осіб (54 % чоловіків та 46 % жінок), що дозволяє говорити про репрезентативність респондентів за статтю.

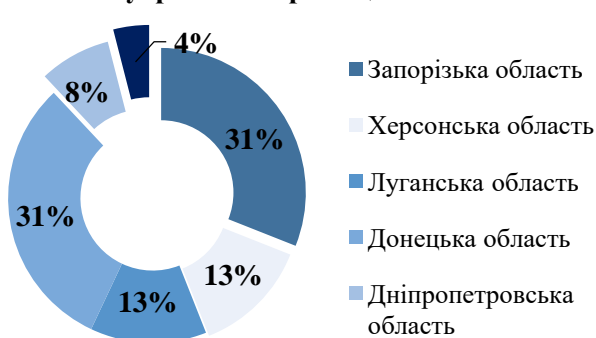
Розподіл респондентів - місцевих жителів за статтю



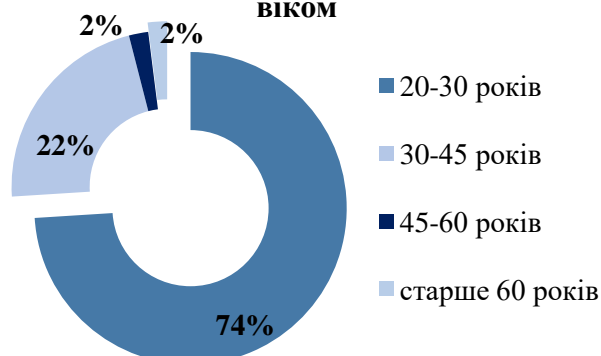
Розподіл респондентів-внутрішньо переміщених осіб за статтю



Регіон постійного місця проживання опитаних чоловіків, які мали статус внутрішньо переміщеної особи



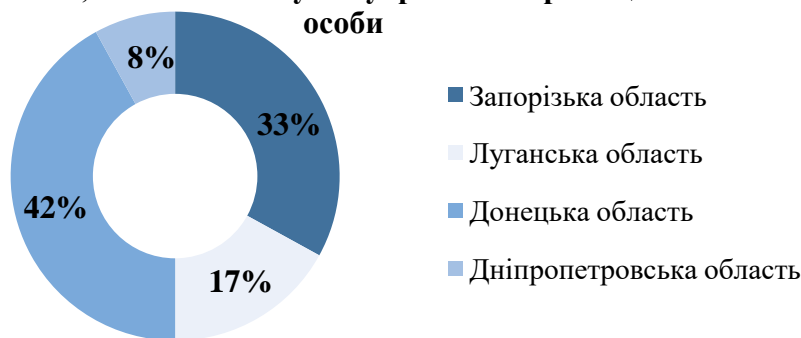
Розподіл респондентів-внутрішньо переміщених осіб за віком



Репрезентативність дослідження за віком дотримана: 74 % опитаних осіб – це молоді люди віком від 20 до 30 років; 22 % – респонденти віком від 30 до 45 років. Такі люди є активною частиною суспільства, мають заробіток, плани на майбутнє та перспективи проживання в Україні. Саме на їх плечі покладатиметься здобуття перемоги у збройному конфлікті, подолання післявоєнного періоду та відновлення держави. Крім того, серед опитаних 2 % – особи віком від 45 до 60 років та 2 % – особи старше 60 років.

Репрезентативність внутрішньо переміщених осіб за регіоном прибуття також дотримана.

Регіон постійного місця проживання опитаних жінок, які мали статус внутрішньо переміщеної особи

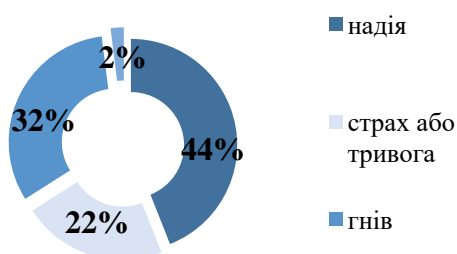


Інтерв'ювання проводилося шляхом анонімного опитування через заповнення Google-форми. Помилка репрезентативності дослідження складає приблизно 3 %.

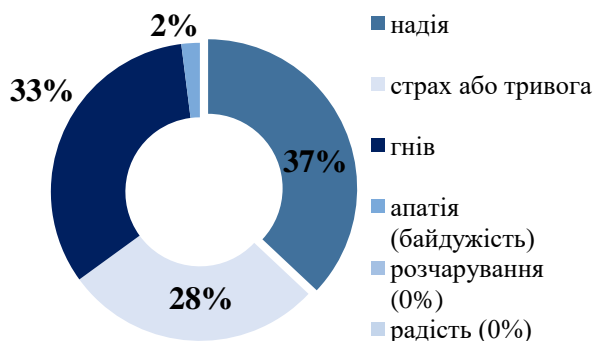
2.1. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН

Якщо говорити про почуття опитаних осіб у той момент, коли вони думають про ситуацію в Україні, пов'язану з військовою агресією, то більшість як чоловіків, так і жінок; як місцевих, так і внутрішньо переміщених осіб відчують надію. Це позитивна ознака психологічного ставлення до ситуації. Оптимістичні акценти сприяють пристосуванню до нових обставин життя. Водночас у всіх опитаних привалюють почуття страху або тривоги (що є нормальним для ситуації, в якій проживають громадяни України), а також гнів. Гнів – це активна реакція. Гнів, спрямований на державу-окупанта, – це нормальна реакція людини, яка може стати рушійною силою на шляху до перемоги України. Зауважимо, що радість не відчуває жоден респондент. Апатію або байдужість відчуває лише 2 % місцевих жінок, інші категорії респондентів ігнорували даний варіант відповіді, що говорить про стабільність психологічного фону, а людей характеризує, як таких, що не схильні до депресій, «опускання рук». Розчарування, як варіант відповідей, складає незначний відсоток відповідей, хоча на це необхідно звертати увагу під час планування державою заходів, спрямованих на роботу з населенням, відновленням психологічного здоров'я нації, а також заходів відновлення стабільної ситуації в державі у післявоєнний період.

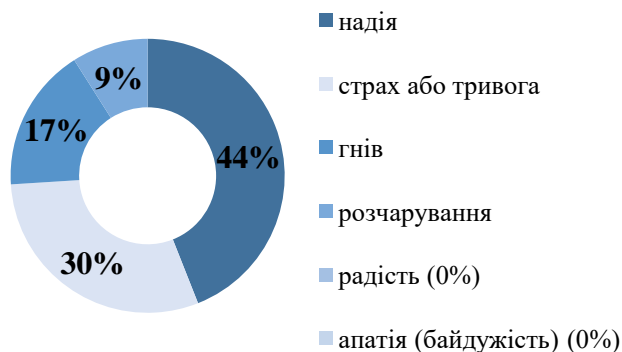
Як Ви почуваетесь, коли думаєте про ситуацію в Україні, пов'язану з військовою агресією? (місцеві чоловіки)



Як Ви почуваетесь, коли думаєте про ситуацію в Україні, пов'язану з військовою агресією? (місцеві жінки)



Як Ви почуваетесь, коли думаєте про ситуацію в Україні, пов'язану з військовою агресією? (чоловіки-переселенці)



Як Ви почуваетесь, коли думаєте про ситуацію в Україні, пов'язану з військовою агресією? (жінки-переселенки)



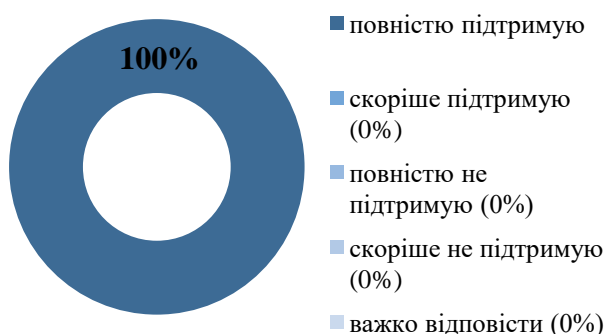
У цілому психологічна ситуація регіону говорить про позитивну налаштованість населення у напрямку подолання збройного конфлікту, а також про необхідність запровадження цілеспрямованих програм психологічного характеру на місцевому рівні для підтримки населення як під час воєнного стану, так і в післявоєнний період. Адже такі реакції, як тривога, страх, гнів та розчарування можуть тривати роками, а самостійно їх подолати не завжди видається можливим.

2.2. ПОЛІТИЧНА СКЛАДОВА

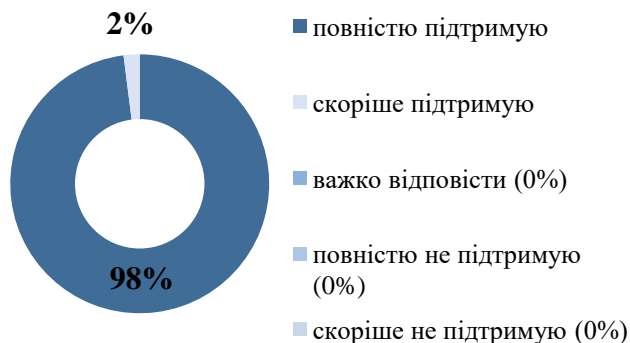
За результатами проведеного анкетування у всіх категоріях опитуваних домінує позитивне ставлення до сил безпеки та оборони України, керівництва держави та очільників регіону.

Відповідей «не підтримую» та «скоріше не підтримую» не прозвучало від жодної групи респондентів, що говорить про безумовну підтримку та довіру до сил безпеки та оборони України, єдність у бажанні здобути перемогу.

Чи підтримуєте Ви сили безпеки та оборони України? (місцеві чоловіки)



Чи підтримуєте Ви сили безпеки та оборони України? (місцеві жінки)



Не вагаються у своїй позиції – схильності до діяльності сил безпеки та оборони України майже всі категорії опитаних. Лише жінки-переселенки не можуть однозначно відповісти на поставлене питання (8 % опитаних жінок-переселенок не можуть дати однозначну відповідь). Таку ситуацію пояснюємо тим стресом, що пережили саме жінки, які у більшості своїй самостійно були вимушені виїжджати з окупованих територій, стикалися з різними ситуаціями, тому однозначну думку висловити не можуть. Зауважимо стовідсоткову підтримку сил безпеки та оборони України від інших категорій респондентів.

Чи підтримуєте Ви сили безпеки та оборони України? (чоловіки-переселенці)



Чи підтримуєте Ви сили безпеки та оборони України? (жінки-переселенки)



Також маємо констатувати повну підтримку керівництва держави з боку населення. У всіх категоріях опитаних переважають відповіді «повністю підтримую» та «скоріше підтримую» на питання про ставлення до дій представників влади в державі. Аналіз відповідей говорить про єдність народу України під час збройного конфлікту, про те, що очільники держави уособлюють волю народу і діють в його інтересах, незалежно від того, якої статі така особа, місцевий це житель або внутрішньо переміщена особа.

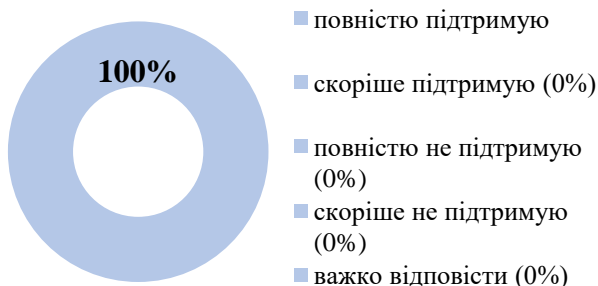
Чи підтримуєте Ви дії керівництва держави? (місцеві чоловіки)



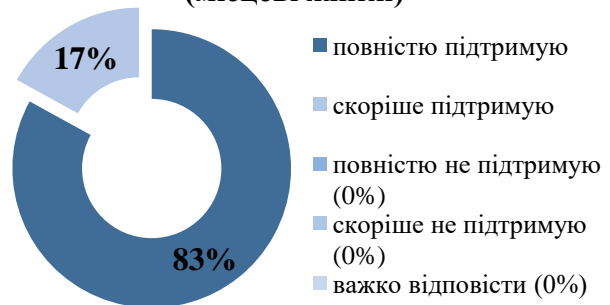
Чи підтримуєте Ви дії керівництва держави? (чоловіки-переселенці)



Чи підтримуєте Ви дії керівництва держави? (жінки-переселенки)



Чи підтримуєте Ви дії керівництва держави? (місцеві жінки)



Маємо також відзначити абсолютну більшість відповідей на підтримку дій місцевої влади всіма категоріями респондентів (приблизно 90 % опитаних повністю підтримують або скоріше підтримують). Аналіз статистичних даних підтверджує єдність громадян України під час збройної агресії у тому числі на місцевому рівні.

Чи підтримуєте Ви дії очільників регіону? (місцеві чоловіки)



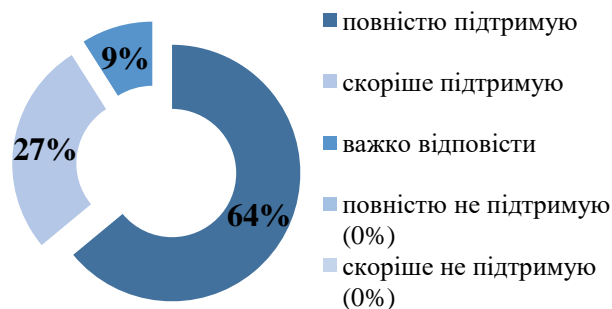
Чи підтримуєте Ви дії очільників регіону? (місцеві жінки)



Чи підтримуєте Ви дії очільників регіону? (чоловіки-переселенці)



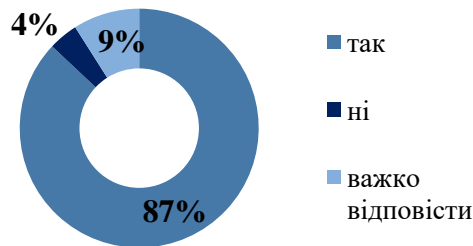
Чи підтримуєте Ви дії очільників регіону? (жінки-переселенки)



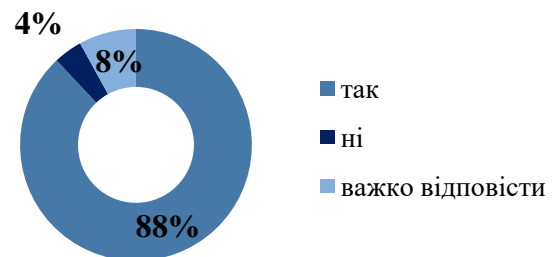
В цілому політична ситуація в регіоні сприятлива для подальшої діяльності щодо подолання збройного конфлікту, надання допомоги внутрішньо переміщеним особам, післявоєнного відновлення регіону та держави в цілому.

Дану тези підтверджують і інші відповіді на питання проведеного нами анкетування. Зокрема, всі категорії респондентів у переважній більшості (в середньому 83 %) вважають населений пункт Дніпропетровської області, в якому мешкають зараз, комфортним для проживання. Це говорить про позитивні результати діяльності місцевої влади, що в умовах воєнного стану має важливе значення.

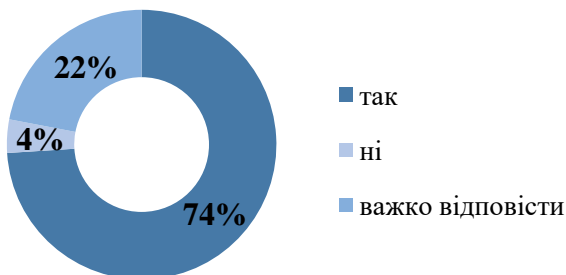
Чи вважаєте Ви населений пункт Дніпропетровської області, в якому Ви проживаєте зараз, комфортним для перебування? (місцеві чоловіки)



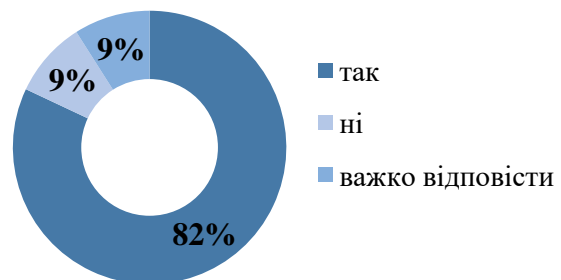
Чи вважаєте Ви населений пункт Дніпропетровської області, в якому Ви проживаєте зараз, комфортним для перебування? (місцеві жінки)



Чи вважаєте Ви населений пункт Дніпропетровської області, в якому Ви проживаєте зараз, комфортним для проживання? (чоловіки-переселенці)



Чи вважаєте Ви населений пункт Дніпропетровської області, в якому Ви проживаєте зараз, комфортним для проживання? (жінки-переселенки)



41 % опитаних переселенців головною причиною вибору Дніпропетровщини для тимчасового перебування, назвали наявність родичів. 32 % внутрішньо-переміщених осіб обрали Дніпропетровщину через близьке розташування до постійного місця проживання. 31 % опитаних внутрішньо-переміщених осіб вказують широкі можливості щодо отримання роботи, як причину вибору Дніпропетровського регіону для тимчасового проживання.

Серед інших причин, які спонукали внутрішньо переміщених осіб обрати Дніпропетровську область, як регіон проживання, також називаються наявність близьких друзів, можливість знайти тимчасове житло. Лише 9 % опитаних внутрішньо переміщених осіб визнали, що перебувають в Дніпропетровській області за рішенням організації, відповідальної за поселення.

Відповідно, можна зробити висновок про обрання внутрішньо переміщеними особами Дніпропетровської області для тимчасового проживання переважно за власним бажанням через розвиток регіону, його географічне положення, рівень безпеки в регіоні, сприятливі умови проживання не залежно від статі таких осіб.

Які причини, що Ви обрали Дніпропетровську область, як регіон проживання? (чоловіки-переселенці)

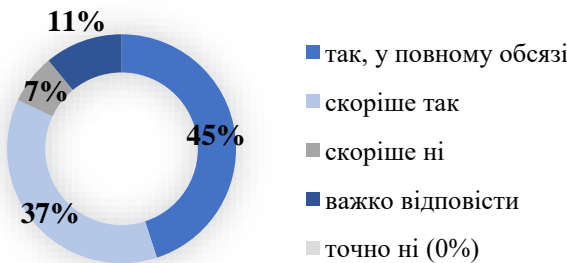


Які причини, що Ви обрали Дніпропетровську область, як регіон проживання? (жінки-переселенки)

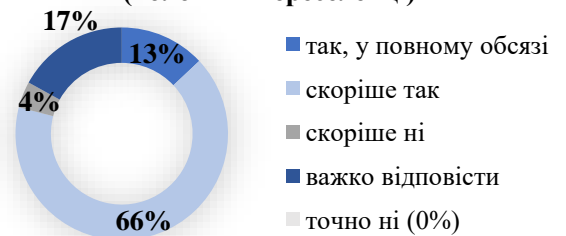


Як підсумок, відзначимо, що приблизно 75% опитаних підтримують думку про те, що місцева влада впоралася з наданням допомоги внутрішньо переміщеним особам, їх інтеграцією в громаду.

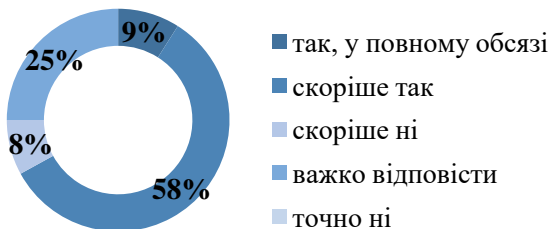
На вашу думку, чи впоралася місцева влада з наданням допомоги внутрішньо переміщеним особам, їх інтеграцією в громаду? (місцеві чоловіки)



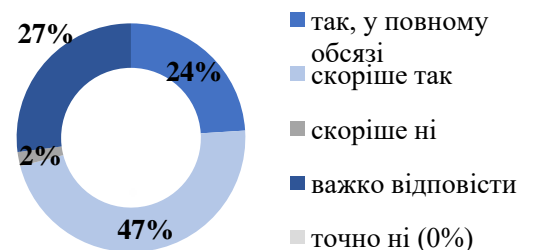
На вашу думку, чи впоралася місцева влада з наданням допомоги внутрішньо переміщеним особам, їх інтеграцією в громаду? (чоловіки-переселенці)



На вашу думку, чи впоралася місцева влада з наданням допомоги внутрішньо переміщеним особам, їх інтеграцією в громаду? (жінки-переселенки)



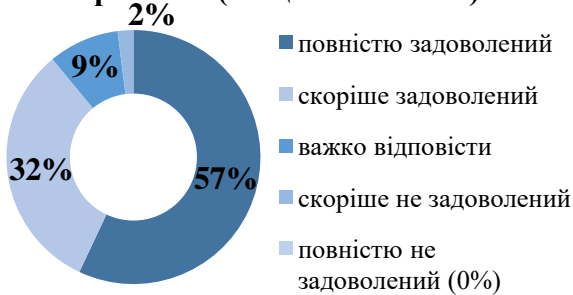
На вашу думку, чи впоралася місцева влада з наданням допомоги внутрішньо переміщеним особам, їх інтеграцією в громаду? (місцеві жінки)



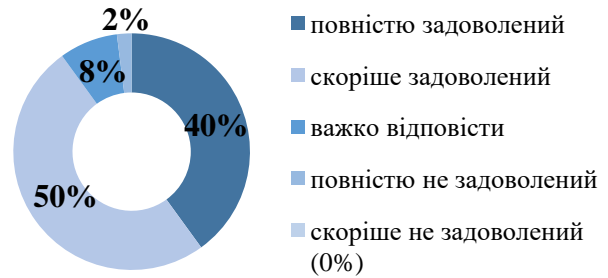
2.3. БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНА

Підтверджують вище сказане переважання позитивних відповідей щодо задоволення рівнем дотримання публічного порядку в регіоні. Всі категорії опитаних приблизно на 90 % або повністю задоволені, або скоріше задоволені діяльністю державних органів щодо дотримання публічного порядку в регіоні.

Чи Ви задоволені рівнем дотримання публічного порядку в регіоні? (місцеві чоловіки)



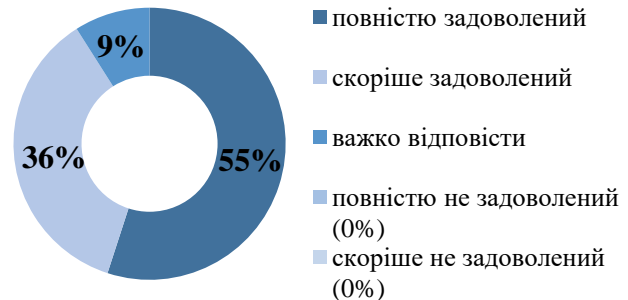
Чи Ви задоволені рівнем дотримання публічного порядку в регіоні? (місцеві жінки)



Чи Ви задоволені рівнем дотримання публічного порядку в регіоні? (чоловіки-переселенці)

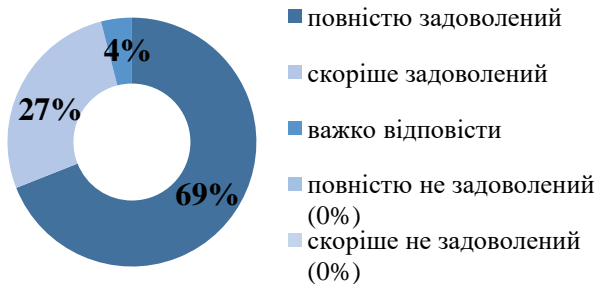


Чи Ви задоволені рівнем дотримання публічного порядку в регіоні? (жінки-переселенки)

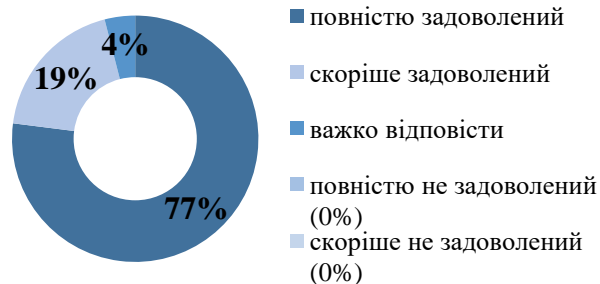


Свідченням стабільності у настроях громади є і ставлення всіх категорій респондентів до рівня оборони в регіоні. В цілому 94 % респондентів повністю задоволені або скоріше задоволені рівнем оборони регіону.

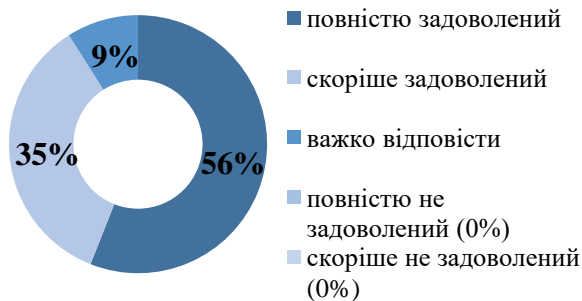
Чи Ви задоволені рівнем оборони регіону? (місцеві жінки)



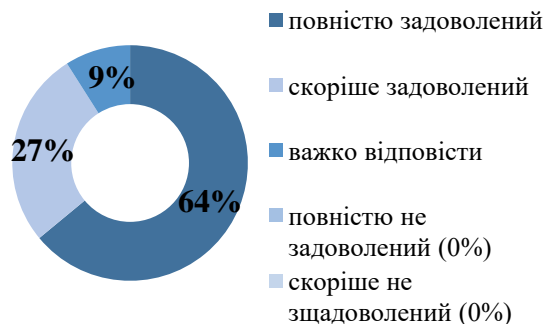
Чи Ви задоволені рівнем оборони регіону? (місцеві чоловіки)



Чи Ви задоволені рівнем оборони регіону? (чоловіки-переселенці)

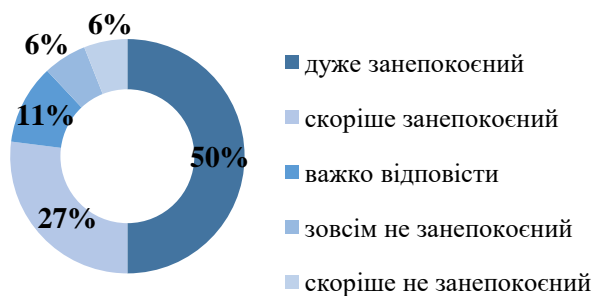


Чи Ви задоволені рівнем оборони регіону? (жінки-переселенки)

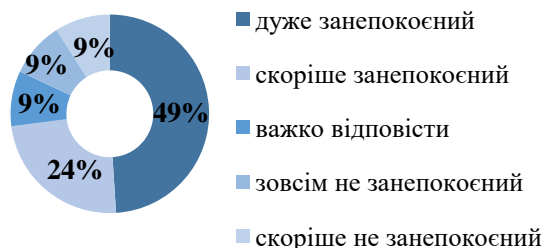


Водночас присутнє значне занепокоєння з приводу можливості подальших збройних загроз в регіоні (приблизно 50 % респондентів дуже занепокоєні з приводу, більше 25 % скоріше занепокоєні).

Чи занепокоєні Ви з приводу можливості подальших збройних загроз в регіоні? (місцеві жінки)



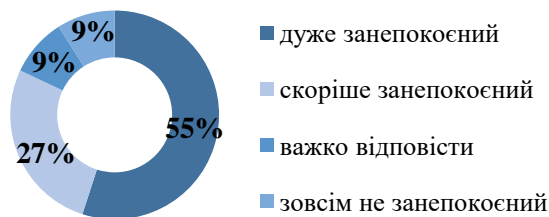
Чи занепокоєні Ви з приводу можливості подальших збройних загроз в регіоні? (місцеві чоловіки)



**Чи занепокоєні Ви з приводу
можливості подальших збройних
загроз в регіоні?
(чоловіки-переселенці)**

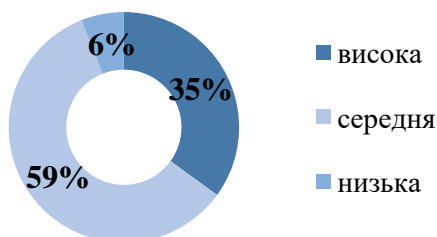


**Чи занепокоєні Ви з приводу
можливості подальших збройних
загроз в регіоні?
(жінки-переселенки)**

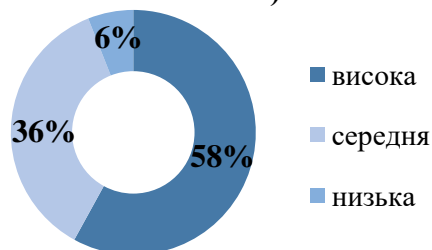


Оцінюючи можливі воєнні загрози, постійні мешканці висловлюють дещо більше занепокоєння, аніж внутрішньо переміщені особи. Так найбільше як місцеві жителі, так і внутрішньо переміщені особи; як чоловіки, так і жінки бояться ракетних ударів по воєнних об'єктах (оцінюють як високу загрозу: місцеві чоловіки – 35 %, місцеві жінки – 58 %; чоловіки-переселенці – 49 %, жінки-переселенки – 64 %). Жінки більш серйозно оцінюють такі загрози, а внутрішньо-переміщені особи більш серйозно, ніж місцеві жителі.

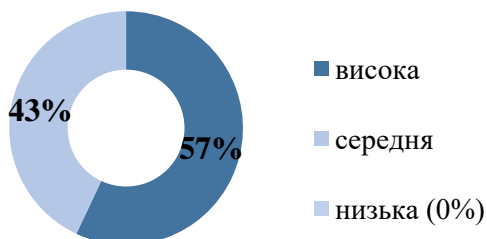
**Як Ви оцінюєте загрозу
ракетних ударів по воєнним
об'єктам в регіоні? (місцеві
чоловіки)**



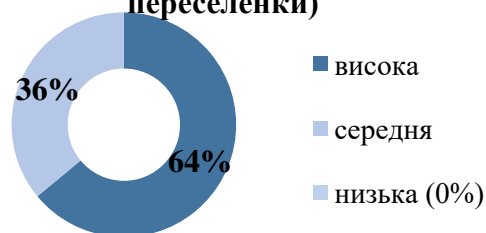
**Як Ви оцінюєте загрозу
ракетних ударів по воєнним
об'єктам в регіоні? (місцеві
жінки)**



**Як Ви оцінюєте загрозу
ракетних ударів по воєнним
об'єктам в регіоні? (чоловіки-
переселенці)**

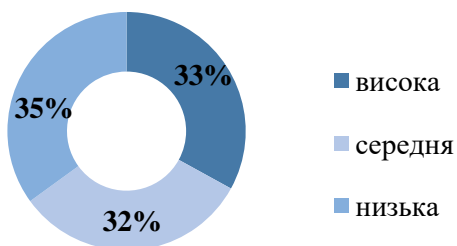


**Як Ви оцінюєте загрозу
ракетних ударів по воєнним
об'єктам в регіоні? (жінки-
переселенки)**

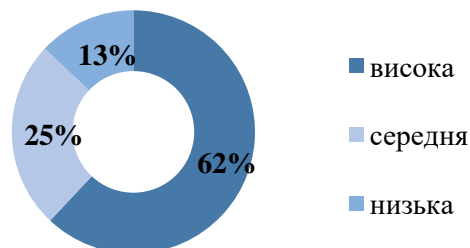


На високому рівні відчувають небезпеку диверсій проти об'єктів інфраструктури (оцінюють як високу загрозу: місцеві чоловіки – 33 %, місцеві жінки – 62 %; чоловіки-переселенці – 52 %, жінки-переселенки – 73 %). Так само можна відстежити закономірність, що жінки більш серйозно сприймають небезпеки диверсій проти об'єктів інфраструктури, а внутрішньо-переміщені особи – більш серйозно, ніж місцеві жителі.

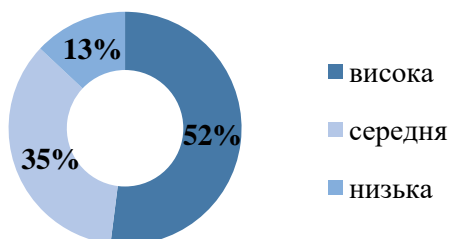
Як Ви оцінюєте загрозу диверсій проти об'єктів інфраструктури області? (місцеві чоловіки)



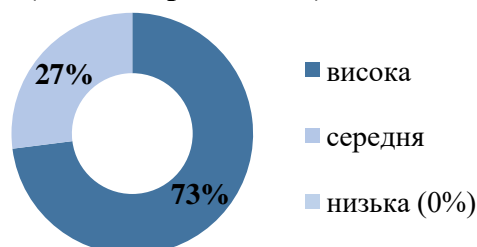
Як Ви оцінюєте загрозу диверсій проти об'єктів інфраструктури області? (місцеві жінки)



Як Ви оцінюєте загрозу диверсій проти об'єктів інфраструктури області? (чоловіки-переселенці)

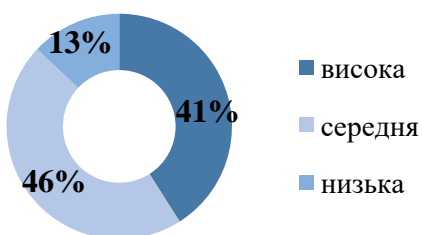


Як Ви оцінюєте загрозу диверсій проти об'єктів інфраструктури області? (жінки-переселенки)

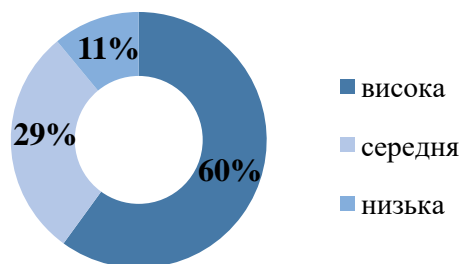


Залишається на високому рівні оцінювання всіма респондентами загрози ракетних ударів по цивільних об'єктах. Як високу, оцінюють таку загрозу 41 % місцевих чоловіків, 60 % місцевих жінок; 61 % чоловіків-переселенців, 73 % жінок-переселенок. Тенденції щодо розподілу статистичних даних залишаються: жінки більше сприймають загрози ракетних ударів по цивільних об'єктах, ніж чоловіки, а внутрішньо переміщені особи – більш серйозно, ніж місцеві жителі.

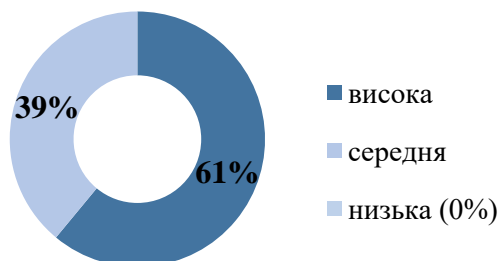
Як Ви оцінюєте загрозу ракетних ударів по цивільних об'єктах? (місцеві чоловіки)



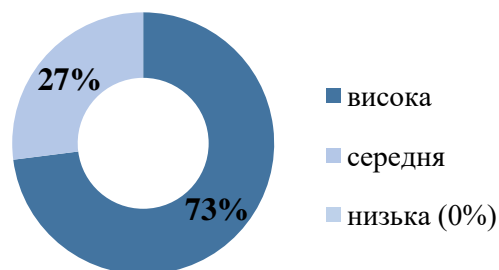
Як Ви оцінюєте загрозу ракетних ударів по цивільних об'єктах? (місцеві жінки)



Як Ви оцінюєте загрозу ракетних ударів по цивільних об'єктах? (чоловіки-переселенці)



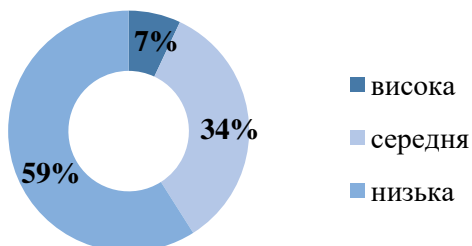
Як Ви оцінюєте загрозу ракетних ударів по цивільних об'єктах? (жінки-переселенки)



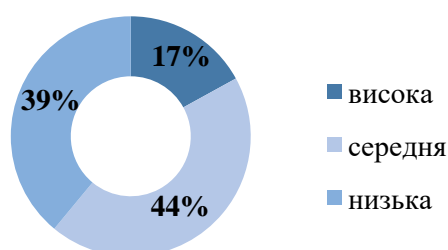
Також варто акцентувати увагу на тому, що жодну з вище перелічених загроз (ракетні удари по воєнних, цивільних об'єктах, об'єктах інфраструктури) внутрішньо переміщені особи не оцінюють, як низьку.

Натомість захоплення населених пунктів більшістю опитаних в обох категоріях не оцінюються як високий та середній рівень загрози. Більше 50 % респондентів оцінюють загрозу захоплення населених пунктів Дніпропетровської області, як низьку.

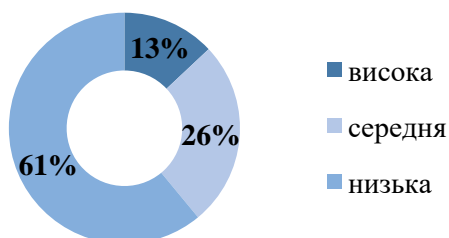
Як Ви оцінюєте загрозу захоплення населених пунктів Дніпропетровської області? (місцеві чоловіки)



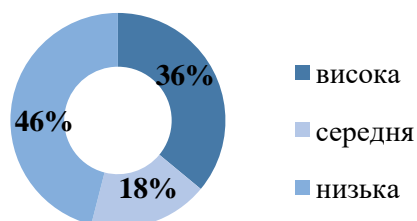
Як Ви оцінюєте загрозу захоплення населених пунктів Дніпропетровської області? (місцеві жінки)



Як Ви оцінюєте загрозу захоплення населених пунктів Дніпропетровської області? (чоловіки-переселенці)



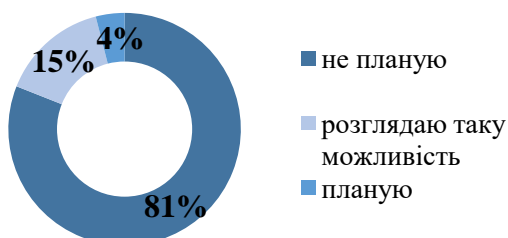
Як Ви оцінюєте загрозу захоплення населених пунктів Дніпропетровської області? (жінки-переселенки)



Незважаючи на велике занепокоєння з приводу збройних загроз регіону, респонденти у переважній більшості не планують виїзд за межі регіону у випадку загострення воєнної обстановки: 81 % місцевих чоловіків, 67 % місцевих жінок; 39 % чоловіків-переселенців, 50 % жінок-переселенок. Аналіз статистики також дозволяє зробити висновок, що місцеві

жителі більш оптимістично ставляться до ситуації, пов'язаної зі збройним конфліктом, аніж внутрішньо переміщені особи. Крім того, якщо більшість місцевих чоловіків не збираються виїжджати за межі регіону у разі загострення збройного конфлікту, то серед внутрішньо переміщених осіб – більшість таких жінок.

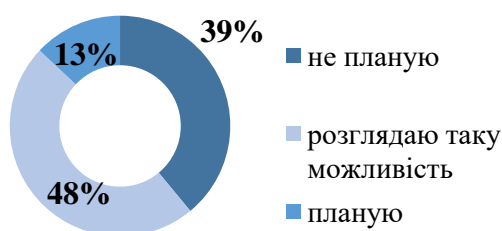
Чи плануєте Ви виїзд за межі регіону у випадку загострення воєнної обстановки? (місцеві чоловіки)



Чи плануєте Ви виїзд за межі регіону у випадку загострення воєнної обстановки? (місцеві жінки)



Чи плануєте Ви виїзд за межі регіону у випадку загострення воєнної обстановки? (чоловіки-переселенці)



Чи плануєте Ви виїзд за межі регіону у випадку загострення воєнної обстановки? (жінки-переселенки)



Абсолютна більшість респондентів бере участь у захисті держави. 45 % місцевих чоловіків, 19 % місцевих жінок, 48 % чоловіків-переселенців, 26 % жінок-переселенок перебувають на службі в Збройних Силах України, територіальній обороні, Національній поліції, Національній гвардії, тощо.

При цьому значна частина респондентів допомагають фінансово: 28 % місцевих чоловіків, 44 % місцевих жінок, 26 % чоловіків-переселенців, 55 % жінок-переселенок. Як бачимо, жінки більше схильні до надання фінансової допомоги, ніж чоловіки.

На жаль, на сьогодні вже невеликий відсоток громадян мають змогу бути волонтерами: 9 % місцевих чоловіків, 8 % місцевих жінок, 0 % чоловіків-переселенців, 18 % жінок-переселенок.

Хотілося б, щоб більшої активності набула хоча б інформаційна боротьба в регіоні. Серед опитаних осіб інформаційну боротьбу здійснюють 9 % місцевих чоловіків, 17 % місцевих жінок, 13 % чоловіків-переселенців, 36 % жінок-переселенок. Як бачимо, жінки більш активно задіюють інформаційні ресурси для боротьби з агресором.

Маємо констатувати, що не мають змоги допомагати 9 % місцевих чоловіків, 12 % місцевих жінок, 13 % чоловіків-переселенців, 9 % жінок-переселенок. Зауважимо, що більшість респондентів відзначали декілька варіантів відповідей.

Чи берете Ви участь у захисті держави? (місцеві чоловіки)



Чи берете Ви участь у захисті держави? (місцеві жінки)



Чи берете Ви участь у захисті держави? (жінки-переселенки)



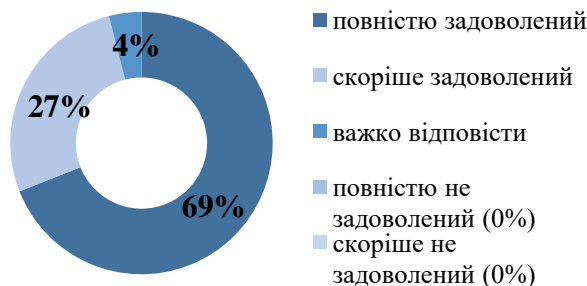
Чи берете Ви участь у захисті держави? (чоловіки-переселенці)



2.4. ЕКОНОМІЧНИЙ НАПРЯМ

Напрямок задоволення забезпеченням продовольчими товарами в регіоні також здобув переважну більшість позитивних відповідей у всіх категоріях респондентів: приблизно 90 % респондентів або повністю задоволені, або скоріше задоволені забезпеченням продовольчими товарами регіону. Лише 2 % місцевих чоловіків повністю не задоволені та 4 % чоловіків-переселенців скоріше не задоволені забезпеченням продовольчими товарами регіону. Це також свідчить про результативність роботи місцевої влади, яка здійснює логістику в регіоні.

Чи ви задоволені забезпеченням продовольчими товарами в регіоні? (місцеві жінки)



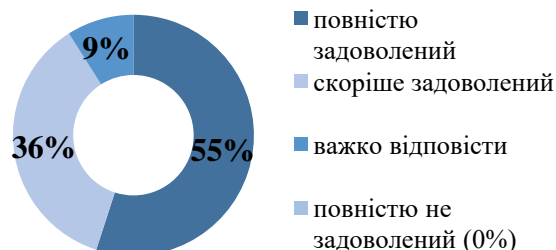
Чи ви задоволені забезпеченням продовольчими товарами в регіоні? (місцеві чоловіки)



Чи ви задоволені забезпеченням продовольчими товарами в регіоні? (чоловіки-переселенці)

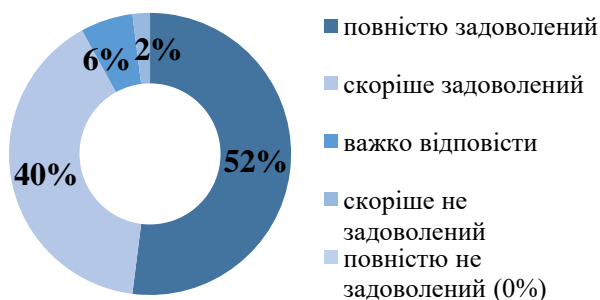


Чи ви задоволені забезпеченням продовольчими товарами в регіоні? (жінки-переселенки)

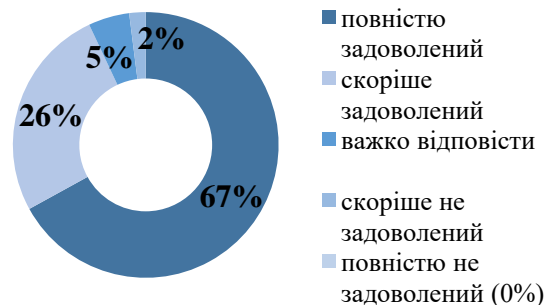


Переважна більшість респондентів висловлюють задоволення забезпеченням ліками регіону. Лише 2 % місцевих мешканців скоріше не задоволені рівнем забезпечення медикаментами в регіоні. При цьому внутрішньо переміщених осіб все влаштовує.

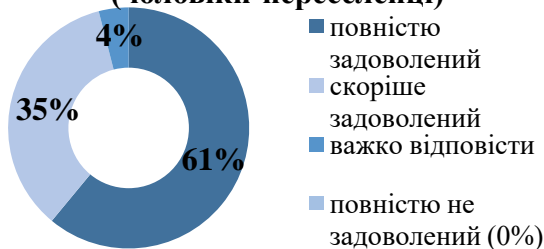
Чи Ви задоволені забезпеченням ліками регіону? (місцеві жінки)



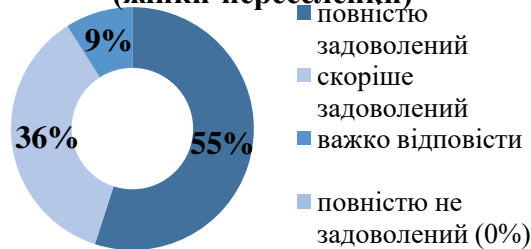
Чи Ви задоволені забезпеченням ліками регіону? (місцеві чоловіки)



Чи Ви задоволені рівнем забезпечення ліками регіону? (чоловіки-переселенці)

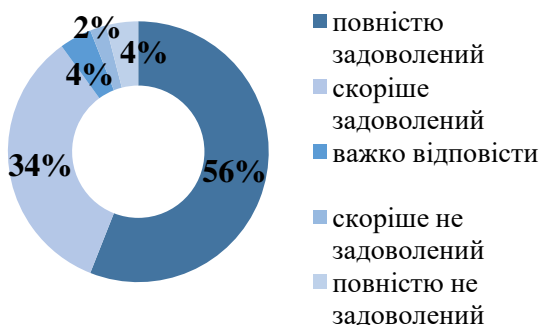


Чи Ви задоволені рівнем забезпечення ліками регіону? (жінки-переселенки)

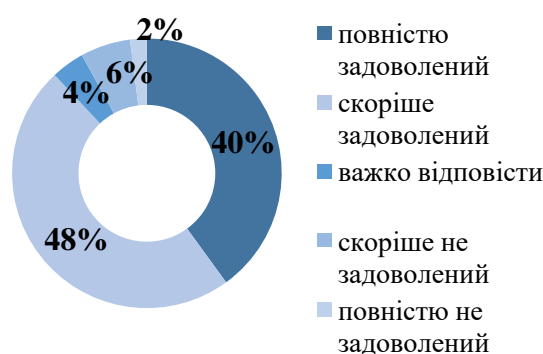


Також маємо констатувати в цілому позитивне оцінювання роботи комунальних служб регіону всіма категоріями респондентів. 6 % місцевих чоловіків, 8 % місцевих жінок, 9 % чоловіків переселенці говорять про те, що повністю або частково не задоволені роботою комунальних служб регіону. При цьому жінки -переселенки взагалі не говорять, про те, що чимось не задоволені.

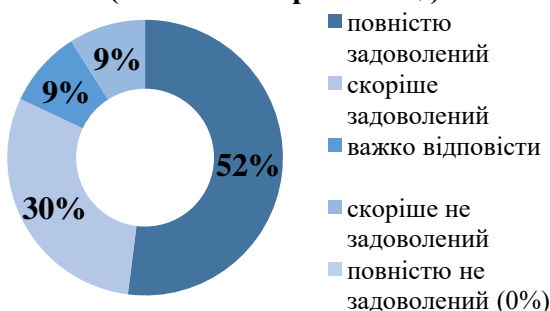
Чи Ви задоволені роботою комунальних служб регіону? (місцеві чоловіки)



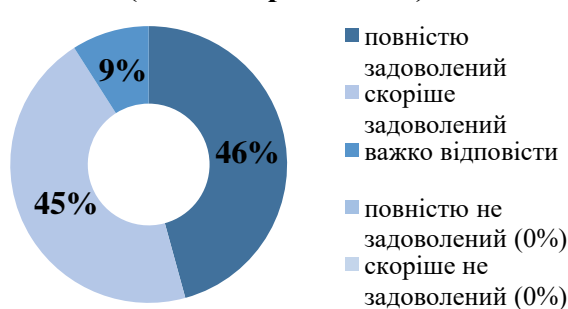
Чи Ви задоволені роботою комунальних служб регіону? (місцеві жінки)



Чи Ви задоволені роботою комунальних служб регіону? (чоловіки-переселенці)

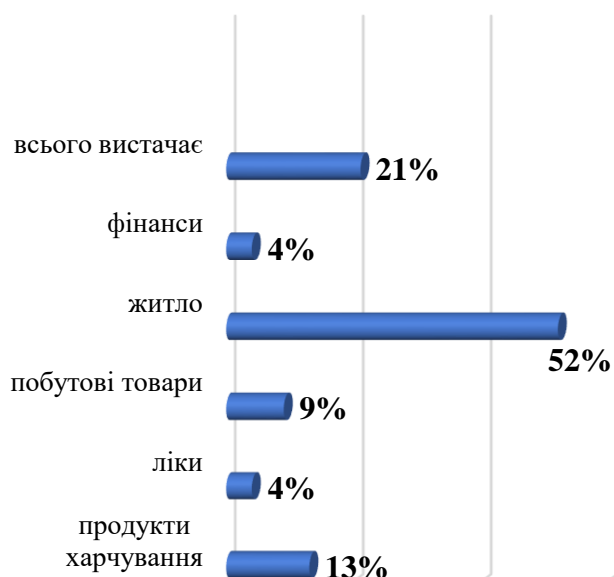


Чи Ви задоволені роботою комунальних служб регіону? (жінки-переселенки)

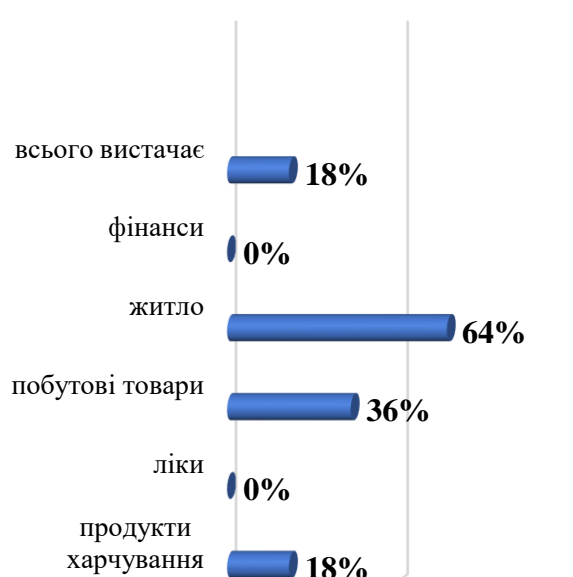


Переважає більшість внутрішньо переміщених осіб говорить про те, що наразі їм не вистачає такого блага, як житло: 52 % чоловіків-переселенців, 64 % жінки-переселенок. На жаль, серед внутрішньо переміщених осіб 13 % чоловіків та 18 % жінок відзначають, що їм не вистачає продуктів харчування; 4 % чоловіків відзначають нестачу ліків; 4 % чоловіків відзначають нестачу фінансів; 9 % чоловіків та 36 % жінок говорять про те, що їм не вистачає побутових товарів. Однак 21 % чоловіків та 18 % жінок внутрішньо переміщених осіб відмічають, що їм всього вистачає.

Яких благ Вам бракує наразі? (чоловіки-переселенці)



Яких благ Вам бракує наразі? (жінки-переселенки)

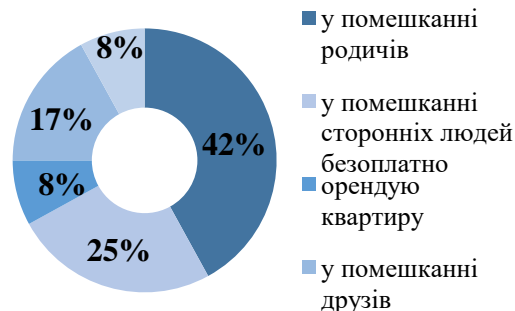


На підтвердження того, що житло є однією з основних проблем внутрішньо переміщених осіб, є те, що більшість таких осіб наразі проживають у помешканні родичів (31 % чоловіків та 42 % жінок), а у помешканні сторонніх людей на безоплатній основі проживають 31 % чоловіків та 25 % жінок. У помешканні друзів живуть 4 % чоловіків та 17 % жінок. Можуть дозволити собі орендувати квартиру 31 % чоловіків та 8 % жінок.

В якому помешканні Ви зараз проживаєте? (чоловіки-переселенці)



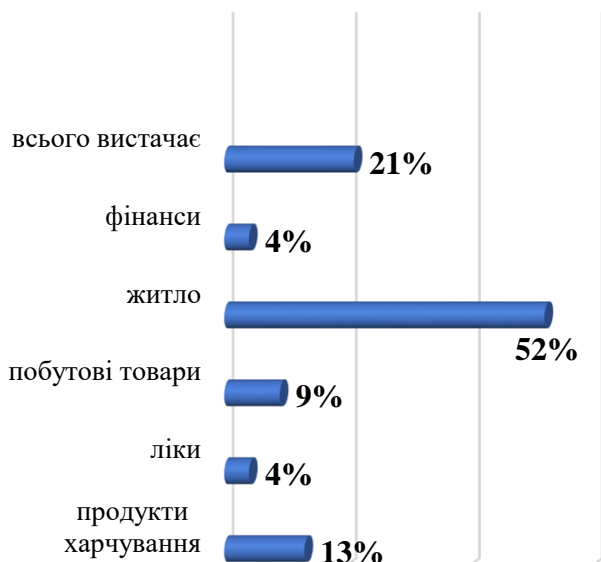
В якому помешканні Ви зараз проживаєте? (жінки-переселенки)



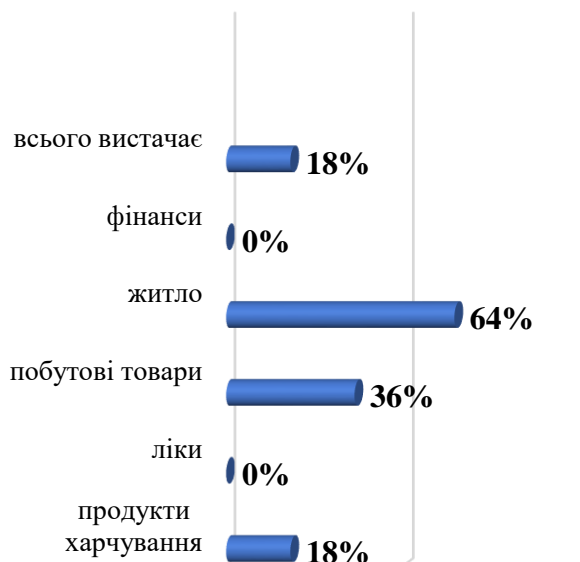
Також в результаті анкетування можемо встановити, що більшість внутрішньо переміщених осіб отримують соціальну або гуманітарну допомогу. 22 % чоловіків та 17 % жінок не отримують такої допомоги (щомісячні виплати грошової допомоги від держави для внутрішньо переміщених осіб не враховувалися). Найбільше соціальної та гуманітарної допомоги внутрішньо переміщені особи отримують від держави (74 % чоловіків та 67 % жінок). Крім того, таку допомогу внутрішньо переміщені особи отримують від волонтерів (9 % чоловіків та 17 % жінок), громадських організацій (18 % чоловіків та 0 % жінок),

благодійних фондів (18 % чоловіків та 33 % жінок). Наголосимо, що від місцевих мешканців внутрішньо переміщені особи також отримують соціальну та гуманітарну допомогу (9 % чоловіків та 17 % жінок). Тобто, можна простежити тенденцію, коли жінки найчастіше отримують соціальну або гуманітарну допомогу.

Яких благ Вам бракує наразі? (чоловіки-переселенці)



Яких благ Вам бракує наразі? (жінки-переселенки)



На підтвердження того, що житло є однією з основних проблем внутрішньо переміщених осіб, є те, що більшість таких осіб наразі проживають у помешканні родичів (31 % чоловіків та 42 % жінок), а у помешканні сторонніх людей на безоплатній основі проживають 31 % чоловіків та 25 % жінок. У помешканні друзів живуть 4 % чоловіків та 17 % жінок. Можуть дозволити собі орендувати квартиру 31 % чоловіків та 8 % жінок.

В якому помешканні Ви зараз проживаєте? (чоловіки-переселенці)



В якому помешканні Ви зараз проживаєте? (жінки-переселенки)



Також в результаті анкетування можемо встановити, що більшість внутрішньо переміщених осіб отримують соціальну або гуманітарну допомогу (22%).

**Чи отримуєте Ви соціальну та гуманітарну допомогу?
(чоловіки-переселенці)**

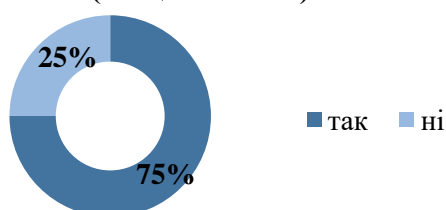


**Чи отримуєте Ви соціальну та гуманітарну допомогу?
(жінки-переселенки)**

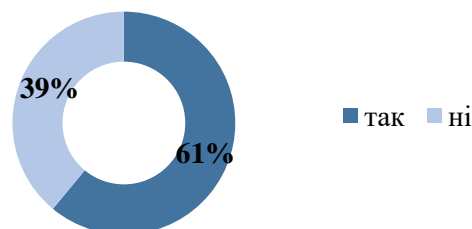


Разом з цим 61 % місцевих чоловіків та 75 % місцевих жінок вказують, що особисто надавали допомогу внутрішньо переміщеним особам.

**Чи надавали ви особисто допомогу внутрішньо-переміщеним особам?
(місцеві жінки)**



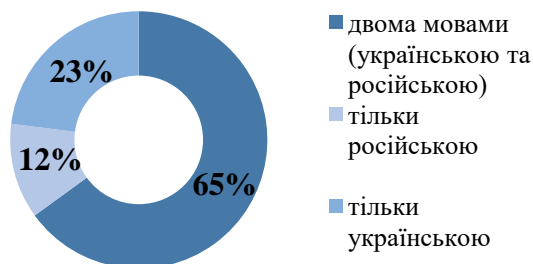
**Чи надавали ви особисто допомогу внутрішньо-переміщеним особам?
(місцеві чоловіки)**



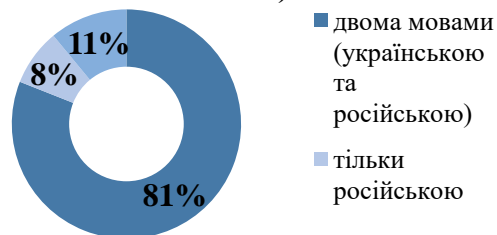
2.5. Культурний напрям

Будь-яка культура починається з мови. В контексті подій, які відбуваються в Україні після 24 лютого 2022 року, можемо говорити про їх вплив і на розвиток вживаності української мови в побуті. До 24 лютого 2022 року більшість респондентів постійно спілкувалися вдома двома мовами (українською та російською): 81 % місцевих чоловіків, 65 % місцевих жінок; 96 % чоловіків-переселенців, 82 % жінок переселенок. При цьому виключно російською мовою вдома до 24 лютого 2022 року спілкувалися 8 % місцевих чоловіків, 12 % місцевих жінок; 4 % чоловіків-переселенців, 18 % жінок переселенок. Водночас виключно українською мовою вдома до 24 лютого 2022 року спілкувалися 11 % місцевих чоловіків, 23 % місцевих жінок. Внутрішньо переміщені особи взагалі не вказують українську як мову побутового спілкування. Тобто, можемо констатувати переважання двомовності в побуті як місцевих жителів, так і внутрішньо переміщених осіб до 24 лютого 2022 року.

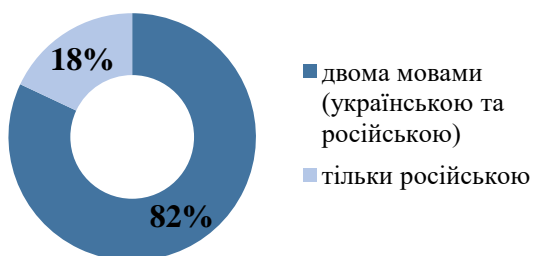
Якою мовою Ви постійно спілкувалися вдома до 24 лютого 2022 року? (місцеві жінки)



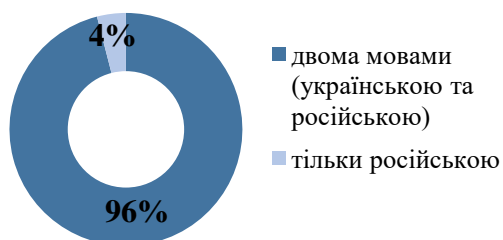
Якою мовою Ви постійно спілкувалися вдома до 24 лютого 2022 року? (місцеві чоловіки)



Якою мовою Ви постійно спілкувалися вдома до 24 лютого 2022 року? (жінки-переселенки)



Якою мовою Ви постійно спілкувалися вдома до 24 лютого 2022 року? (чоловіки-переселенці)

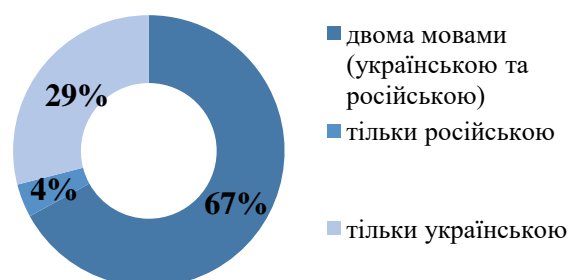


Після 24 лютого 2022 року спостерігаємо зміну тенденцій в культурі мовлення мешканців Дніпропетровщини та внутрішньо переміщених осіб. Так, хоча після 24 лютого 2022 року більшість респондентів продовжують спілкуватися вдома двома мовами (українською та російською): 76 % місцевих чоловіків, 67 % місцевих жінок; 83 % чоловіків-переселенців, 73 % жінок переселенок, але цей відсоток є меншим за попередні показники. Крім того, практично всі категорії респондентів намагаються виключити російську мову з побутового спілкування. Лише 4 % місцевих жінок продовжують спілкуватися виключно російською вдома. Позитивним вважаємо той факт, що виключно українською мовою після 24 лютого 2022 року вдома стали спілкуватися 24 % місцевих чоловіків, 29 % місцевих жінок; 17 % чоловіків-переселенців, 27 % жінок переселенок

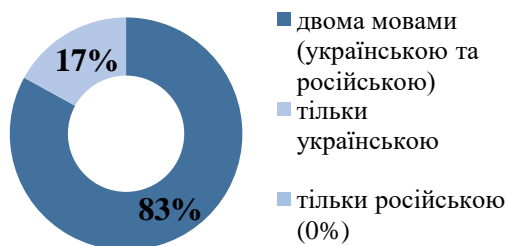
Якою мовою Ви постійно спілкувалися вдома після 24 лютого 2022 року? (місцеві чоловіки)



Якою мовою Ви постійно спілкувалися вдома після 24 лютого 2022 року? (місцеві жінки)



Якою мовою Ви постійно спілкувалися вдома після 24 лютого 2022 року? (чоловіки-переселенці)



Якою мовою Ви постійно спілкувалися вдома після 24 лютого 2022 року? (жінки-переселенки)



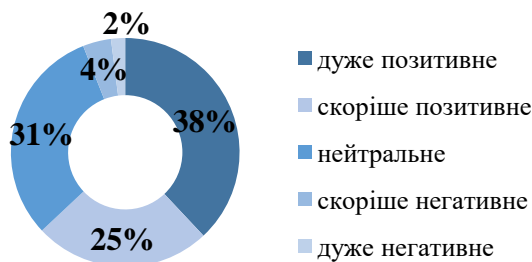
2.6. ІНТЕГРАЦІЯ В ГРОМАДУ

Внутрішньо переміщені особи краще оцінюють ставлення до себе місцевих жителів, ніж жителі міст Дніпропетровщини оцінюють своє ставлення до них, хоча в цілому відсутнє масове негативне ставлення до внутрішньо переміщених осіб. Так, 17 % опитаних чоловіків-переселенців та 18 % жінок-переселенок говорять, що ставлення місцевих до них дуже позитивне, ще 57 % опитаних чоловіків-переселенців та 82 % жінок-переселенок – скоріше позитивне. У свою чергу, 46 % місцевих чоловіків та 38 % місцевих жінок зазначили, що цілком позитивно ставляться до внутрішньо переміщених осіб; 35 % місцевих чоловіків та 25 % місцевих жінок – скоріше позитивно, 15 % місцевих чоловіків та 31 % місцевих жінок – нейтрально. 4 % місцевих чоловіків та 6% місцевих жінок зазначили, що ставляться до переселенців негативно.

Як ви оцінюєте своє ставлення до внутрішньо переміщених осіб? (місцеві чоловіки)



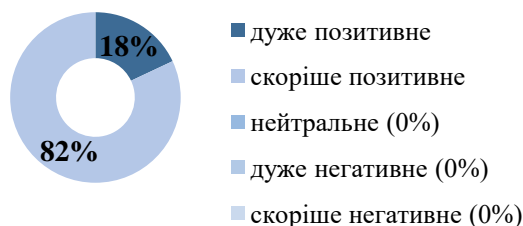
Як Ви оцінюєте своє ставлення до внутрішньо переміщених осіб? (місцеві жінки)



Як ви оцінюєте ставлення місцевих жителів до внутрішньо переміщених осіб? (чоловіки-переселенці)



Як ви оцінюєте ставлення місцевих жителів до внутрішньо переміщених осіб? (жінки-переселенки)



9 % опитаних місцевих чоловіків та 23 % місцевих жінок Дніпропетровщини зазначили, що вже прийняли особисто у себе внутрішньо переміщених осіб з інших регіонів держави. Ще 52 % опитаних місцевих чоловіків та 40 % місцевих жінок готові прийняти у разі потреби внутрішньо переміщених осіб. 39 % опитаних місцевих чоловіків та 37% місцевих жінок – не висловили бажання прийняти переселенців.

Чи готові ви прийняти внутрішньо переміщених осіб до свого житла? (місцеві чоловіки)

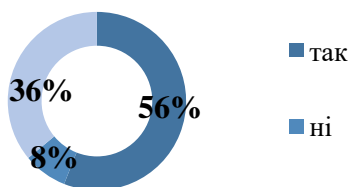


Чи готові ви прийняти внутрішньо переміщених осіб до свого житла? (місцеві жінки)

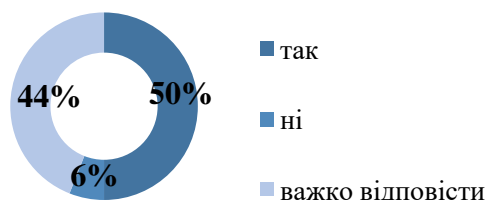


64 % чоловіків-переселенців та 95 % жінок-переселенок хотіли б завести знайомства та друзів серед місцевих жителів. З іншого боку знайти друзів серед внутрішньо переміщених осіб не проти трохи більше половини (50 % місцевих чоловіків та 56 % місцевих жінок) місцевих. Не мають такого бажання – 6 % місцевих чоловіків та 8 % місцевих жінок.

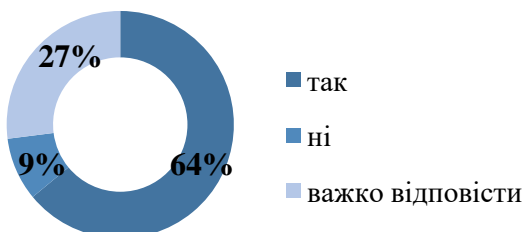
Чи маєте Ви бажання знайти друзів або знайомих серед внутрішньо переміщених осіб? (місцеві жінки)



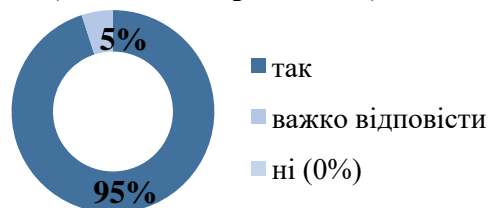
Чи маєте Ви бажання знайти друзів або знайомих серед внутрішньо переміщених осіб? (місцеві чоловіки)



Чи маєте Ви бажання знайти друзів або знайомих серед місцевих жителів? (жінки-переселенки)



Чи маєте Ви бажання знайти друзів або знайомих серед місцевих жителів? (чоловіки-переселенці)



Водночас, як місцеві жителі, так і внутрішньо переміщені особи переважно вважають їх відносини між собою не напруженими (15 % місцевих чоловіків, 27 % місцевих жінок; 48 % чоловіків-переселенців, 30 % жінок-переселенок) або скоріше не напруженими (48 % місцевих чоловіків, 43 % місцевих жінок; 31 % чоловіків-переселенців, 40 % жінок-переселенок). Проте бачимо, що внутрішньо переміщені особи більш позитивно сприймають такі відносини. Певне напруження у відносинах відмічають 33% місцевих чоловіків, 24 % місцевих жінок; 30 % чоловіків-переселенців, 17 % жінок-переселенок. Дуже напруженими такі відносини вважають 4 % місцевих чоловіків, 6 % місцевих жінок; 4 % чоловіків-переселенців, 0% жінок-переселенок.

Чи вважаєте Ви, що відносини між внутрішньо переміщеними особами та місцевими жителями є напруженими? (місцеві жінки)



Чи вважаєте Ви, що відносини між внутрішньо переміщеними особами та місцевими жителями є напруженими? (місцеві чоловіки)



Чи вважаєте Ви, що відносини між внутрішньо переміщеними особами та місцевими жителями є напруженими? (чоловіки-переселенці)

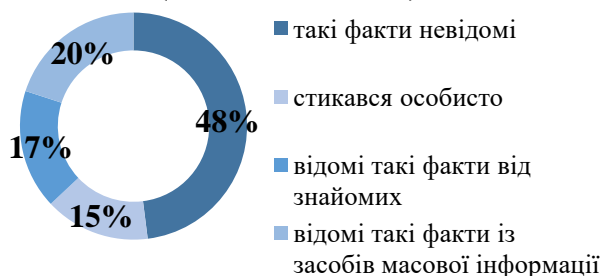


Чи вважаєте Ви, що відносини між внутрішньо переміщеними особами та місцевими жителями є напруженими? (жінки-переселенки)



Переважно позитивний формат відносин між внутрішньо переміщеними особами та місцевими жителями підтверджують результати анкетування. 48 % місцевих чоловіків, 42 % місцевих жінок не відомі факти порушення соціальних норм або непристойної поведінки внутрішньо переміщених осіб. Стикалися особисто з такими фактами лише 15 % місцевих чоловіків, 8 % місцевих жінок. Інформацію про випадки порушення соціальних норм або непристойної поведінки внутрішньо переміщених осіб 17 % місцевих чоловіків та 25 % місцевих жінок знають від знайомих, а від засобів масової інформації – 20 % чоловіків та 25 % жінок – постійних мешканців регіону.

Чи стикалися Ви з випадками порушення соціальних норм або непристойної поведінки внутрішньо переміщених осіб? (місцеві чоловіки)



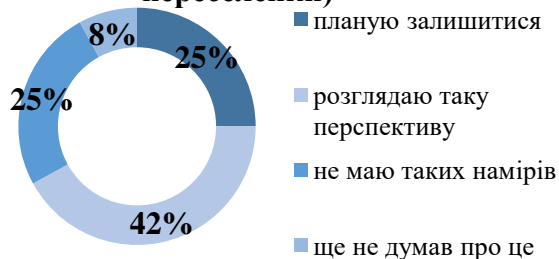
Чи стикалися Ви з випадками порушення соціальних норм або непристойної поведінки внутрішньо переміщених осіб? (місцеві жінки)



Чи маєте Ви бажання залишитися жити в Дніпропетровській області після війни? (чоловіки-переселенці)



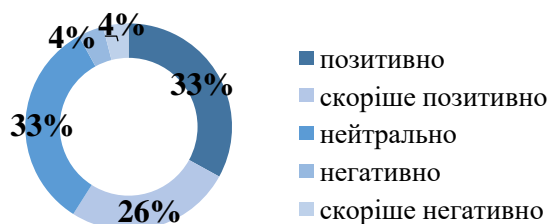
Чи маєте Ви бажання залишитися жити в Дніпропетровській області після війни? (жінки-переселенки)



14 % чоловіків-переселенців та 8 % жінок-переселенок хотіли б залишитися жити у містах Дніпропетровщини. Ще 50 % чоловіків та 42 % жінок розглядають таку перспективу. 23 % чоловіків та 25 % жінок не мають таких намірів.

У свою чергу, 33 % місцевих чоловіків та 37 % місцевих жінок позитивно ставляться до того, що частина переселенців могла б залишитися у місті для проживання та роботи. Ще 26 % місцевих чоловіків та 18 % місцевих жінок ставляться до цього скоріше позитивно. Водночас 33 % місцевих чоловіків та 41 % місцевих жінок ставляться до таких фактів нейтрально. Скоріше негативно та негативно до поповнення громади внутрішньо переміщеними особами ставляться 8 % чоловіків та 4 % жінок.

Як Ви ставитеся до того, що частина внутрішньо переміщених осіб може залишитися в регіоні для постійного проживання та роботи? (місцеві чоловіки)



Як Ви ставитеся до того, що частина внутрішньо переміщених осіб може залишитися в регіоні для постійного проживання та роботи? (місцеві жінки)

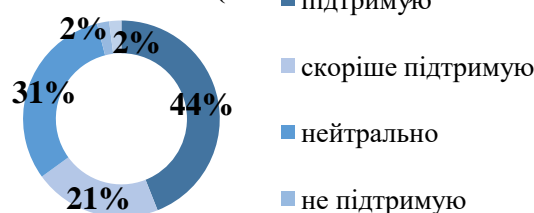


Водночас 44 % опитаних місцевих жителів підтримують ініціативу перенесення підприємств, які постраждали від збройного конфлікту, з окупованих територій на територію Дніпропетровської області. Ще 22,5 % місцевих жителів скоріше підтримують таку ініціативу. 29,5 % місцевих жителів нейтрально ставляться до перенесення таких підприємств. Не підтримують або скоріше не підтримують такі наміри 4 % опитаних місцевих жителів. Думки місцевих жінок та чоловіків практично збігаються у даному питанні.

Як Ви ставитеся до перенесення підприємств з окупованих територій на територію Дніпропетровської області? (місцеві чоловіки)



Як Ви ставитеся до перенесення підприємств з окупованих територій на територію Дніпропетровської області? (місцеві жінки)

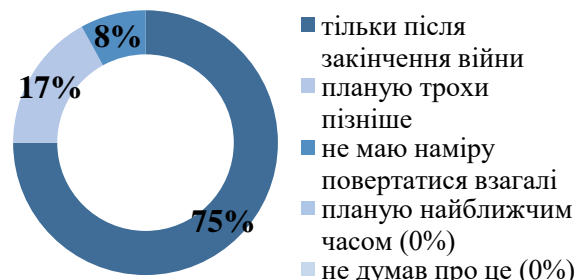


9 % опитаних чоловіків-переселенців планують повертатися додому найближчим часом, 17 % опитаних внутрішньо переміщених осіб – планують повертатися, але трохи пізніше. 61 % чоловіків-переселенців та 75 % жінок-переселенок – мають намір повернутися тільки після закінчення збройного конфлікту. Лише 9 % чоловіків-переселенців та 8 % жінок-переселенок не мають наміру повертатися взагалі.

Чи плануєте Ви повертатися додому? (чоловіки-переселенці)



Чи плануєте Ви повертатися додому? (жінки-переселенки)



Результати анкетування свідчать про ефективність інтеграції внутрішньо переміщених осіб в громаду Дніпропетровської області, єдність мешканців у бажанні отримати перемогу держави у збройному конфлікті, допомогти внутрішньо переміщеним особам адаптуватися до нових умов проживання.

Подальші перспективи перебування внутрішньо переміщених осіб на території регіону мають бути сплановані з урахуванням їх настроїв з приводу повернення до постійного місця проживання. Тобто орієнтування місцевих програм має бути зосереджено на:

- ✓ організації тимчасових місць проживання переважно для жінок та дітей;
- ✓ запровадженні соціальних програм медичного та психологічного характеру;
- ✓ розробка та реалізація кредитних програм для внутрішньо переміщених осіб;
- ✓ створення єдиної комунікативної системи отримання гуманітарної допомоги внутрішньо переміщеним особам;
- ✓ розробка алгоритмів відновлення втрачених документів внутрішньо переміщеними особами, зокрема освітніх документів для дітей таких осіб;
- ✓ розробка алгоритмів відстеження внутрішньої міграції осіб, які перебували під адміністративним наглядом на окупованих територіях, а також тих, які мали дозволи на зброю.

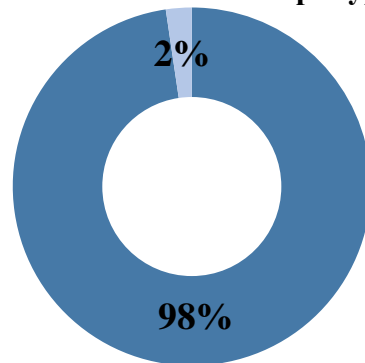
III. ЗАЙНЯТІСТЬ І ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Надання послуг Дніпропетровською службою зайнятості внутрішньо переміщеним особам, які отримали довідку про взяття на облік

Після отримання статусу внутрішньо переміщеної особи актуальним для кожного стає питання працевлаштування. З метою дослідження механізму вирішення питання на місцевому рівні звернімося до наявних статистичних даних.

Загалом аналіз діяльності Дніпропетровської служби зайнятості свідчить про збільшення навантаження на цей державний орган, адже суттєво збільшилася кількість внутрішньо переміщених осіб, яким було надано послуги. Так, хоча офіційних даних такого формату за період січня-жовтня 2001 року немає, проте інші наявні показники підтверджують висловлену нами тезу. За аналогічний період 2022 року 8122 внутрішньо переміщених осіб³³ отримали послуги від Дніпропетровської служби зайнятості.

Співвідношення загальної кількості внутрішньо переміщених осіб і тих із них, які отримали послуги від Державної служби зайнятості (січень-жовтень 2022 року)



- Кількість внутрішньо переміщених осіб, які не зверталися до служби зайнятості
- Кількість внутрішньо переміщених осіб, які отримали послуги Державної служби зайнятості

Ми оцінюємо таку ситуацію з двох протилежних сторін. По-перше, ситуація в державі, пов'язана зі збройним конфліктом, стимулювала стрімкий відтік людей з окупованих територій, які не були готові до зміни місця проживання, місця роботи. У ситуації, що склалася, служба зайнятості була надією таких людей на працевлаштування, а також інструментом, який надав реальну допомогу у працевлаштуванні.

Однак, за офіційними даними ООН в Дніпропетровській області станом на 28 жовтня 2022 року кількість внутрішньо переміщених осіб становила 348 623 особи³⁴, але за допомогою до Державної служби зайнятості звернулися лише 8122³⁵ таких осіб. Наведені статистичні дані свідчать про недостатню поінформованість внутрішньо переміщених осіб щодо надання послуг службою зайнятості або незадоволеність ефективності її діяльності, адже в порівнянні з загальною кількістю внутрішньо переміщених осіб, які офіційно зареєструвалися, відсоток надання послуг службою зайнятості замалий (2 %).

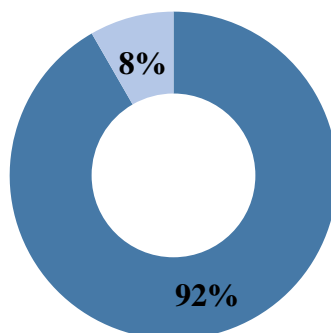
³³ Надання послуг окремим категоріям громадян. Січень-жовтень 2022 року. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua>.

³⁴ Базова оцінка території. Підсумки 15 туру – Україна, 17-28 жовтня 2022. URL: https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/DTM%20Ukraine_Rd%2015%20-%2017-28October_Recorded_IDP_21_Oblasts_2022_Public_Raion_Ukr_1.pdf.

³⁵ Надання послуг окремим категоріям громадян. Січень-жовтень 2022 року. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua>.

Якщо порівнювати кількість внутрішньо переміщених осіб, які звернулися в Дніпропетровську службу зайнятості впродовж січня-жовтня 2022 року (8122³⁶), із загальною кількістю осіб-отримувачів послуг від цієї служби за вказаний період часу (приблизно 97,7 тис громадян³⁷), то частка внутрішньо переміщених осіб становитиме 8 %.

Отримували послуги від Дніпропетровської служби зайнятості (січень-жовтень 2022 року)



■ Інші категорії населення ■ Внутрішньо переміщені особи

Дана ситуація свідчить про:

- загострення ситуації із працевлаштуванням в державі загалом;
- внутрішньо переміщені особи в переважній більшості є пенсіонерами або жінками з дітьми, які не мають змоги працювати;
- частина внутрішньо переміщених осіб самостійно шукають роботу через знайомих, мережу інтернет або прямо звертаючись до роботодавців, минаючи службу зайнятості;
- відсутність обізнаності внутрішньо переміщених осіб про наявність державного органу з працевлаштування, про послуги, які надає такий орган, про його контакти;
- недовірливе ставлення до Державної служби зайнятості.

Вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб щодо їх працевлаштування та удосконалення взаємодії з Державною службою зайнятості вбачаємо у співпраці Державної служби зайнятості та підрозділів соціального захисту населення, до яких звертаються особи для отримання статусу внутрішньо переміщених. Така співпраця має полягати в поінформованості осіб про наявність служби зайнятості в регіоні, види послуг, які надає така служба, її контакти. Крім того, актуальним вважаємо діджиталізацію надання послуг такою службою. Отримання послуг від Державної служби зайнятості має проводитися як онлайн, так і офлайн за всіма напрямками діяльності.

Цікавим фактом є те, що із загальної кількості внутрішньо переміщених осіб, яким було надано послуги від Дніпропетровської служби зайнятості, 80 %³⁸ набули статус безробітного, а відповідно й отримали всі права, що передбачені законодавством України для таких осіб, зокрема: інформаційні та консультативні послуги від Державної служби зайнятості на безоплатній основі, виплати та соціальні послуги для осіб, які мають статус безробітного³⁹.

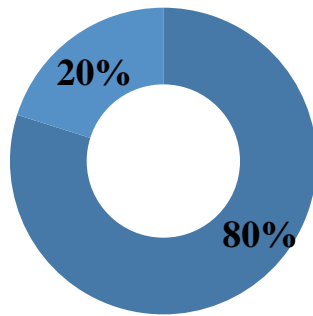
³⁶ Надання послуг окремим категоріям громадян. Січень-жовтень 2022 року. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua>.

³⁷ Ситуація на ринку праці та діяльність Дніпропетровської служби зайнятості у січні-жовтні 2022 року. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua>.

³⁸ Надання послуг окремим категоріям громадян. Січень-жовтень 2022 року. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua>.

³⁹ Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#n411>.

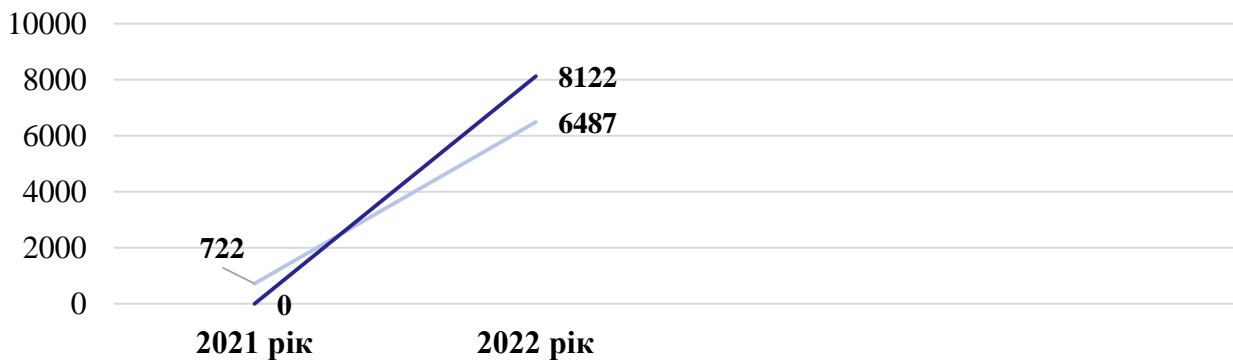
Кількість внутрішньо переміщених осіб, які отримали послуги від Державної служби зайнятості у Дніпропетровській області



■ Мали статус безробітного ■ Не мали статус безробітного

Динаміка кількості внутрішньо переміщених осіб, які отримали статус безробітного у 2021 та 2022 роках (збільшення на 89 %⁴⁰), ще раз демонструє загальну тенденцію до збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб у регіоні та внутрішньо переміщених осіб, які отримали послуги від Державної служби зайнятості.

Внутрішньо переміщені особи, які мали статус безробітного, у січні-жовтні 2022 року в Дніпропетровській області



— внутрішньо переміщені особи, які мали статус безробітного

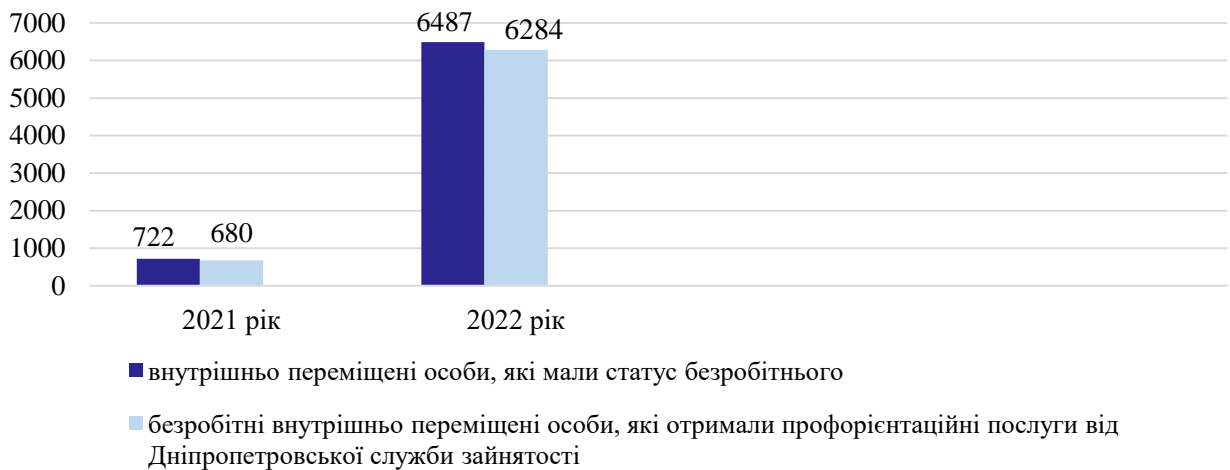
— внутрішньо переміщені особи, які отримали послуги від Дніпропетровської служби зайнятості

При цьому варто зазначити напрямки позитивної діяльності Державної служби зайнятості, а саме надання профорієнтаційних послуг внутрішньо переміщеним особам, їх професійне навчання та працевлаштування. Профорієнтаційна робота проводиться з 97 %⁴¹ безробітних внутрішньо переміщених осіб.

⁴⁰ Надання послуг окремим категоріям громадян. Січень-жовтень 2022 року. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua>.

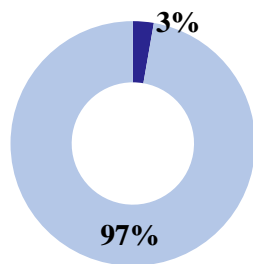
⁴¹ Там само

Кількість безробітних внутрішньо переміщених осіб, охоплених профорієнтаційними послугами Дніпропетровської служби зайнятості, у січні-жовтні 2022 року



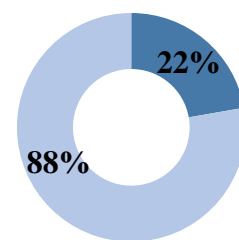
На жаль, лише 3 %⁴² внутрішньо переміщених осіб пройшли професійне навчання від Державної служби зайнятості. Підвищення цього показника сприятиме ефективності служби загалом.

Кількість внутрішньо переміщених осіб, які проходили професійне навчання



- Проходили професійне навчання
- Не проходили професійне навчання

Отримали роботу через державну службу зайнятості у Дніпропетровській області впродовж січня-жовтня 2022 року



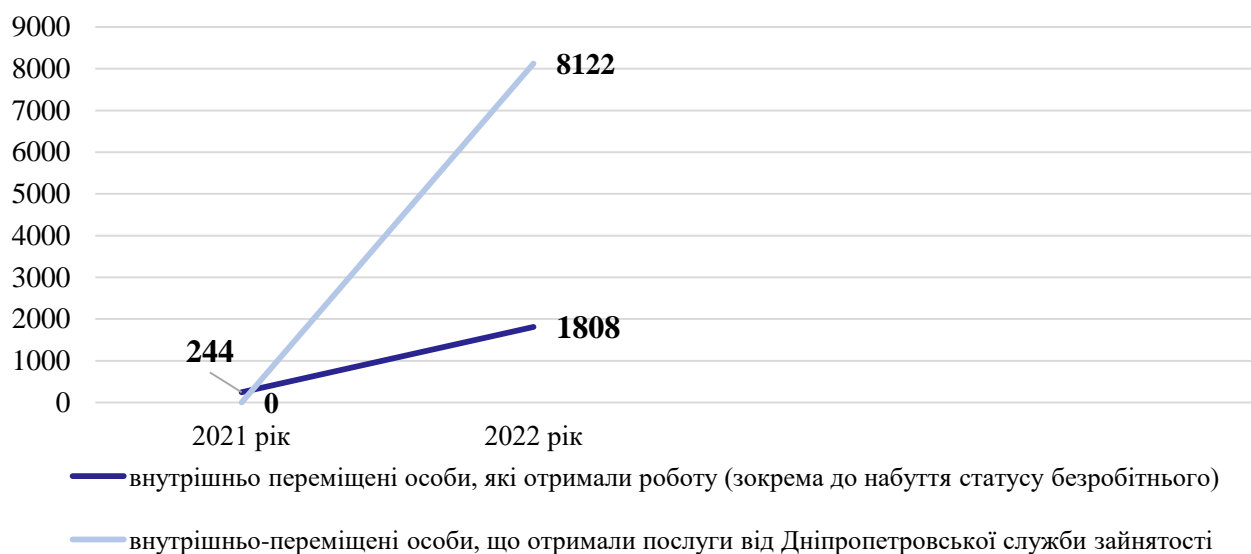
- зокрема до набуття статусу безробітного
- Не отримали роботу

Наголосимо, що впродовж січня-жовтня 2022 року були працевлаштовані 22 %⁴³ внутрішньо переміщених осіб, які звернулися до Державної служби зайнятості, що на 86,5 % більше за аналогічний період минулого року.

⁴² Там само.

⁴³ Там само.

**Внутрішньо переміщені особи, які отримали роботу через
Державну службу зайнятості, у січні-жовтні 2022 року в
Дніпропетровській області**



При цьому варто виокремити топ-5 районів Дніпропетровської області, в яких найбільша частка внутрішньо переміщених осіб, які отримали послуги служби зайнятості⁴⁴:

Топ-5 районів Дніпропетровської області за часткою внутрішньо переміщених осіб, які отримали послуги служби зайнятості		
Районний орган Дніпровської служби зайнятості	Кількість внутрішньо переміщених осіб	Відсоток внутрішньо переміщених осіб
Дніпровський МЦЗ	3176	39 %
Криворізький МРЦЗ	1556	19 %
Кам'янський МЦЗ	591	7 %
Павлоградський МРЦЗ	585	7 %
Нікопольський МРЦЗ	450	6 %
Інші райони	1764	22 %

Також доцільно виокремити топ-5 районів Дніпропетровської області, в яких найменша частка внутрішньо переміщених осіб, які отримали послуги служби зайнятості⁴⁵:

⁴⁴ Там само.

⁴⁵ Там само.

Топ-5 районів Дніпропетровської області за часткою внутрішньо переміщених осіб, які отримали послуги служби зайнятості		
Районний орган Дніпровської служби зайнятості	Кількість внутрішньо переміщених осіб	Відсоток внутрішньо переміщених осіб
Солонянська районна філія	21	0,3 %
Васильківська районна філія	38	0,5 %
Магдалинівська районна філія	51	0,6 %
Широківська районна філія	55	0,7 %
П'ятихатська районна філія	70	0,9 %
Інші райони	7887	97 %

Бачимо пряму пропорційність між кількістю внутрішньо переміщених осіб, які звернулися до служби зайнятості, та розмірами громади, що обумовлено її можливостями та перспективами для внутрішньо переміщених осіб.

Підсумовуючи необхідно констатувати низьку залученість внутрішньо переміщених осіб до процесу працевлаштування через державні структури. Водночас результативність діяльності структурних підрозділів Дніпровської служби зайнятості (отримання роботи внутрішньо переміщеними особами) є низькою, що говорить неефективність запроваджуваних ними заходів. Як позитивний, варто відмітити напрямок роботи державної служби зайнятості в Дніпропетровській області – надання профорієнтаційних послуг. Інші напрямки потребують подальшого розвитку та удосконалення.

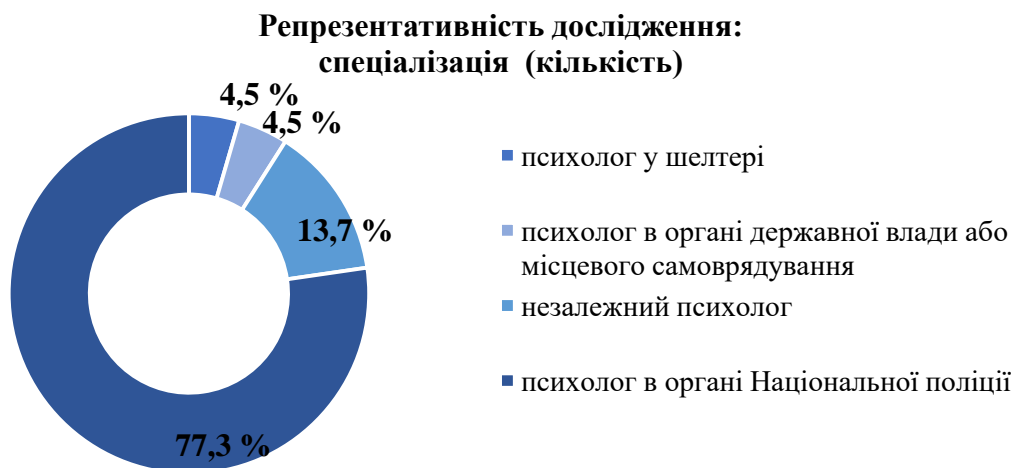
Для подальшого удосконалення процесу зайнятості та працевлаштування в регіоні пропонуємо наступні рекомендації:

- розширення програм регіонального рівня по працевлаштуванню внутрішньо переміщених осіб;
- активне інформування внутрішньо переміщених осіб про можливості держави щодо їх працевлаштування. Наприклад, під час постановки на облік, як внутрішньо переміщена особа, представники соціальної служби можуть надавати контакти місцевої служби зайнятості, інформаційні листи щодо послуг, які надають такі органи. Також така інформаційна робота повинна проводитися за допомогою Інтернет мережі на офіційних сайтах, з використанням чат-ботів, соціальних мереж, тощо;
- діджиталізація процесу працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, зокрема шляхом використання можливостей єдиного порталу державних послуг «Дія»;
- запровадження додаткових програм професійного навчання внутрішньо переміщених осіб з урахуванням їх здібностей та потреб регіону в сучасних умовах;
- укладання контрактів між державною службою зайнятості та роботодавцями щодо співпраці з працевлаштування внутрішньо переміщених осіб.

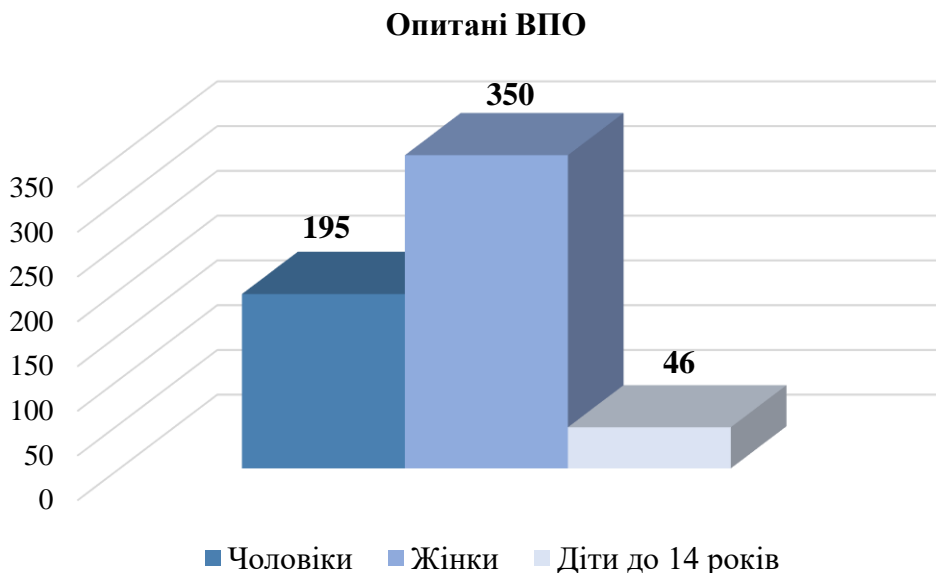
IV. МЕДИЧНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА

З метою вивчення стану психологічного забезпечення ВПО у Дніпропетровській області з урахуванням гендерного підходу, підготовлено та розповсюджено анкету для опитування психологів, які безпосередньо спілкуються з ВПО у регіоні.

Для вивчення консолідованої думки щодо психологічного забезпечення ВПО опитування здійснювалось серед психологів різної спрямованості: психологи в шелтерах, закладах освіти, органів державної влади (у тому числі Національної поліції) та місцевого самоврядування, незалежні психологи.

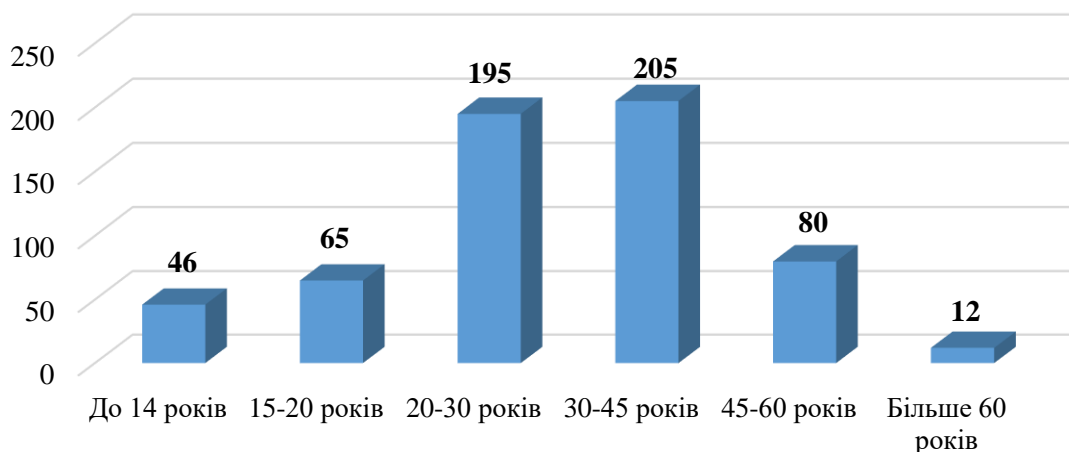


Опитані психологи провели роботу з близько 600 внутрішньо переміщеними особами, з яких переважна більшість жінки (350 осіб), 195 чоловіків і 46 дітей віком до 14 років.



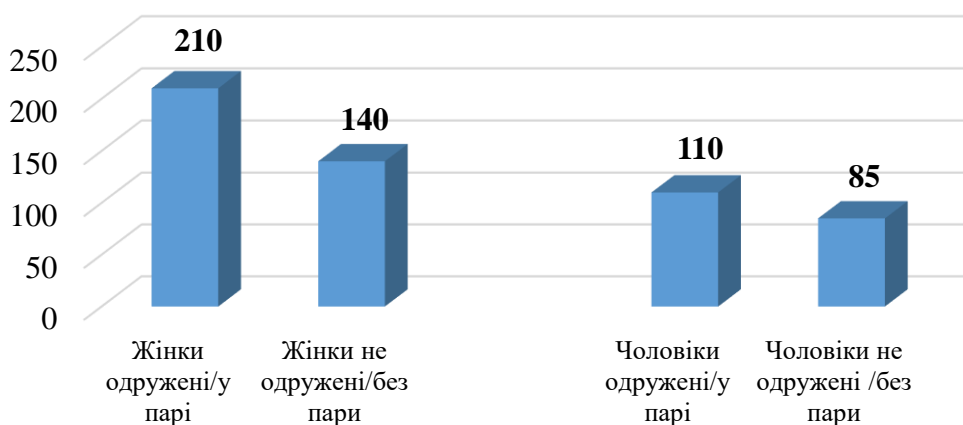
З огляду на результати опитування, найбільш вразливою категорією можна вважати осіб, віком від 20 до 45 років, яких у загальній кількості звернулось за психологічною допомогою більше 300 осіб.

Вік осіб, які звертались за психологічною допомогою



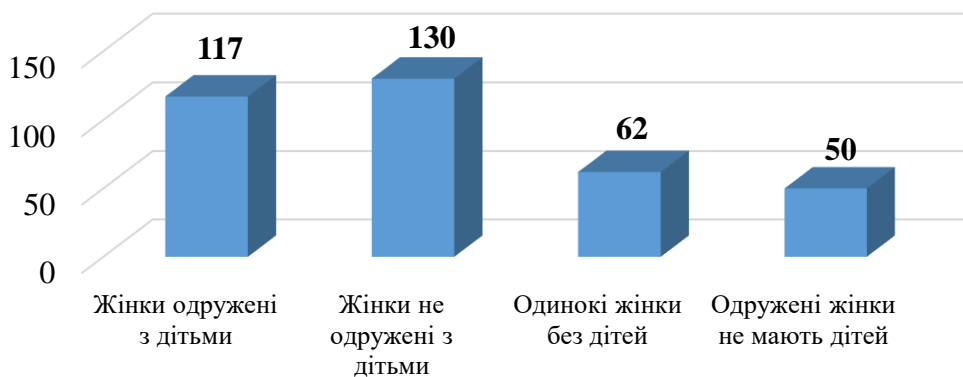
Серед внутрішньо переміщених осіб, які звернулися за психологічною допомогою переважна більшість одружені або в парі (210 жінок та більше 100 чоловіків).

Навність пари у ВПО, які звернулись за психологічною допомогою



Водночас, переважна більшість жінок ВПО, які звернулись за психологічною допомогою, мають дітей (247 осіб).

Наявність дітей у жінок ВПО, які звернулись за психологічною допомогою

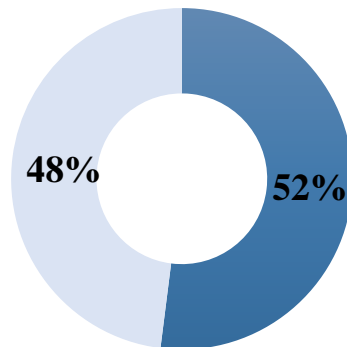


При цьому, якщо порівняти показники з даними з одруження, то виявляється, що серед неодружених жінок, які звернулись за психологічною допомогою 90 % мають дітей, тоді як серед одружених таких 55 % жінок.

Враховуючи вказане, можна зробити висновок, що повноцінна сім'я є фактором, що сприяє психологічній рівновазі жінки, особливо якщо вона виховує дитину. Така категорія ВПО потребує посиленої уваги психологів, навіть якщо вони самі не звертаються за допомогою.

Крім того, підвищене психологічне навантаження відчувають ВПО, в яких родичі залишилися на тимчасово окупованій території, таких осіб 48 % (290 осіб). Вказані особи постійно відчувають тривогу та хвилювання за своїх рідних, адже з власного досвіду знають про незахищеність рідних на тимчасово окупованій території через нестабільність безпекової ситуації та повну відсутність гарантій захисту особистих прав на окупованих територіях.

ВПО, в яких рідні залишилися на тимчасово окупованій території



■ загальна кількість ВПО, які звернулись ■ ВПО, родичі яких залишилися на ТОТ

Серед проблем психологічного характеру, з якими частіше за все звертаються внутрішньо переміщені особи до психологів, вирізняються:

- стрес;
- тривога;
- депресія;
- панічні настрої;
- агресія;
- невизначеність майбутнього;
- складності адаптації до нових умов життя.

Висновки:

За результатами проведеного дослідження серед психологів Дніпропетровської області, які працюють з внутрішньо переміщеними особами, можемо зробити наступні висновки:

- за фаховою психологічною допомогою переважно звертаються жінки, ніж чоловіки;
- психологічні проблеми, з якими звертаються такі особи, пов'язані безпосередньо з їх внутрішнім переміщенням та збройним конфліктом в цілому;
- відсутність єдиного скоординованого державного органу, який би здійснював організацію надання психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам;
- нестача досвіду психологів щодо роботи з внутрішньо переміщеними особами;
- відсутність державних програм щодо надання психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам;
- велика кількість внутрішньо переміщених осіб, які потребують психологічної допомоги, але не мають можливості звернутися до психолога;
- існування стереотипів щодо відвідання психологів серед населення України.

Рекомендації:

- для підвищення ефективності роботи внутрішньо переміщених осіб з психологом пропонуємо враховувати та запроваджувати наступні аспекти роботи:
 - створення на державному або місцевому рівні розгалуженої системи центрів соціально-психологічної підтримки внутрішньо переміщених осіб;
 - збільшення кількості психологів, які професійно можуть працювати з внутрішньо переміщеними особами, за рахунок їх перепрофілювання, навчання;
 - запровадження програм державного або місцевого значення щодо фінансової підтримки психологів, які працюють з внутрішньо переміщеними особами;
 - пріоритет очної форми консультацій психолога з клієнтами – внутрішньо переміщеними особами;
 - підвищення рівня залучення до психологічної реабілітації таких категорій внутрішньо переміщених осіб: чоловіки, особи старше 60 років, діти;
 - повсякчасне запровадження не тільки індивідуальної психологічної терапії для внутрішньо переміщених осіб, а й групової терапії для таких осіб;
 - розробка експрес-методик для психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам, які за рахунок інформаційної доступності такі особи можуть використовувати самостійно.

V. ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ⁴⁶

З метою з'ясування впливу зовнішньої міграції на гендерний портрет Дніпропетровської області варто звернутися до статистичної інформації Державної міграційної служби, що безпосередньо реалізує державну політику в сфері міграції.

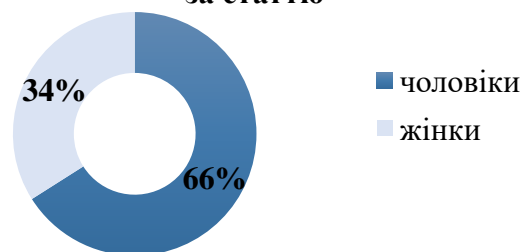
Так, серед іноземців, які звернулися з заявами щодо оформлення дозволу на імміграцію до 24.02.2022 в регіональні представництва Дніпропетровської області, більшість виїхали за територію України після початку повномасштабного збройного конфлікту (67%). Дана ситуація свідчить про розуміння іноземцями ситуації в Україні, а також її сприйняття, як загрозової, навіть у регіоні, в якому безпосередньо не ведуться бойові дії.

Варто відзначити, що серед тих, хто виїхав за межі України, переважна більшість – це чоловіки (66%). Це свідчить про підвищений рівень сприйняття небезпеки в чоловіків-іноземців, ніж у жінок-громадян іноземних держав.

Іноземці, які звернулись з заявами щодо оформлення дозволу на імміграцію до 24.02.2022



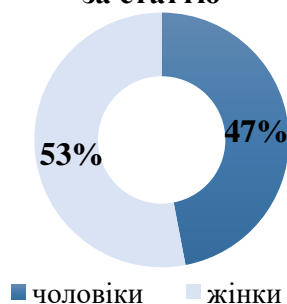
Співвідношення кількості іноземців, які виїхали з України після 24 лютого 2022 року, за статтю



Наведене твердження підтверджує наступна діаграма, що визначає майже рівне співвідношення чоловіків і жінок, що є громадянами іноземних держав, які залишилися на території Дніпропетровської області після 24 лютого 2022 року. Водночас кількість таких осіб жіночої статі все ж таки переважає, хоча це і незначний показник (6%).

Станом на грудень 2022 року на території Дніпропетровської області перебувають на обліку за посвідками на тимчасове проживання 1844 іноземці. При цьому більшість таких осіб (58%) покинули Україну після початку повномасштабного збройного конфлікту.

Співвідношення кількості іноземців, які не виїхали з України, за статтю



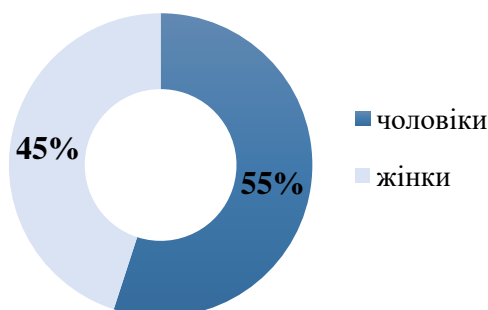
Іноземці, які мають посвідку на тимчасове проживання



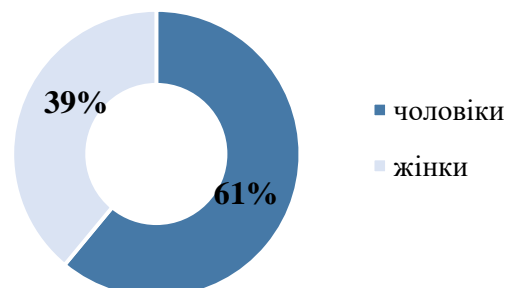
⁴⁶ Державна міграційна служба України. URL: <https://dmsu.gov.ua/>

Водночас більшість чоловіків-іноземців (55 %) залишили територію України після початку повномасштабного збройного конфлікту, а з тих іноземців, які залишилися, більшість (52 %) є жінками.

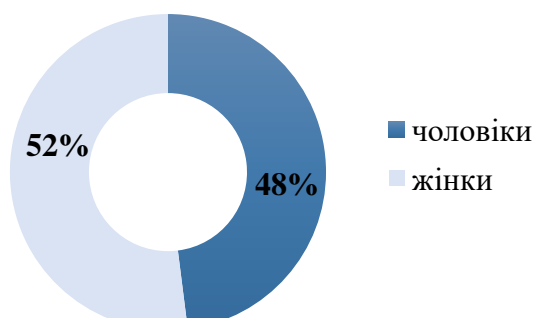
Співвідношення іноземців, які мають посвідку на тимчасове проживання, що покинули територію України після 24.02.2022, за статтю



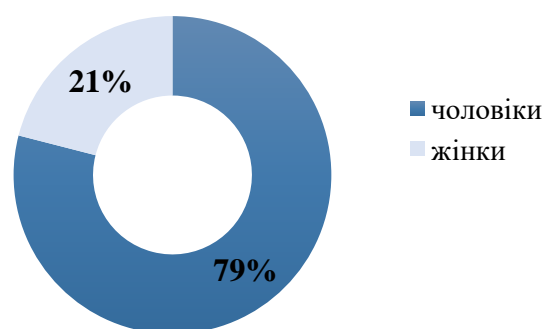
Іноземці-студенти, які покинули територію України, але продовжують навчатися онлайн після 24.02.22



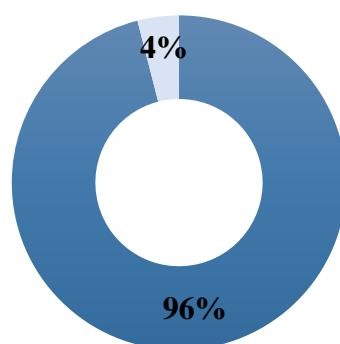
Співвідношення іноземців, які мають посвідку на тимчасове проживання, що залишилися в Україні, за статтю



Іноземці-студенти, які знаходяться на території України



Іноземні студенти, які знаходилися на території України за посвідками на тимчасове проживання



- покинули територію України, але продовжують навчатися онлайн після 24.02.22
- знаходяться на території України

Якщо говорити про іноземних студентів, які знаходяться на обліку в Дніпропетровській області за посвідками на тимчасове проживання, то їх кількість складає 2508. При цьому переважна більшість таких студентів (96 %) покинули територію України після 24 лютого 2022 року. Варто підкреслити, що іноземні студенти продовжують навчання в закладах вищої освіти за дистанційною формою навчання.

У розрізі статі знову переважна більшість чоловіків (61 %), які є іноземними студентами, покинули Україну, проте продовжують навчання в українських закладах вищої освіти Дніпропетровщини.

Висновки:

Узагальнення наведеної статистичної інформації свідчить про привалювання чоловічої статі серед іноземців, які перебувають або перебували на території України, як до, так і після 24 лютого 2022 року. Тобто загальна тенденція серед іноземців загалом говорить про переважання чоловіків. Зважаючи на те, що загальна тенденція в Україні щодо співвідношення чоловіків та жінок є протилежною, то саме наявність чоловіків-іноземців в державі може вирівняти зазначені показники та сприяти стабілізації демографічного стану в державі.

Майже стовідсотковий виїзд студентів-іноземців підкреслює сприйняття небезпеки на території України, пов'язаної з воєнними діями, як самими студентами, так і їх батьками, які перебувають за кордоном.

Рекомендації:

Щодо подолання відтоку іноземців з Дніпропетровської області можуть бути лише після вирішення збройного конфлікту, адже рівень небезпеки в регіоні досі залишається високим.

Після завершення активної фази збройного конфлікту можемо говорити про залучення іноземців до роботи та проживання в Дніпропетровській області шляхом створення робочих місць для таких осіб, відповідних умов для навчання іноземних студентів, а також підвищення рівня життя в регіоні в цілому, щоб іноземці мали бажання проживати, працювати та навчатися в Дніпропетровській області.

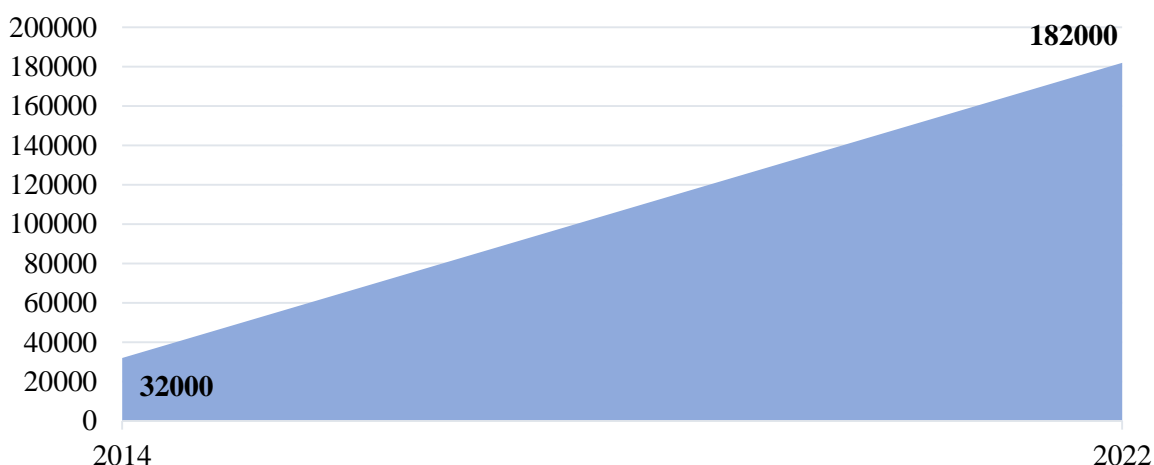
Підвищення престижу української освіти має стати провідною ідеєю навчальних закладів, адже якісна підготовка спеціалістів, затребуваних у світі – це обличчя держави.

За теперішніх умов можна використовувати дистанційні методи навчання для іноземних студентів, а іноземців залучати до роботи онлайн у вітчизняних підприємствах, установах, організаціях.

VI. ГРОМАДСЬКИЙ СЕКТОР

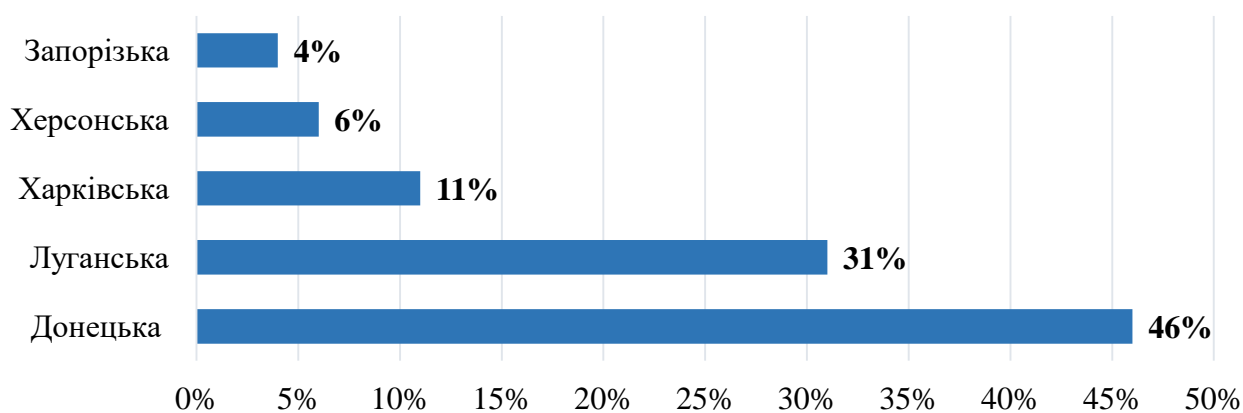
Станом на грудень 2022 р. у Дніпропетровській області перебуває 365 тис. внутрішньо переміщених осіб. У м. Дніпро зареєстровано понад 182 тис. внутрішньо переміщених осіб.

Динаміка переміщення осіб до м. Дніпро, тис. осіб



Переселенці прибувають з Харківської, Донецької, Луганської, Запорізької, Херсонської областей та інших населених пунктів, де ведуться активні бойові дії чи які опинились під окупацією^{47, 48}. Великий вплив ВПО зареєстровано у Кривому Розі та Водяному (Дніпропетровська область)⁴⁹.

Динаміка внутрішньо переміщених осіб до Дніпропетровської області



Комунальна установа «Дніпровський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Дніпровської міської ради надає соціальні послуги внутрішньо переміщеним особам⁵⁰. У Дніпрі функціонує 8 структурних підрозділів за районами міста.

⁴⁷ Департамент соціальної політики Дніпровської міської ради. URL: <https://www.facebook.com/socpolitica.dp/>

⁴⁸ Представники управлінь соцзахисту у Дніпрі перевіряють внутрішньо переміщених осіб за місцем їхньої реєстрації. URL: <https://dnipro.tv/news-dnipro/predstavnyky-upravlin-sotszakhystu-u-dnipri-pereviriat-vnutrishno-premishchenykh-osib-za-mistsem-ikhnoi-reiestratsii/>.

⁴⁹ 5 REACH, Моніторинг гуманітарної ситуації (Раунд 4), липень 2022.

⁵⁰ Положення про Комунальну установу «Дніпровський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Дніпровської міської ради. Затверджено Рішенням міської ради від 23.01.2019 р. № 47/40.

Станом на 12 грудня 2022 р. Дніпровський міський територіальний центр соціального обслуговування має такі результати:

- надано соціальні послуги понад 664 внутрішньо переміщеній особі;
- надано прихисток понад 300 людям;
- надано гуманітарну допомогу 20 тис осіб (підопічні закладів і ВПО);
- розглядається 122 заяви щодо компенсації за пошкоджене житло внаслідок ракетних обстрілів⁵¹.

Види соціальних послуг, що надає Дніпровський міський територіальний центр місцевим жителям і внутрішньо переміщеним особам:

- догляд вдома;
- паліативний догляд;
- денний догляд;
- денний догляд для дітей з інвалідністю;
- соціальна адаптація;
- натуральна допомога;
- консультування;
- представництво інтересів;
- інформування;
- екстрене (кризове) втручання;
- транспортні послуги;
- інші соціальні послуги⁵².

У Дніпропетровській області перебуває близько 20 тис. осіб з інвалідністю.

Одна з найбільш активних громадських організацій, що допомагає особам з інвалідністю, є громадська організація «Океан добра».

Громадська організація надає послуги:

- 1) евакуації осіб з інвалідністю та маломобільних осіб;
- 2) надання тимчасового прихистку;
- 3) допомога в оформленні документів для подальшої евакуації в західні регіони;
- 4) допомога в оформленні документів для отримання соціальної допомоги;
- 5) допомога в оплаті комунальних платежів та оренди;
- 6) надання медичної та психологічної допомоги;
- 7) забезпечення одягом і засобами гігієни;
- 8) допомога в отриманні послуги «соціальне таксі» (для осіб з інвалідністю I та II групи захворювання опорно-рухового апарату й осіб з порушеннями органів зору, які мають I групу інвалідності)⁵³.

З початку збройної агресії було надано допомогу 1700 таким особам⁵⁴.

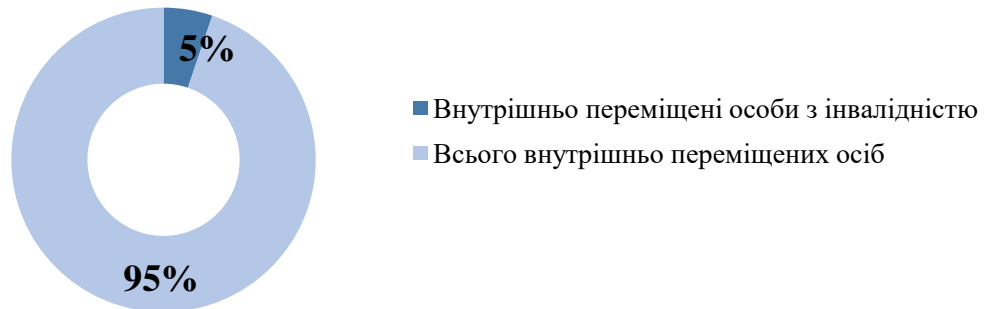
⁵¹ Виплати, компенсації, гуманітарна допомога, тимчасовий прихисток: соціальна підтримка мешканців і внутрішньо переміщених осіб у Дніпрі. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/item/52386/viplati-kompensacii-gumanitarna-dopomoga-timchasovij-prihistok-socialna-pidtrimka-meshkanciv-i-vnutrishno-peremischenih-osib-u-dnipri>.

⁵² Положення про Комунальну установу «Дніпровський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Дніпровської міської ради. Затверджено Рішенням міської ради від 23.01.2019 р. № 47/40.

⁵³ Як працює послуга «Соціальне таксі» під час воєнного стану. 07.04.2022 р. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/item/49805/yak-pracyue-posluga-socialne-taksi-pid-chas-voennogo-stanu>.

⁵⁴ Як у Дніпрі піклуються про людей з інвалідністю? Громадська організація «Океан добра». URL: <https://www.facebook.com/ocean.dobra/mentions>.

Кількість внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю до Дніпропетровської області



Позитивні аспекти:

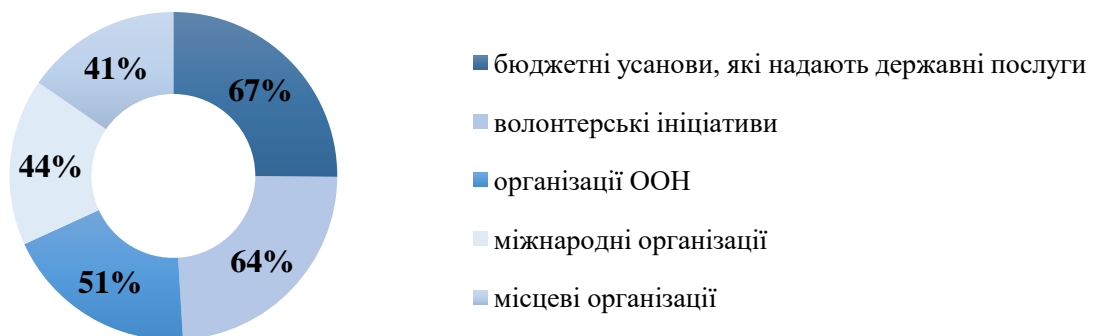
- у Дніпропетровській області створена та функціонує система соціальних установ, що надають допомогу ВПО;
- тісна взаємодія з благодійним фондами, громадськими організаціями та волонтерами;
- значна увага приділяється особам з інвалідністю та маломобільним категоріям населення.

Негативні аспекти:

- не достатня кількість візочків і спеціального спорядження для переміщення осіб з інвалідністю;
- відсутність прозорості в роботі соціальних установ;
- відсутність офіційного оприлюднення інформації про результати допомоги внутрішньо переміщеним особам.

Основними постачальниками гуманітарної допомоги для внутрішньо переміщених осіб у Дніпропетровській області є: постачальники державних послуг (67 %), волонтерські ініціативи (64 %), організації ООН (51 %), міжнародні організації (44 %) та місцеві організації (41 %) ⁵⁵.

Джерела надання гуманітарної допомоги внутрішньо переміщеним особам у Дніпропетровській області

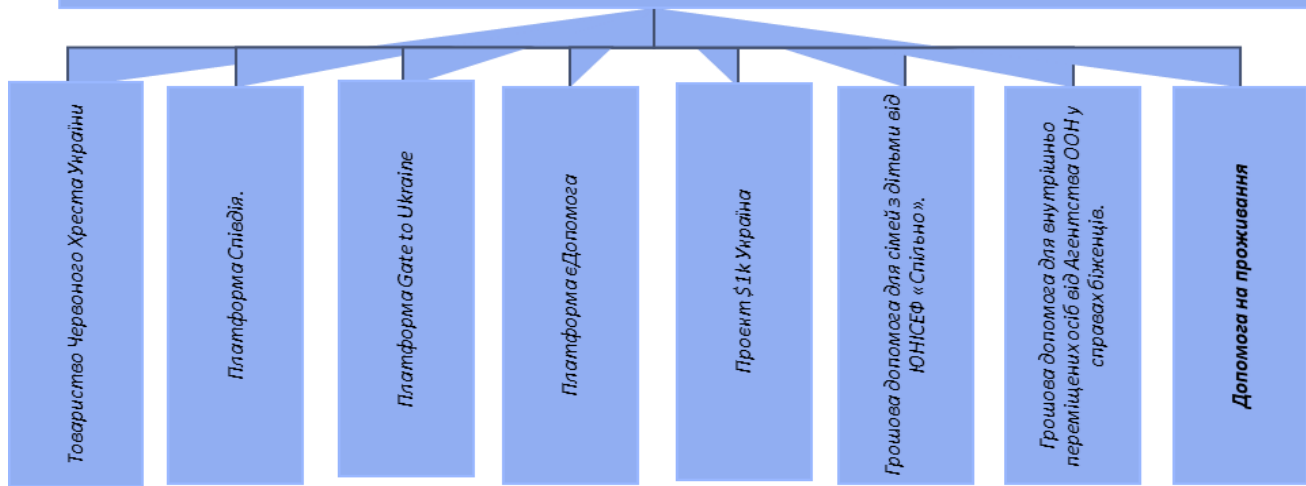


При цьому, під час опитування було встановлено, що внутрішньо переміщені особи, які проживають в обласному центрі отримували допомогу переважно від волонтерських ініціатив (73 %). Водночас, внутрішньо переміщені особи, які проживають у населених пунктах Дніпропетровської області частіше отримують допомогу від постачальників державних послуг (69 %) ⁵⁶.

⁵⁵ Мультисекторальне дослідження в районах, які є вразливими через переміщення ВПО Україна: Дніпропетровська область (серпень 2022). URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/96554>.

⁵⁶ Мультисекторальне дослідження в районах, які є вразливими через переміщення ВПО Україна: Дніпропетровська область (серпень 2022). URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/96554>.

Види допомоги та платформи, які надають допомогу внутрішньо переміщеним особам у Дніпропетровській області



1. *Допомога на проживання внутрішньо переміщеним особам*: надається щомісячно з місяця звернення на період введення воєнного стану й одного місяця після його припинення чи скасування на кожну внутрішньо переміщену особу. Надається тільки особам, відомості про яких включено до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.

2. *Грошова допомога для сімей з дітьми від ЮНІСЕФ «Спільно»*: надається сім'ям з дітьми які: 1) мають 3 та більше дітей до 18 років, з яких принаймні одна дитина не досягла двох років; 2) мають 2 і більше дітей до 18 років, з яких принаймні одна дитина з інвалідністю.

3. *Грошова допомога для внутрішньо переміщених осіб від Агентства ООН у справах біженців*: надається зареєстрованим і незареєстрованим внутрішньо переміщеним особам, а також постраждалим на підконтрольних Україні територіях на кожну особу.

4. *Платформа Gate to Ukraine*: допомога від американців українським багатодітним сім'ям, які постраждали внаслідок війни, були вимушені переїхати, або знаходяться на тимчасово окупованих територіях.

5. *Платформа єДопомога*. Платформа ресурсів бізнесу, держави, неурядових установ і волонтерів для надання допомоги ВПО та іншим постраждалим від збройної агресії людям.

6. *Проект \$1к Україна*. Проект є координатором між постраждалими від збройної агресії людьми та спонсорами, які готові пожертвувати кошти постраждалим в Україні.

7. *Товариство Червоного Хреста України. Допомога ВПО*: продуктові набори, гігієнічні засоби, а також лікарські засоби та медикаменти⁵⁷.

8. *Платформа СпівДія*. Платформа забезпечує взаємодію фізичних осіб, волонтерських організацій і фондів для забезпечення потреб вимушено переміщених осіб, шелтерів⁵⁸.

⁵⁷ Червоний Хрест України. URL: <https://www.facebook.com/RedCrossUkraine>.

⁵⁸ СпівДія в дії: понад 300 членів команди, дві тисячі волонтерів та тисячі українців, які вже отримали підтримку й допомогу. URL: <https://mms.gov.ua/news/spivdiya-v-diyi-ponad-300-chleniv-komandi-dvi-tisyachi-volonteriv-ta-tisyachi-ukrayinciv-yaki-vzhe-otrimali-pidtrimku-j-dopomogu>.

6.1. БЛАГОДІЙНІ ФОНДИ

Благодійні фонди, які допомагають внутрішньо переміщеним особам у Дніпропетровській області		
Благодійний фонд «Мама + Я»	Благодійний фонд «Мамини долоньки»	Благодійний фонд «Щаслива дитина»

Благодійний фонд «Мама + Я». Надає допомогу в порятунку дітей від наслідків війни в Україні. **Географія допомоги:** Київська, Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська області. Однак з початку повномасштабного вторгнення – фонд надає допомогу дітям, жінкам з дітьми по всій Україні⁵⁹.

Благодійний фонд «Мамини долоньки». Допомога надається: 1) жінкам з дітками, які втратили роботу й опинились у скрутному становищі внаслідок військових дій в Україні; 2) жінкам з дітками, які знаходяться в «гарячих» точках під обстрілами; 3) жінкам з дітками, які були вимушені покинути свої домівки внаслідок обстрілів або руйнування житла; 4) жінкам з дітками, які переїхали в інші регіони України з окупованих чи деокупованих населених пунктів. Види допомоги: дитячий і жіночий одяг, засоби гігієни для жінок і дітей, медикаменти, продуктові набори, іграшки, солодощі, навчальні та розважальні матеріали для дітей⁶⁰.

Благодійний фонд «Щаслива дитина». Надає допомогу важкохворим дітям, дітям з інвалідністю, ВПО з дітьми, багатодітним сім'ям, самотнім батькам, опікунам, які до 24 лютого 2022 проживали лише на території Запорізької, Херсонської та Донецької областей.

24 лютого 2022 року в м. Дніпро було створено Координаційний штаб волонтерів Дніпра, що об'єднав навколо себе значну кількість громадських організацій і волонтерів Дніпропетровщини. Надано допомогу 50 тис. внутрішньо переміщених осіб.

На базі координаційного штабу волонтерів Дніпра, за період збройного конфлікту відкрито 64 шелтери, в яких знайшли тимчасовий прихисток 150 тис. людей⁶¹.

Кількість шелтерів і внутрішньо переміщених осіб, яким надано допомогу



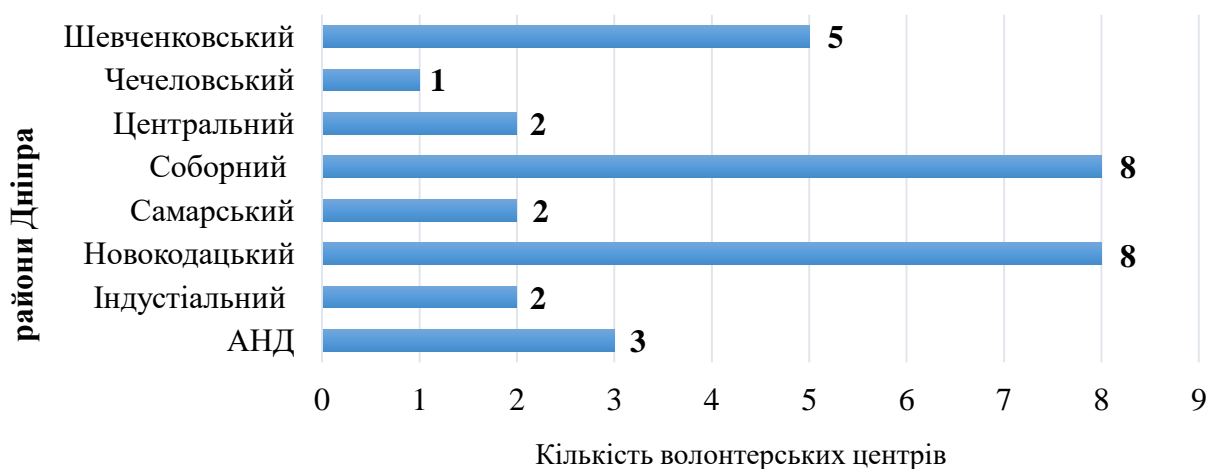
⁵⁹ Благодійний фонд «Мама плюс Я». URL: <https://mamaplusya.dp.ua/aboutus/>

⁶⁰ «Мамини долоньки» в цифрах. URL: <http://motherspalms.com/>

⁶¹ Координаційний штаб волонтерів Дніпра. URL: <https://www.facebook.com/volunteerdnipro/>

З початку збройної агресії в Дніпрі створено понад 23 волонтерські центри, що надають допомогу внутрішньо переміщеним особам, які вимушено покинули власні домівки⁶². Розподіл за районами міста виглядає наступним чином:

Розподіл волонтерських центрів у м. Дніпро



Позитивні аспекти:

- розгалужена система громадських організацій, фондів та платформ;
- бюджетне та міжнародне фінансування допомоги внутрішньо переміщеним особам.

Негативні аспекти:

- не прозора процедура розподілу гуманітарної допомоги між ВПО в м. Дніпро та в населених пунктах Дніпропетровської області;
- не всі фонди, благодійні, громадські організації мають свої сайти, де можна відслідкувати напрямки їх діяльності та результати надання допомоги внутрішньо переміщеним особам;
- відсутній єдиний реєстр благодійних, громадських організацій і фондів, що значно ускладнює отримання цілісної картини про достовірну й актуальну інформацію про види, розмір, характер наданої допомоги внутрішньо переміщеним особам;
- відсутність чіткої координації між суб'єктами громадського сектору, що своєю чергою призводить до дублювання функцій, відсутності контролю та, ймовірно, нецільовому використанню ресурсів допомоги.

6.2. ДОПОМОГА ПІДПРИЄМНИЦТВУ ДЛЯ СПРІЯННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЮ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМ

Окрім допомоги внутрішньо переміщеним особам, здійснюється компенсація роботодавцям на зарплату працевлаштованим внутрішньо переміщеним особам. Компенсація надається роботодавцям, які працевлаштували ВПО. Компенсація виплачується коштом державного бюджету відповідно до Порядку надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 331 від 30 березня 2022 року⁶³.

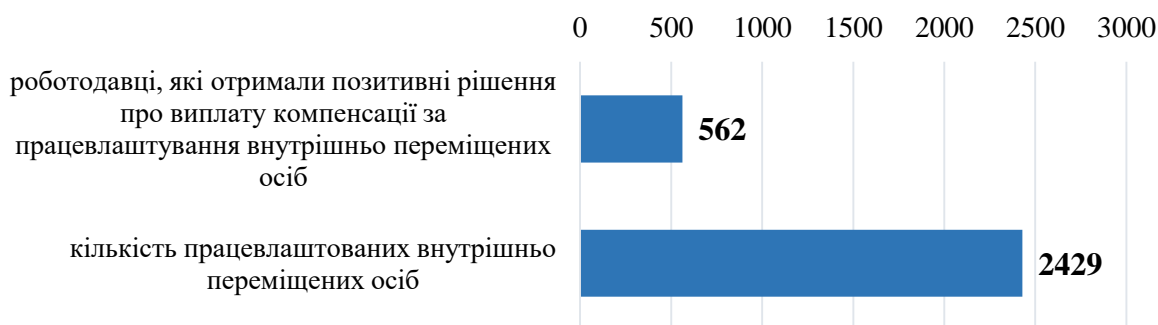
Так, на території Дніпропетровської області станом на 7 грудня 2022 р. 562 роботодавця вже отримали позитивні рішення про виплату компенсації витрат на оплату праці за

⁶² Куди звернутися за допомогою: список волонтерських центрів Дніпра. 27.02.2022 р. <https://opentv.media/kuda-obratitsya-za-pomoshhyu-polnyj-sписок-volonterskih-tsentrov-dnepra>.

⁶³ Порядок надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України № 331 від 20.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#Text>.

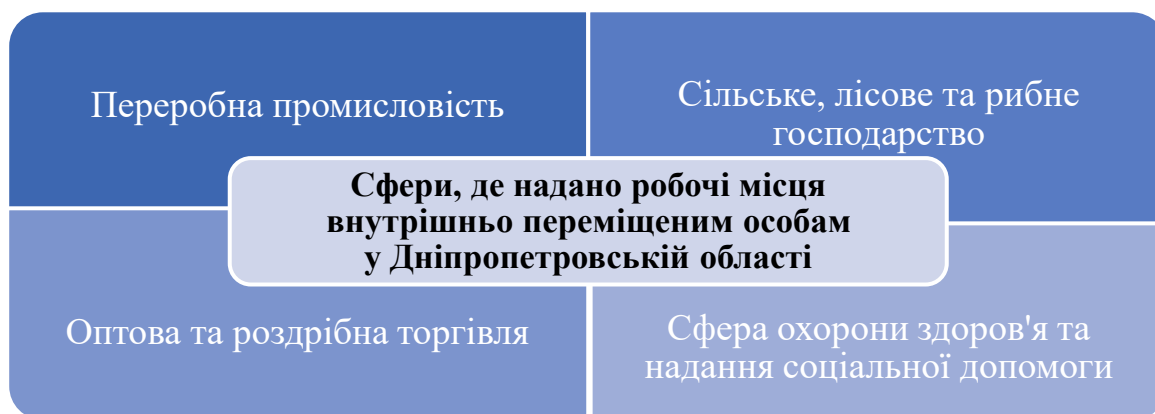
працевлаштування внутрішньо переміщених осіб. Роботодавці працевлаштували 2 429 внутрішньо переміщених осіб. На фінансування цих витрат з резервного фонду державного бюджету роботодавцям профінансовано майже 29 млн грн⁶⁴.

Стан працевлаштування та грошових компенсацій за працевлаштування у Дніпропетровській області



Здебільшого, внутрішньо переміщені особи були працевлаштовані на підприємствах переробної промисловості, сільського, лісового та рибного господарства, оптової та роздрібної торгівлі, в установах охорони здоров'я та надання соціальної допомоги⁶⁵.

Допомога внутрішньо переміщеному підприємництву



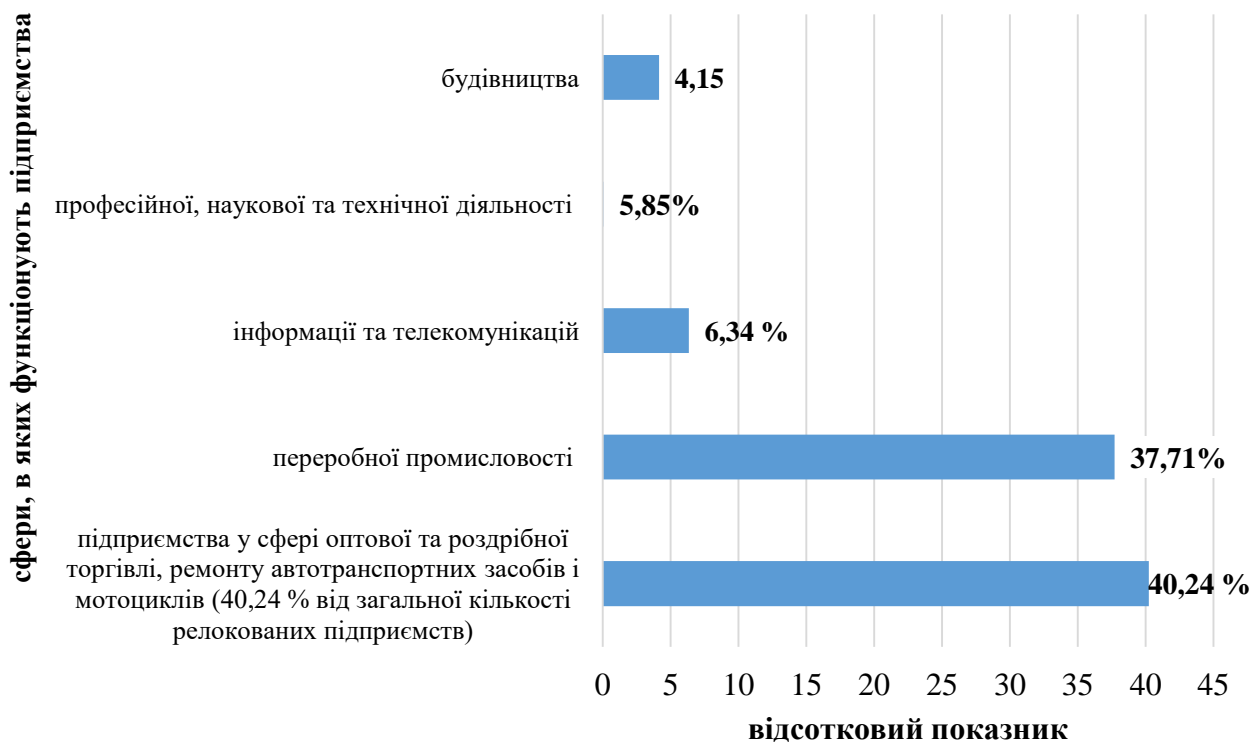
В Україні функціонує програма релокації потужностей та обладнання підприємств на безпечні території, пошуку виробничих приміщень і розселенні працівників. Державою здійснюється безоплатне перевезення майна, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про особливості роботи акціонерного товариства «Укрпошта» в умовах воєнного стану» № 305 від 17 березня 2022 р.

⁶⁴ Дніпропетровщина: 562 роботодавця отримали компенсацію витрат за працевлаштування ВПО. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua/novyna/dnipropetrovshchyna-562-robotodavcy-a-otrymaly-kompensaciyu-vytrat-za-pracevlashtuvannya-vpo>.

⁶⁵ Дніпропетровщина: 562 роботодавця отримали компенсацію витрат за працевлаштування ВПО. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua/novyna/dnipropetrovshchyna-562-robotodavcy-a-otrymaly-kompensaciyu-vytrat-za-pracevlashtuvannya-vpo>.

Станом на 25 жовтня 2022 р. за програмою релокації в більш безпечні регіони переміщено 761 підприємство, 588 (80 %) з них вже відновили роботу на новому місці.

Сфери народного господарства, в яких функціонують релоковані підприємства



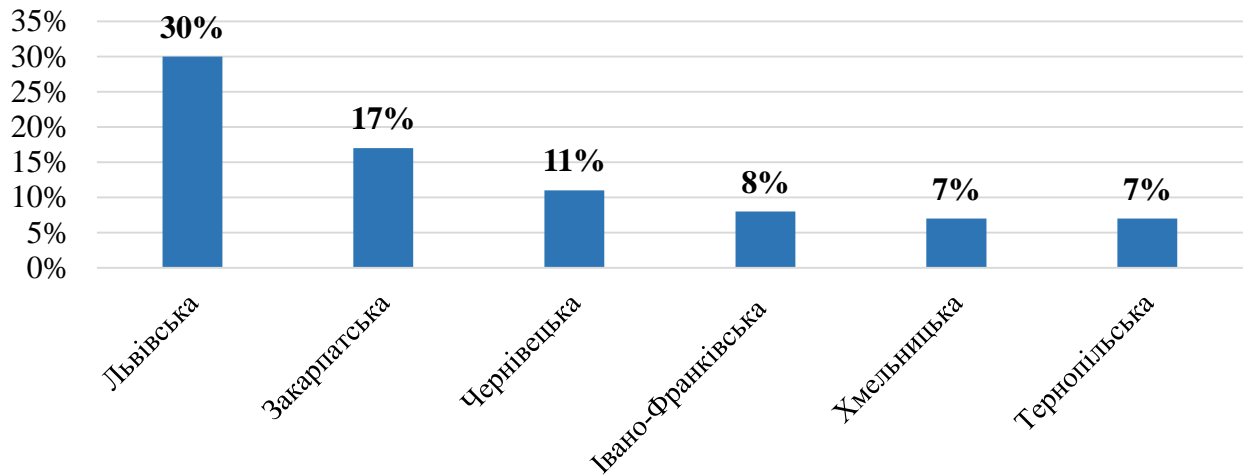
Серед релокованих підприємств, що вже відновили свою діяльність на новому місці, найбільшу частку складають:

- підприємства у сфері оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (40,24 % від загальної кількості релокованих підприємств);
- переробної промисловості (31,71 %);
- інформації та телекомунікацій (6,34 %);
- професійної, наукової та технічної діяльності (5,85 %);
- будівництва (4,15 %).

Найбільше підприємств релокувалося до Львівської (30 % релокованих підприємств), Закарпатської (17 %), Чернівецької (11 %), Івано-Франківської (8 %), Хмельницької (7 %) та Тернопільської (7 %) областей⁶⁶.

⁶⁶ Програма релокації: 761 підприємництво переміщено в більш небезпечні регіони. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d152dcfe-7bde-49df-a69a-8d7f9586fc13&title=ProgramaRelokatsii>.

Географія релокації підприємств



Пакет допомоги підприємству, що вирішило перемістити своє виробництво в безпечні регіони України отримує такі опції:

- підбір місця розташування для потужностей підприємства;
- допомога з перевезенням на нову локацію;
- сприяння в розселенні працівників і пошуку нових співробітників;
- підтримка у відновленні логістики, закупівлі сировини та пошуку ринків збуту.

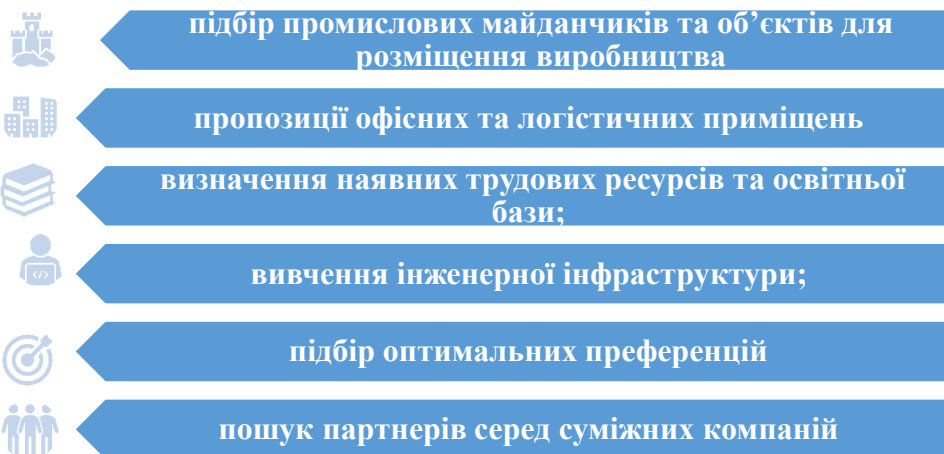
Урядова програма релокації підприємств реалізується Міністерством економіки України спільно з обласними держадміністраціями, а також Укрзалізницею та Укрпоштою⁶⁷.

Дніпропетровська область приймає підприємства зі східних областей. Регіон є цікавим для підприємництва, оскільки є одним із провідних центрів із виробництва промислової продукції та може запропонувати бізнесу розгалужену інженерну та логістичну інфраструктуру з достатнім рівнем вільних потужностей, суміжні підприємства, як постачальників, так і споживачів продукції, суттєву ресурсну, наукову та кадрову базу.

Проект з релокації підприємств зі східних регіонів до Дніпропетровської області реалізує комунальний заклад обласної ради «Dnipropetrovsk investment agency» (DIA). Потенціал Дніпропетровської області у прийнятті переміщених підприємств потужний, оскільки регіон характеризується розвинутою промисловістю та сільським підприємництвом.

Дніпропетровське регіональне інвестиційне агентство (DIA)⁶⁸ надає підтримку компаніям, що розглядають власне переміщення на території Дніпропетровщини.

Послуги:



⁶⁷ Скільки підприємств з початку війни скористалися релокацією: нові цифри від Мінекономіки. URL: <https://news.dtki.ua/society/economics/80140-skilki-pidpriemstv-z-pocatku-viini-skoristalisya-relokacijeyu-novi-cifri-vid-minekonomiki>.

⁶⁸ Релокація бізнесу до Дніпропетровської області – як це зробити? URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/news/>

Позитивні аспекти:

- державна підтримка внутрішньо переміщеного підприємництва;
- компенсація за працевлаштування ВПО;
- залучення місцевої влади для надання допомоги при релокації підприємств.

Негативні аспекти:

- відсутність інтегрованої бази даних про підприємництва, що перемістили своє виробництво до Дніпропетровської області, оскільки ВПО влаштовано на роботу на делюкованих підприємствах;
- відсутня підтримка в питаннях зменшення орендної плати за промислові приміщення, зниження податкового навантаження тощо.

6.3. МІСЦЕВІ ОРГАНИ ВЛАДИ

Стосовно внутрішньо переміщених осіб місцеві органи влади виконують роль координаційного органу. Так, зокрема, у територіальних громадах створюються «оперативні штаби реагування», що об'єднують представників місцевої влади, волонтерських ініціатив, бізнесу, правоохоронних органів і служби надзвичайних ситуацій.

Наприклад, у Кривому Розі діє «координаційна рада», що об'єднує місцеві органи влади, місцеві організації та волонтерські ініціативи. Під егідою координаційної ради створено гуманітарний хаб, де місцеві партнери взаємодіють у розподілі продуктів харчування, одягу та засобів гігієни серед ВПО. Крім того, вони надають інформацію, психологічну підтримку, забезпечують догляд за дітьми та допомагають у процесі реєстрації⁶⁹.

Позитивні аспекти:

- державна підтримка внутрішньо переміщеного підприємництва;
- активна інтеграція місцевого самоврядування в механізм надання допомоги внутрішньо переміщеним особам;
- взаємодія з громадськими організаціями, волонтерськими ініціативами та благодійним фондами.

Негативні аспекти:

- не достатньо ефективний механізм збору й оцінювання потреб внутрішньо переміщених осіб у Дніпропетровській області;
- не достатньо реалізованими залишаються житлові питання, забезпечення майнових прав, працевлаштування та освіти, соціального захисту, медичного забезпечення, доступу до документів і створення;
- організаційні складнощі під час інтеграції ВПО в приймаючі територіальні громади;
- відсутність чіткого механізму розподілу фінансування міжнародної допомоги між обласним центром і територіальними громадами в межах області;
- відсутність єдиного координаційного органу, який би накопичував статистичну інформацію внутрішнього переміщення та подальшого супроводження цих осіб.

Наявна ситуація свідчить про те, що Дніпропетровська область активно долучається до надання допомоги внутрішньо переміщеним особам як ресурсами соціальних служб, так і за допомогою громадських, благодійних, волонтерських організацій і фондів. Водночас, можемо висловити такі **рекомендації**:

⁶⁹ Мультисекторальне дослідження в районах, які є вразливими через переміщення ВПО Україна: Дніпропетровська область (серпень 2022). URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/96554>.

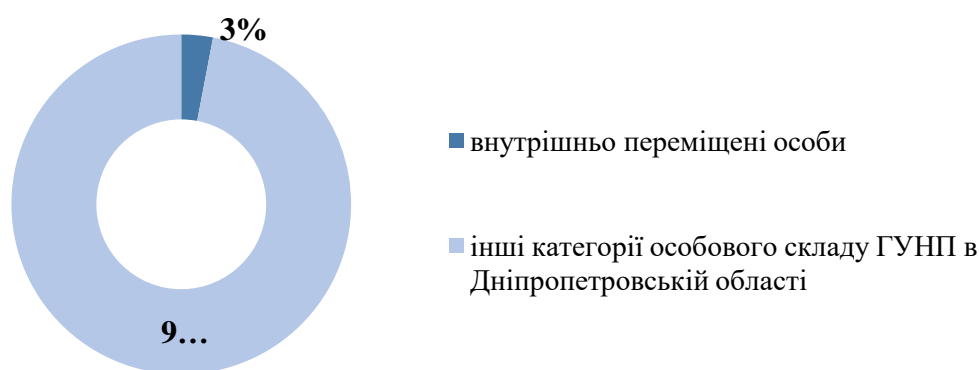
-
- накопичувати дані про ВПО та інтегрувати цю статистику з загальною статистикою населення України
 - формувати банк даних отримувачів допомоги серед ВПО від ГО, БФ, ВО та інтегрувати ці дані з отримувачами державної допомоги
 - використовувати потенціал додаткових джерел інформації про ВПО. Це можуть бути дані з Пенсійного фонду про отримання пенсій ВПО, інформація з фінансових установ
 - розробка єдиної системи органів та механізму координації всіх питань, пов'язаних зі внутрішнім переселенням населення, надання всієї необхідної допомоги
 - спрощення процедури оформлення грошової допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам з інвалідністю
 - висвітлення інформації на сайтах, в соціальних мережах органами місцевого самоврядування, громадськими та волонтерськими організаціями про розміри та види допомог внутрішньо переміщеним особам;
 - забезпечення порпційного розподілу фінансової допомоги внутрішньо переміщеним особам як в оласному центрі, так і віддалених населених пунктах Дніпропетровської області.

VII. СТАН ЗАХИЩЕНОСТІ ПРАВ І СВОБОД ВПО

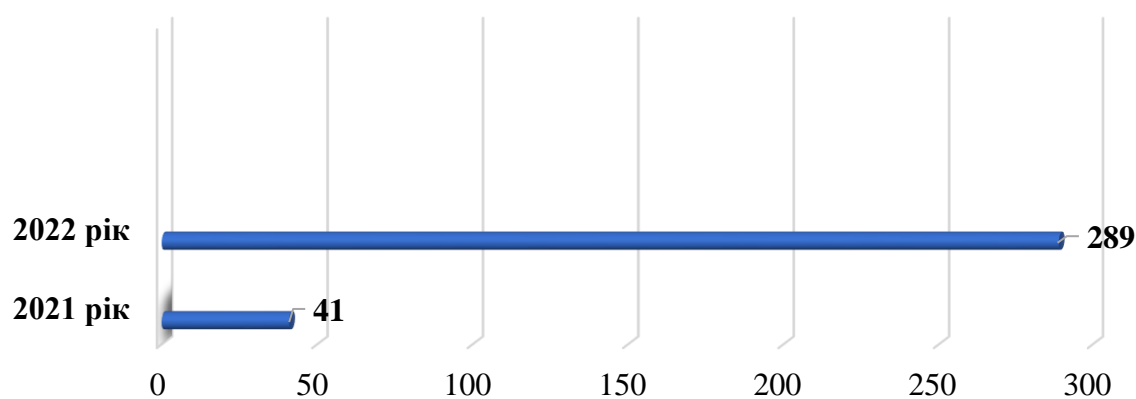
7.1. ПРАВООХОРОННА СФЕРА

Станом на 28 грудня 2022 року серед поліцейських, державних службовців та інших працівників підрозділів ГУНП в Дніпропетровській області перебуває на обліку 289 осіб, з яких 104 жінки та 185 чоловіків, які відповідно до законодавства є внутрішньо переміщеними особами, що складає приблизно 3 % від загальної кількості штатних посад. У 2021 році на обліку, як внутрішньо переміщені особи, перебували 41 співробітник ГУНП в Дніпропетровській області, з яких 13 жінок та 28 чоловіків ⁷⁰.

Частка внутрішньо переміщених осіб у складі Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області станом на 28 грудня 2022 року

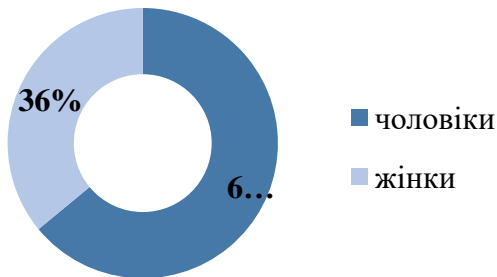


Кількість внутрішньо переміщених осіб у складі Головного управління Національної поліції у Дніпропетровській області

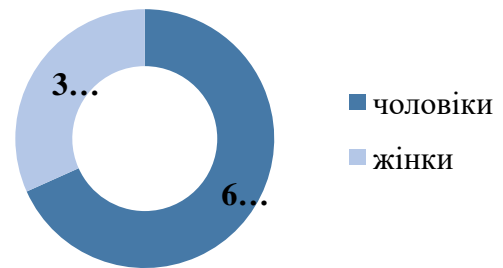


⁷⁰ Лист ГУНП в Дніпропетровській області від 04.01.2023 № 24/103/05.2023.

**Співвідношення співробітників
ГУНП в Дніпропетровській
області, які мають статус
внутрішньо переміщених осіб, за
статтю у 2022 році**



**Співвідношення співробітників
ГУНП в Дніпропетровській
області, які мають статус
внутрішньо переміщених осіб,
за статтю у 2021 році**

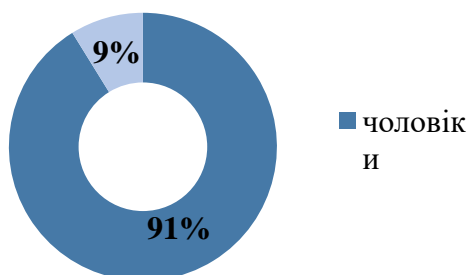


Аналіз наведених даних свідчить, що співвідношення чоловіків та жінок у складі ГУНП в Дніпропетровській області серед внутрішньо переміщених осіб зберігається у приблизній пропорції 1:2. Зважаючи на переважно чоловічий склад поліцейських підрозділів, можемо говорити про збереження гендерного паритету у вказаній сфері.

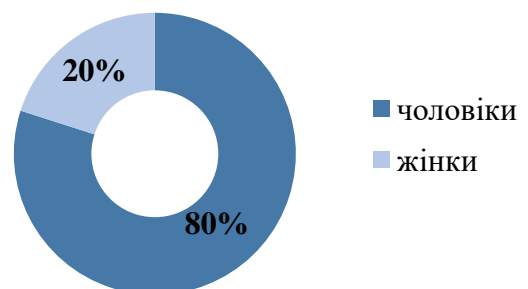
Згідно даних інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» в період з 24 лютого по 28 грудня 2022 року серед осіб, які перебувають на обліку як внутрішньо переміщені особи по ГУНП в Дніпропетровській області зафіксовано 743 такі особи, які вчинили адміністративні правопорушення (149 жінок та 594 чоловіки)⁷¹.

Згідно даних інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» в період з 24 лютого по 28 грудня 2022 року 34 внутрішньо переміщені особи (31 чоловік та 3 жінки) звільнені з місць позбавлення волі, які відбували покарання за вчинення умисного злочину і в яких судимість не знята або не погашена.

**Співвідношення внутрішньо
переміщених осіб, які були
звільнені з місць позбавлення
волі в період з 24 лютого по
28 грудня 2022 року, за статтю**



**Співвідношення внутрішньо
переміщених осіб, які вчинили
адміністративні правопорушення
в період з 24 лютого по
28 грудня 2022 року, за статтю**



⁷¹ Лист ГУНП в Дніпропетровській області від 04.01.2023 № 24/103/05.2023.

7.2. ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ ТА ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ВПО

Безоплатна правова допомога

Кожен в Україні може отримати правову консультацію щодо того, як діяти для вирішення своєї життєвої проблеми.

Громадяни, які не мають можливості самостійно захистити свої права та інтереси, можуть скористатися допомогою адвоката чи юриста.

Вторинна правова допомога передбачає рівні можливості у доступі до правосуддя. Це такі види правових послуг:

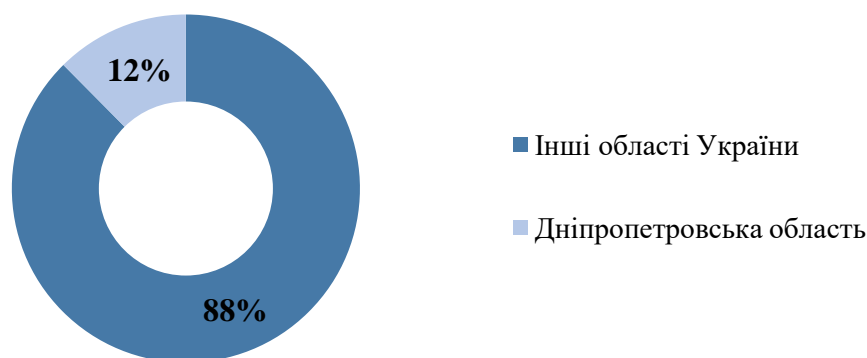
- захист;
- здійснення представництва інтересів осіб у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;
- складення документів процесуального характеру⁷².

Внутрішньо переміщені особи мають право на отримання всіх видів вказаних правових послуг.

Правові послуги, які надають адвокати та працівники системи безоплатної правової допомоги, безоплатні для клієнтів і оплачуються державою.

Дніпропетровська область займає вагомe місце серед інших регіонів України у наданні правових послуг внутрішньо переміщеним особам. У 2022 році 12 % від усіх наданих послуг внутрішньо переміщеним особам займає саме Дніпропетровська область.

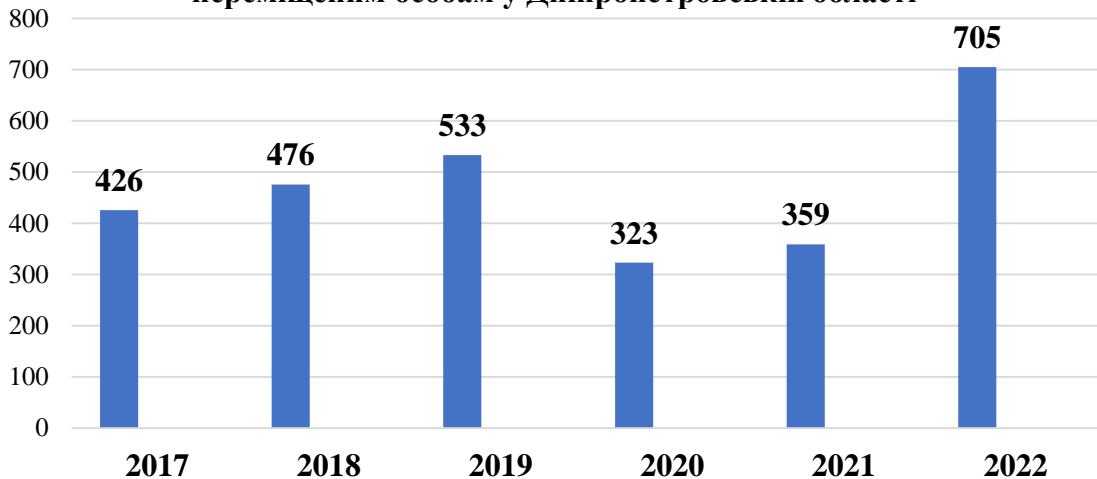
Надання правових послуг внутрішньо переміщеним особам у 2022 році



Саме цього року найбільше правових послуг було надано внутрішньо переміщеним особам в Дніпропетровській області в рамках вторинної безоплатної правової допомоги, що обумовлено початком повномасштабної війни та збільшенням кількості внутрішньо переміщених осіб, яких прийняв регіон. Водночас, варто наголосити, що за 2015 та 2016 роки в Дніпропетровській області не було зафіксовано звернень внутрішньо переміщених осіб щодо надання вторинної безоплатної правової допомоги. Причинами цього може бути відсутність такої категорії звітності в центрах безоплатної правової допомоги. В цілому 25 % правових послуг з надання безоплатної правової допомоги внутрішньо переміщеним особам було надано саме у 2022 році (станом на 30 листопада 2022 року).

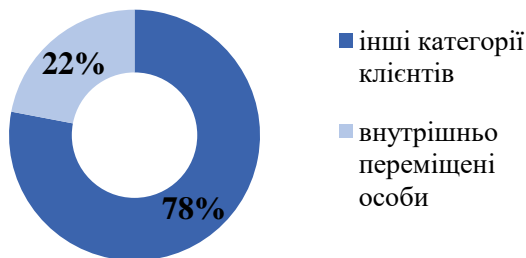
⁷² Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#n80>.

Надання безоплатної правової допомоги внутрішньо переміщеним особам у Дніпропетровській області

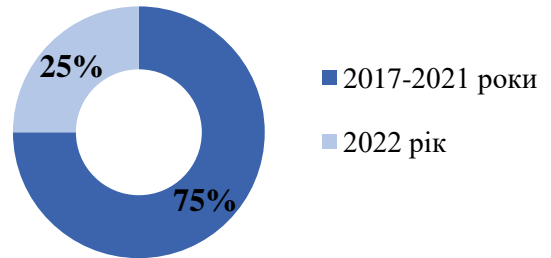


Варто звернути увагу на те, що частка внутрішньо-переміщених осіб – клієнтів центрів надання безоплатної правової допомоги є значною – 22 % від загальної кількості клієнтів. Тобто запитуваність надання таких правових послуг в регіоні присутня та потребує, на наш погляд, подальшого розвитку, поширення та удосконалення.

Надання безоплатної правової допомоги внутрішньо переміщеним особам у Дніпропетровській області

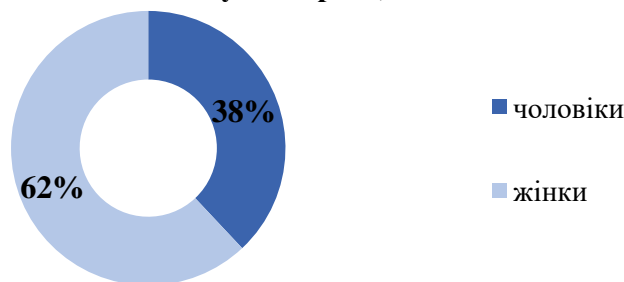


Надання безоплатної правової допомоги внутрішньо переміщеним особам у Дніпропетровській області



Зберігається тенденція до переважання жіночої статі (62 %) серед внутрішньо переміщених осіб – клієнтів центрів надання безоплатної правової допомоги, що обумовлено переважанням жіночої статі серед внутрішньо переміщених осіб в регіоні в цілому.

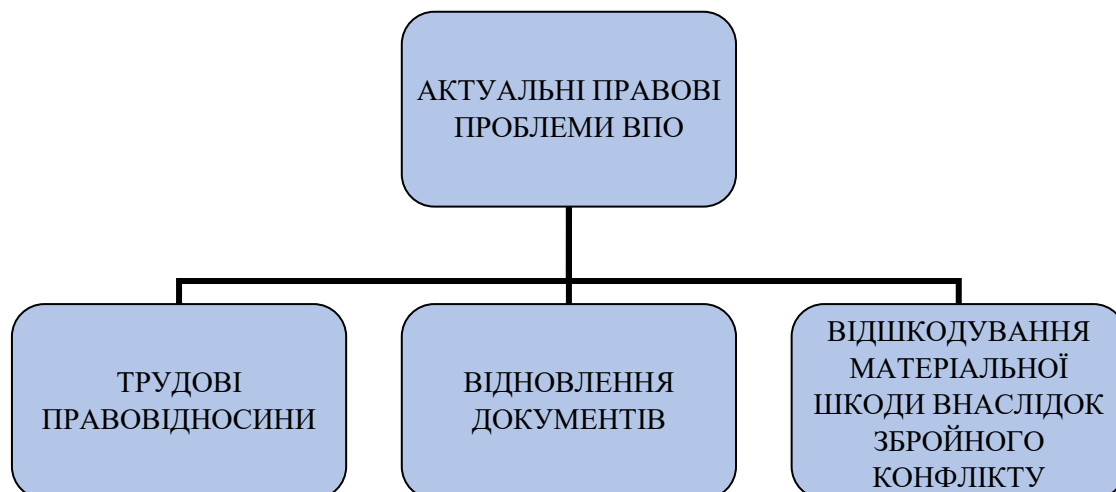
Співвідношення внутрішньо переміщених осіб, які звернулися в центри безоплатної правової допомоги Дніпропетровської області у 2022 році, за статтю



Одним із видів послуг, які надають центри безоплатної правової допомоги, є отримання статусу внутрішньо переміщеної особи. Однак маємо констатувати нікчемність таких послуг, адже з 1 липня 2015 року до 30 листопада 2022 року в Дніпропетровській області було оброблено всього лише 3 таких звернення (по одному у 2019, 2018, 2017 роках). При цьому, враховуючи підвищення запитуваності послуг безоплатної правової допомоги серед внутрішньо переміщених осіб у 2022 році, за 2022 рік не було жодного такого звернення. На всій території України в 2022 році було оброблено 19 таких звернень. Ситуація обумовлена, на наш погляд, діджиталізацією процесу отримання статусу внутрішньо переміщеної особи, спрощеним порядком оформлення довідки про набуття такого статусу.

Від початку збройного конфлікту спостерігаємо зміну пріоритетності питань, для вирішення яких внутрішньо переміщені особи звертаються до центрів безоплатної правової допомоги. Якщо у лютому-травні 2022 року внутрішньо переміщені особи першочергово вирішували питання пошуку житла, отримання соціальних виплат та гуманітарної допомоги, то в подальшому серед для внутрішньо переміщених осіб в пріоритеті трудові правовідносини, відновлення документів, відшкодування матеріальної шкоди внаслідок збройного конфлікту, порядок встановлення смерті на тимчасово окупованій території.

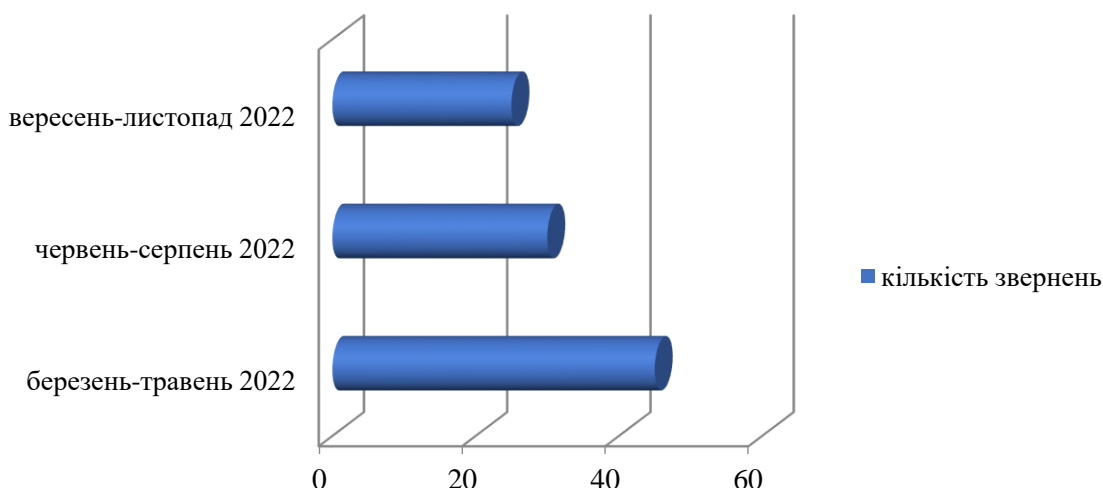
Актуальні правові проблеми ВПО в Дніпропетровській області відповідно до інформації, отриманої з центрів безоплатної вторинної правової допомоги



Наприкінці 2022 року можемо виділити наступні найбільш поширені правові питання, із якими звертаються внутрішньо переміщені особи в Дніпропетровській області до центрів надання безоплатної правової допомоги:

- відновлення втрачених документів;
- отримання соціальної допомоги як внутрішньо переміщена особа;
- вирішення питання виїзду чоловіків за кордон в якості супроводжуючих осіб;
- відчуження або купівля-продаж нерухомості в умовах воєнного стану, а також будь-які інші операції з нерухомим та рухомим майном;
- консультації з сімейних питань: призначення та виплата аліментів, розірвання шлюбу;
- спадкові питання;
- вирішення питань по відновлення майна, знищеного в результаті військової агресії;
- правові питання у сфері застосування трудового законодавства.

Динаміка звернень ВПО до центрів правової допомоги з поширених правових питань



В цілому активна робота центрів надання безоплатної правової допомоги в Дніпропетровській області з внутрішньо переміщеними особами потребує подальшого розвитку, розповсюдження та рекламування з метою обізнаності громадян про свої права у даному напрямку. Адже у порівнянні з іншими регіонами України Дніпропетровська область займає передові позиції, але звертаючись до конкретних цифр у порівнянні з загальною кількістю внутрішньо переміщених осіб, зареєстрованих в регіоні, бачимо перспективи подальшої роботи центрів.

Для удосконалення роботи центрів безоплатної правової допомоги Дніпропетровщини пропонуємо наступне:

- гармонізація вітчизняного законодавства та державних інститутів відповідно до норм міжнародних конвенцій та європейських стандартів з приводу правового захисту громадян;
- підвищення оперативності реагування центрів безоплатної правової допомоги на запити громадян в цілому, та внутрішньо-переміщених осіб зокрема;
- спрощення процедури вирішення правових питань внутрішньо переміщених осіб;
- запровадження в роботу центрів з надання безоплатної правової допомоги вільного доступу до електронних баз даних внутрішньо переміщених осіб та інших сервісів, необхідних для вирішення правових проблем таких осіб;
- виокремлення в рамках системи правової допомоги адвокатів, юрисконсультів, які займатимуться виключно правовими проблемами внутрішньо переміщених осіб.

Судочинство та внутрішньо переміщені особи

Діяльність судів Дніпропетровської області – це один із важелів забезпечення захисту прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, які тимчасово проживають в регіоні.

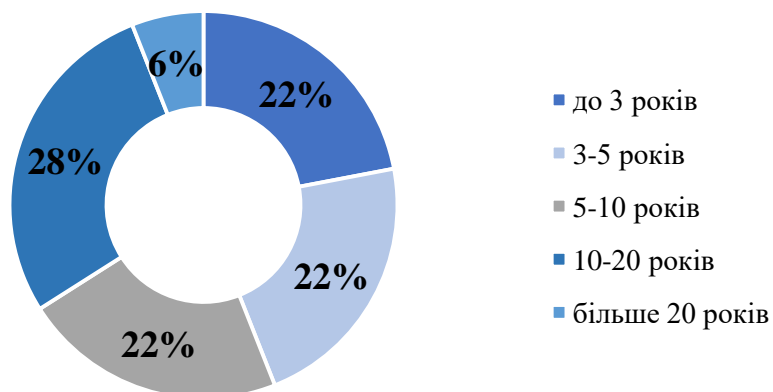
В рамках проведеного дослідження було опитано 48 суддів, які перебувають на посаді в органах судової влади Дніпропетровської області з метою формування гендерного портрету внутрішньо переміщених осіб за їх зверненнями із різних правових питань.

Репрезентативність дослідження підтверджує географія та досвід роботи залучених суддів.

Географія суддів-учасників дослідження



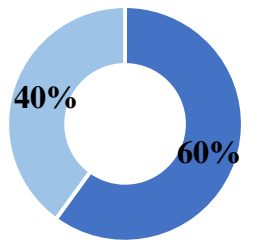
Досвід роботи суддів-учасників дослідження



Аналіз діяльності судів Дніпропетровської області дозволяє зробити висновок про пряму пропорційність кількості звернень, які надійшли від внутрішньо переміщених осіб, та території, на яку розповсюджується юрисдикція суду. Наприклад, у м. Дніпро найбільша кількість внутрішньо переміщених осіб зверталися до органів судової влади; міські суди розглядають більше звернень від внутрішньо переміщених осіб, ніж у районні.

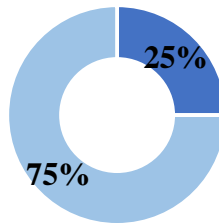
Співвідношення внутрішньо переміщених осіб, які зверталися до судів Дніпропетровської області, за статтю підтверджує загальну тенденцію привалювання жіночої статті. Найбільше звернень від внутрішньо переміщених осіб, що зверталися в суди Дніпропетровської області, становлять особи віком від 18 до 35 років – 50%. Зауважимо, що відсоток внутрішньо переміщених осіб жіночої статі віком від 18 до 35 років є дещо вищим за загальний показник для таких осіб, що тимчасово проживають в Дніпропетровській області.

Співвідношення внутрішньо переміщених осіб, які зверталися до судів Дніпропетровської області, за статтю (18-35 років)



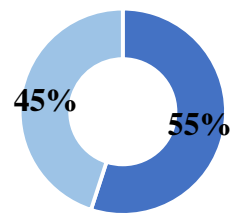
■ жінки ■ чоловіки

Співвідношення внутрішньо переміщених осіб, які зверталися до судів Дніпропетровської області, за статтю (35-50 років)



■ жінки ■ чоловіки

Співвідношення внутрішньо переміщених осіб, які зверталися до судів Дніпропетровської області, за статтю (від 50 років)



■ жінки ■ чоловіки

Кардинально відрізняється статистика щодо співвідношення внутрішньо переміщених осіб, які зверталися в суди Дніпропетровської області, за статтю у віковій категорії віком від 5 до 50 років (35 % від кількості внутрішньо переміщених осіб, що зверталися в суди Дніпропетровської області), адже 75 % таких звернень складають представники чоловічої статі. Є вищим за загальний показник для таких осіб, що тимчасово проживають в Дніпропетровській області.

У незначній кількості до органів судової влади в Дніпропетровській області зверталися внутрішньо переміщені особи віком від 50 років. За результатами дослідження частка таких осіб складає 15 %, з них чоловіків 45 % та жінок 55 %.

Підсумовуючи, маємо констатувати, що найчастіше до судів зверталися внутрішньо переміщені особи жіночої статі віком від 18 до 35 років та внутрішньо переміщені особи чоловічої статі віком від 35 до 50 років. Найбільш вразливою категорією серед внутрішньо переміщених осіб, які зверталися до органів судової влади в Дніпропетровській області, є особи віком понад 50 років, сім'ї з дітьми, а також жінки, які мають неповнолітніх дітей.

Враховуючи результати проведеного нами дослідження, можна констатувати високий рівень звернень внутрішньо переміщених осіб до органів судової влади, що свідчить про необхідність збереження фокусу уваги на удосконаленні системи допомоги внутрішньо переміщеним особам органами судової влади.

Аналіз справ, які вирішують судді судів Дніпропетровської області, підтверджує, що найчастіше внутрішньо переміщені особи звертаються з цивільно-правових питань, серед яких:

- отримання статусу внутрішньо переміщеної особи;
- отримання копій судових рішень судів, які залишилися на тимчасово окупованій території;
- проведення розглядів судових справ за підсудністю тимчасово окупованої території;
- вирішення судових справ у сфері сімейних правовідносин: розірвання шлюбу, визначення місця проживання дитини, встановлення батьківства, стягнення аліментів тощо;
- визнання особи померлою, безвісно відсутньою;
- звернення із вирішення питання щодо підсудності при втраті матеріалів цивільної справи або іншої категорії справ;
- вирішення спадкових питань;
- призначення соціальної допомоги або інших соціальних виплат;
- пошкодження або знищення майна військовими рф, заподіяння смерті або тілесних ушкоджень внаслідок ракетних обстрілів;
- встановлення інших юридично значущих фактів.

Отже, можемо зазначити, що спектр питань, із якими звертаються внутрішньо переміщені особи до органів судової влади, досить широкий, незважаючи на існування способів альтернативного вирішення спорів.

Рівень доступу до правосуддя внутрішньо переміщених осіб в Дніпропетровській області

Результати соціальних досліджень, які регулярно проводять в Україні серед внутрішньо переміщених осіб, свідчать, що права таких осіб порушуються переважно у сфері отримання соціальних виплат і пільг, гарантованих державою. На це звернули увагу 52 % респондентів (ще 57 % опитаних зазначили, що з такими труднощами зіштовхнулись їхні близькі).

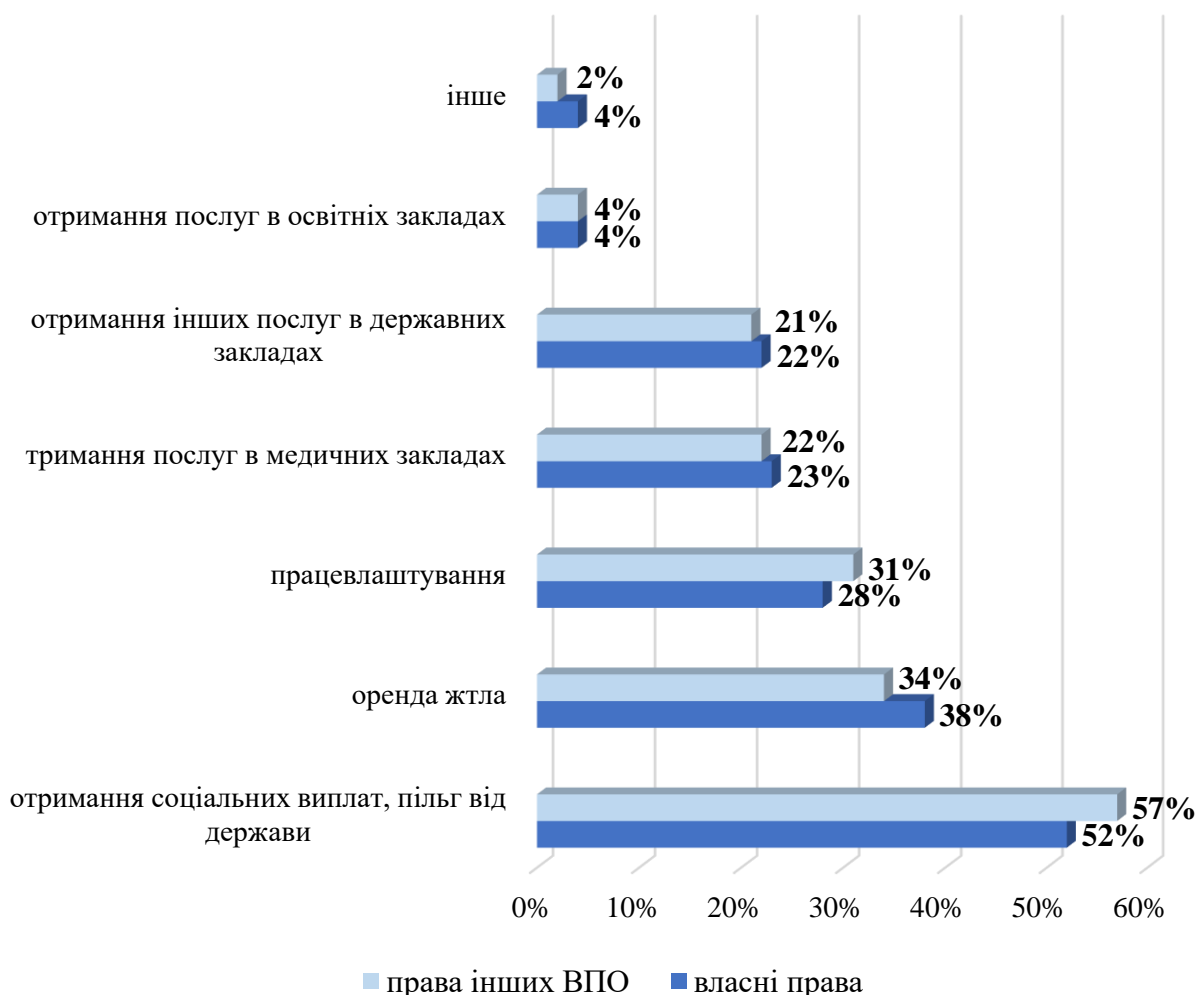
Друге за проблемністю місце обіймає питання з винайманням житла. ВПО зіштовхуються з небажанням надання їм житло власниками, або ж зі значним завищенням ціни на таку оренду. З такою ситуацією зіштовхнулись 38 % опитаних (34 % чули про такі випадки від інших ВПО).

Третім проблемним питанням ВПО є питання працевлаштування, труднощів з яким зазнали 28 % опитаних (31 % респондентів зазначили, що з цим зіштовхнулись їхні знайомі).

На порушення прав у сфері отримання гарантованих державою медичних та інших послуг звернули увагу понад 20 % опитаних ВПО (такий же показник становить і кількість знайомих, які мали аналогічні проблеми).

Інші гарантовані державою права та свободи ВПО виявились, порівняно, безпроблемними⁷³.

В яких ситуаціях порушувалися права внутрішньо переміщених осіб



⁷³ Звіт за результатами всеукраїнського опитування внутрішньо переміщених осіб і мешканців приймаючих громад. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20160111_Shpiker-report/Rep_Internews.ukr.pdf.

Для захисту своїх прав ВПО мають можливість звертатись до Уповноваженого Верховної Ради з прав людини. З початку 2022 р. до 31 жовтня 2022 р. до Уповноваженого надійшло 2 087 таких заяв⁷⁴.

Скарги до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про порушення прав ВПО (01.01.2022-31.10.2022)



Так, наприклад, до Уповноваженого звернувся Юрій С., який повідомив, що після переміщення до м. Дніпра 30 квітня 2022 р. він зареєструвався через Портал «Дія» як ВПО. Зважаючи на те, що допомогу на проживання тривалий час не виплачували, він звернувся до УСЗН Шевченківської районної ради в місті Дніпрі. Однак там заявнику повідомили, що в Єдиній інформаційній базі даних ВПО інформації про перебування його на обліку ВПО немає, тому допомогу на проживання йому буде призначено лише з моменту звернення до управління.

Після внесення змін до Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженого постановою КМУ від 20 березня 2022 р. № 332 щодо можливості призначення ВПО допомоги на проживання за період, коли вони мали право на її призначення, Юрій С. повторно звернувся до управління та надав інформацію, збережену на телефоні, що підтверджує факт подання ним заяви засобами Порталу «Дія» та скріншот повідомлення. Проте працівники управління надану заявником інформацію до уваги не взяли, мотивуючи тим, що в повідомленні відсутня безпосередня дата подання заяви, а відповідних роз'яснень щодо врахування інформації, зокрема, як у ситуації заявника, вони не мають.

З огляду на це Уповноваженим були направлені запити до Мінцифри щодо підтвердження дати подачі Юрієм С. заяви через Портал «Дія» та до Мінсоцполітики щодо надання відповідних методичних рекомендацій працівникам УСЗН щодо практичного застосування змін, внесених до Порядку. Завдяки сприянню Уповноваженого інформацію про подачу заяви Юрієм С. засобами Порталу «Дія» до 30 квітня 2022 р. підтверджено, а також дано доручення управлінню вжити заходів для призначення та виплати допомоги заявнику за попередній період⁷⁵.

Водночас вітчизняні дослідження підтверджують, що гарантовані державою права та свободи в переважній більшості випадків забезпечуються відповідними установами й організаціями. Оцінюючи якість наданих державними та місцевими установами й організаціями послуг, ВПО, обліковані у Дніпропетровській області, виставляли бали вище

⁷⁴ Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради з прав людини щодо додержання прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (за період 24 лютого – 31 жовтня 2022 року). URL: <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/>

⁷⁵ Там само.

середніх, за умови, що 1 – дуже погано, а 5 – дуже добре⁷⁶, що підтверджує позитивні результати держави та місцевого самоврядування у подоланні кризової ситуації, що склалася. Найкраще ВПО відмічають роботу освітніх закладів та Служби з надзвичайних ситуацій, найгірше, на жаль, роботу Національної поліції. Проведений аналіз статистичних даних дозволяє виділити напрямки удосконалення роботи державних та місцевих органів, установ та організацій у роботі з ВПО: робота Національної поліції, Державної служби зайнятості, житлово-комунальних господарств.

Оцінка ВПО рівня надання послуг державними та місцевими органами, установами, організаціями станом на 30 листопада 2022 року

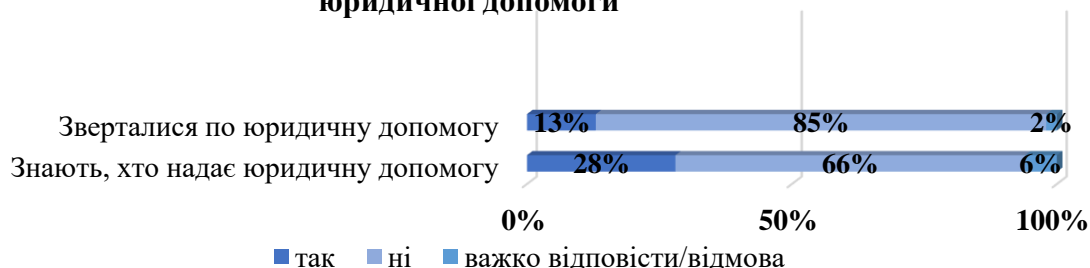


Разом з тим, маємо констатувати невисокий рівень обізнаності ВПО щодо можливостей отримати безкоштовну юридичну допомогу – 28 % знають недержавні організації чи волонтерів, які можуть надати такі послуги, а 13 % зверталися до них з цього приводу⁷⁷.

⁷⁶ Звіт за результатами всеукраїнського опитування внутрішньо переміщених осіб та мешканців приймаючих громад. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20160111_Shpicker-report/Rep_Internews.ukr.pdf.

⁷⁷ Там само.

Обізнаність ВПО про можливості отримання безкоштовної юридичної допомоги



Серед тих ВПО, хто звертався за юридичною допомогою, більшість отримувала консультації (78 %). Інші послуги менш затребувані або рідше пропонуються надавачами: 28 % ВПО допомогли зі збором та оформленням документів, 17 % – зі складанням звернень та скарг, 15 % – з оформленням юридичних документів. Також 8 % одержали послуги з посередництва у спілкуванні з державними органами, 5 % – зі збору документів для суду, 3 % – з посередництва для вирішення конфлікту не судовим шляхом, а 2 % – з посередництва у суді⁷⁸.

Види юридичних послуг, одержуваних ВПО



Дослідивши впевненість ВПО у здатності захистити свої права в розрізі вразливих категорій, можемо стверджувати про те, що більше половини вразливих категорій ВПО здатні самостійно з'ясувати орган, установу, організацію державного або місцевого значення, в які їм необхідно звернутися для вирішення питань, які у них виникли.

Складнощі у вразливих категорій ВПО виникають із самостійним вивченням законодавства для обґрунтування своїх вимог представникам державних або місцевих органів, устав, організацій. Найчастіше такі проблеми виникають у пенсіонерів та осіб, які досягли 60-річного віку. Найпростіше вирішувати такі питання тим ВПО, які мають вищу освіту, а також роботу. При чому наявність під опікою неповнолітніх або недієздатних осіб, які не ускладнюють працевлаштування або доступ до послуг, не заважає реалізовувати такі можливості ВПО.

⁷⁸ Звіт за результатами всеукраїнського опитування внутрішньо переміщених осіб та мешканців приймаючих громад. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20160111_Shpiker-report/Rep_Internews.ukr.pdf.

**Впевненість у здатності захистити свої права в розрізі вразливих категорій ВПО
(% за рядком, не включені відповіді «важко сказати / відмова»)⁷⁹**

	Відсоток впевненості вразливих категорій осіб щодо захисту своїх прав державних або місцевих органах, установах, організаціях							
	з'ясувати, до кого саме належить звернутись у зв'язку з проблемою, що виникла		самостійно вивчити законодавство для обґрунтування своїх вимог		знайти юриста, котрий безкоштовно проконсультував би, як краще захистити свої права		переконати представника влади приділити увагу Вашій проблемі	
	Зможу	Не зможу	Зможу	Не зможу	Зможу	Не зможу	Зможу	Не зможу
Не почувається вразливим	58%	25%	46%	36%	42%	32%	38%	33%
Почувається вразливим	52%	39%	33%	57%	34%	51%	30%	55%
18-29 років	54%	26%	46%	34%	43%	34%	37%	35%
30-44 роки	63%	25%	49%	34%	43%	31%	41%	34%
45-59 років	58%	28%	43%	46%	44%	37%	38%	38%
60+ років	41%	45%	20%	67%	21%	60%	18%	62%
Погане економічне становище	56%	32%	35%	49%	37%	41%	32%	46%
Середнє чи добре економічне становище	59%	28%	48%	38%	42%	36%	40%	36%
Немає проблем зі здоров'ям, які б обмежували діяльність	60%	24%	48%	34%	41%	33%	37%	33%
Є проблеми зі здоров'ям, які обмежують діяльність	50%	39%	32%	59%	36%	49%	32%	53%
Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які ускладнюють працевлаштування чи доступ до послуг	50%	42%	34%	55%	38%	50%	30%	60%
Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які не ускладнюють працевлаштування або доступ до послуг	69%	16%	56%	25%	47%	26%	47%	24%
Немає неповнолітніх або недієздатних під опікою	52%	32%	37%	47%	36%	40%	31%	41%
Не вище загальної повної середньої	53%	32%	30%	54%	35%	39%	32%	45%
Неповна вища / середня	49%	38%	31%	56%	30%	47%	29%	49%
Базова / повна вища	64%	21%	60%	25%	49%	31%	43%	30%
Працюючий (працедавець, найманий працівник, самозайнятий, військовослужбовець)	66%	22%	55%	28%	49%	30%	43%	32%
Не працюючий (у тому числі навчається, волонтер)	51%	32%	40%	45%	35%	38%	32%	40%
Пенсіонер	46%	39%	23%	64%	26%	52%	26%	54%

⁷⁹ Звіт за результатами всеукраїнського опитування внутрішньо переміщених осіб та мешканців приймаючих громад. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20160111_Shpiker-report/Rep_Internews.ukr.pdf.

Також проблемою для вразливих категорій ВПО є самостійно знайти юриста, який би безкоштовно проконсультував би з приводу захисту прав. Найлегше із таким завданням можуть впоратися ті самі категорії ВПО, що і в попередньому питанні: ВПО, які мають вищу освіту та працевлаштовані ВПО. Підтверджується теза про те, що для таких осіб наявність під опікою неповнолітніх або недієздатних осіб не ускладнює їх працевлаштування або доступ до послуг. Але у даному випадку все одно менше половини таких осіб здатні самостійно знайти юриста, який би безкоштовно проконсультував би з приводу захисту прав. Старші люди – ВПО (яким за 60 років, та пенсіонери) лише у приблизно 25 % випадків можуть реалізувати таке право.

Найскладнішим для всіх категорій ВПО виявилось здатність переконати представника влади приділити увагу його проблемі. Однак, найтяжче це зробити тим ВПО, які старше 60 років (лише 18 % – зможуть зробити це). З такою проблемою стикаються в пенсіонери-ВПО (лише 26 % – підтвердили таку здатність). Тим ВПО, які працюють або мають вищу освіту, переконати представника влади приділити увагу його проблемі легше, але все одно лише 43 % здатні на таке.

Підсумовуючи, варто відзначити недостатній рівень забезпечення прав ВПО в Дніпропетровській області, хоча він і є вищим за показники інших регіонів держави. Фіксуються факти порушення прав таких осіб на соціальний захист, освіту, житло, охорону здоров'я тощо незалежно від статевої приналежності.

Однак маємо зауважити, що статистика звернень ВПО за правовою допомогою в Дніпропетровській області не ведеться за гендерними показниками, що ускладнює проведення дослідження за даним напрямком.

Для підвищення рівня доступу до правосуддя внутрішньо переміщених осіб в Дніпропетровській області пропонується:

- підвищити загальний рівень надання послуг державними та місцевими органами, установами, організації з метою уникнення збільшення кількості позовних заяв до судів Дніпропетровської області в подальшому, а також зниження латентності таких порушень;
- орієнтація діяльності усіх державних та місцевих органів, установ, організацій на людину, зокрема ВПО, незалежно від статі; активне запровадження в діяльність таких органів людиноцентристської моделі роботи з заявниками;
- спрощення процедури доступу до реалізації та захисту прав ВПО шляхом їх інформування, діджиталізації процесу;
- Національній поліції звернути увагу на роботу з ВПО, запровадження дієвих алгоритмів реагування на такі звернення;
- на місцевому рівні створити умови для можливості реалізувати та захистити права вразливих категорій ВПО.

VIII. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ ВПО

ВЗЯТТЯ НА ОБЛІК ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНОЇ ОСОБИ

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII.

Постанова КМУ «Про облік внутрішньо переміщених осіб» від 1 жовтня 2014 р. № 509.

Постанова КМУ «Порядок створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб» від 22 вересня 2016 р. № 646.

Пункт 2-2 частини першої статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р. № 3460-VI.

ОФОРМЛЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПОСВІДЧУЮТЬ ОСОБУ

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII.

Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» від 20.11.2012 р. № 5492-VI.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 р. № 1207-VII.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України» від 25 березня 2015 р. № 302.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України для виїзду за кордон» від 07.05.2014 р. № 152.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку оформлення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, громадянам, які проживають на тимчасово окупованій території України» від 04.06.2014 р. № 289.

Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку оформлення і видачі паспорта громадянина України» від 13.04.2012 р. № 320.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру» від 02.03.2016 р. № 207.

ПРАВО НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.03.2014 р. № 1706-VII.

Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 р. № 2811-XII.

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV.

Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» від 01.06.2000 р. № 1768-III.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми» від 27 грудня 2001 р. № 1751.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям» від 24.12.2003 р. № 250.

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» від 08.06.2016 р. № 365.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» від 01.10.2014 р. № 505.

Постанова правління Фонду соціального страхування «Про затвердження Порядку надання матеріального забезпечення деяким категоріям застрахованих осіб» від 24.01.2017 р. № 8.

ДОПОМОГА У ЗВ'ЯЗКУ З ВАГІТНІСТЮ ТА ПОЛОГАМИ

Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 р. № 2811- XII.

ДОПОМОГА ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ

Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 р. № 2811- XII.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми» від 27 грудня 2001 р. № 1751.

ДЕРЖАВНА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИМ СІМ'ЯМ

Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» від 01.06.2000 р. № 1768- III.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям» від 24.12.2003 р. № 250.

ДОПОМОГА НА ДІТЕЙ ОДИНОКИМ МАТЕРЯМ

Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 р. № 2811- XII.

Постанова Кабінету України «Про затвердження порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми» від 27.12.2001 р. № 1751.

ПРАВО НА ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. № 1058- IV.

Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 р. № 1788- XII.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706- VII.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» від 05.11.2014 р. № 637.

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» від 08.06.2016 р. № 365.

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання виплати пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ» від 22.09.2016 р. № 662.

Постанова правління Пенсійного Фонду України «Про затвердження Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 25.11.2005 р. № 22- 1.

Постанова правління Пенсійного Фонду України «Про реалізацію Постанови Кабінету Міністрів України від 14 березня 2016 року № 167 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 08.04.2016 р. № 7-1 (щодо емісії платіжних карток, які одночасно є пенсійним посвідченням).

ПРАВО НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96- ВР.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706- VII.

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 р. № 2801.

Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 19.10.2017 р. № 2168- VIII.

Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» від 04.09.2008 р. № 375-VI.
Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення доступності лікарських засобів» від 17.03.2017 р. № 152.

ВИБОРЧІ ПРАВА

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII.

Закон України «Про Державний реєстр виборців» від 22.02.2007 р. № 698-V.

Закон України «Про місцеві вибори» від 14.07.2015 р. № 595-VIII.

Закон України «Про вибори Президента України» від 05.03.1999 р. № 474-XIV.

Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 17.11.2011 р. № 4061-VI.

Закон України «Про всеукраїнський референдум» від 06.11.2012 р. № 5475-VI.

ПРАВО НА УЧАСТЬ У МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.

Закон України «Про органи самоорганізації населення» від 11.07.2001 р. № 2625-III.

Постанова Верховної Ради України «Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні» від 17.12.1993 р. № 3748-XII.

ОФОРМЛЕННЯ СУБСИДІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНОЮ ОСОБОЮ

Постанова Кабінету Міністрів України «Про спрощення порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива» від 21.10.1995 р. № 848.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики визначення мінімальної суми орендного платежу за нерухоме майно фізичних осіб» від 29.12.2010 р. № 1253.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про встановлення мінімальних норм забезпечення населення твердим паливом і скрапленим газом та граничних показників їх вартості для надання пільг і житлових субсидій за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» від 23 квітня 2012 р. № 356.

Наказ Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства економіки та з питань Європейської інтеграції України, Міністерства фінансів України, Державного комітету статистики України, Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України «Про затвердження Методики обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги» від 15.11.2001 р. № 486/202/524/455/3370.

ПРАВО НА ЗЕМЛЮ

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII.

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання Державним агентством земельних ресурсів та його територіальними органами платних адміністративних послуг» від 01.08.2011 р. № 835.

ПРАВО НА СПАДКУВАННЯ

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.

Закон України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» від 02.09.2014 р. № 1669-VII.

Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. № 3425-ХІІ. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України» від 22.02.2012 р. № 296/5.

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Переліку населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та переліку населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення» від 07 листопада 2014 р. № 1085-р.

Лист Міністерства юстиції України «Щодо надання роз'яснень щодо витребування нотаріусами довідок житлово-експлуатаційних організацій при заведенні спадкових справ та видачі свідоцтв про право на спадщину після смерті осіб, які проживали та були зареєстровані на території проведення антитерористичної операції» від 03.03.2016 р. № 1535/13/32-16.

ПРАВО НА ЖИТЛО

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року» від 16.12.2015 р. № 1094.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання та Порядку надання і користування житловими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання» від 31 березня 2004 р. № 422.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ (СОЦІАЛЬНИМ) АБО НАДАННЯ МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ПРИДБАННЯ НА ПІЛЬГОВИХ УМОВАХ

Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-ХІІ.

Закон України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» від 25.12.2008 р. № 800-VI.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 06.08.2014 р. № 385.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення громадян доступним житлом» від 11.02.2009 р. № 140.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла» від 29.02.2012 р. № 193.

Постанова Ради Міністрів Української РСР і Української Республіканської ради професійних спілок «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» від 11.12.1984 р. № 470.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил надання довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі» від 05.10.1998 р. № 1597.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування фондів житла для тимчасового проживання та Порядку надання і користування житловими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання» від 31.03.2004 р. № 422.

Наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства «Про затвердження форм щодо житлових приміщень з фондів житла для тимчасового проживання» від 14.05.2004 р. № 98.

ПРАВО НА ЗАЙНЯТІСТЬ

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII.

Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI. Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу» від 20.03.2013 р. № 198.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій» від 03.04.1993 р. № 245.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення заходів сприяння зайнятості, повернення коштів, спрямованих на фінансування таких заходів, у разі порушення гарантій зайнятості для внутрішньо переміщених осіб» від 08.09.2015 р. № 696.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію пілотного проекту із залучення до роботи членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб» від 02.12.2015 р. № 1154.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на фінансову підтримку заходів із залучення до роботи членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб в умовах експерименту» від 05.04.2017 р. № 224.

Наказ Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України «Про затвердження Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників» від 29.07.1993 р. № 58.

Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Форми трудового договору між працівником і фізичною особою, яка використовує найману працю, та Порядку реєстрації трудового договору між працівником і фізичною особою, яка використовує найману працю» від 08.06.2001 р. № 260.

ПРАВО НА ОСВІТУ

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII.

Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р. № 2102-III.

Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 р. № 2628-III.

Закон України «Про загальну середню освіту» від 13.05.1999 р. № 651-XIV.

Закон України «Про професійно-технічну освіту» від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР.

Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів» від 05.04.2017 р. № 268.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійно-технічної та вищої освіти» від 23.11.2016 р. № 975.

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання стипендіального забезпечення» від 28.12.2016 р. № 1050.

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів» від 28.12.2016 р. № 1045.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах» від 28.12.2016 р. № 1047.

Лист Міністерства освіти і науки «Щодо прийому до дошкільних навчальних закладів дітей, які прибули з Донецької та Луганської областей на постійне або тимчасове проживання до інших населених пунктів України» від 12.06.2014 р. № 1/9-310.

СТАТУС ДИТИНИ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ ТА ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII.

Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р. № 2102-III.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів» від 05.04.2017 р. № 68.

КРЕДИТНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ОФОРМЛЕНІ ДО 14 КВІТНЯ 2014 РОКУ

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» від 14.04.2014 р. № 405/2014.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.

Закон України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» від 02.09.2014 р. № 1669-VII.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII.

Інформаційний лист Національного банку України «Про скасування пені та штрафів за договорами кредиту під час АТО» від 05.11.2014 р. № 18-112/64483.

ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ АКТИВ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV.

Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 01.07.2010 р. № 2398-VI.

Постанова Верховної Ради України «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями» від 17.03.2015 р. № 254-VIII.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян» від 22.09.2007 р. № 1064.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку підтвердження факту народження дитини поза закладом охорони здоров'я» від 06.12.2017 р. № 1004.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку підтвердження факту народження дитини поза закладом охорони здоров'я» від 06.12.2017 р. № 1004.

Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Інструкції з ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян» від 24.07.2008 р. № 1269/5.

Інформаційний лист ВССУ «Про окремі питання застосування Закону України від 04.02.2016 р. № 990-VIII» від 15.04.2016 р. № 9-1130/0/4/-16.

ВЕДЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Закон України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» від 02.09.2014 р. № 1669.

Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань» від 15.03.2003 р. № 755-IV.

Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 18.11.2016 р. № 3268/5.

Наказ Міністерства юстиції України «Про врегулювання відносин, пов'язаних з державною реєстрацією юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, в межах декількох адміністративно-територіальних одиниць» від 25.11.2016 р. № 3359/5.

Наказ Державної фіскальної служби України «Про переміщення та закінчення простою» від 07.11.2014 р. № 256.

ПРАВО НА МАЙНО

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.

Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. № 1706-VII.

Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. № 3425-XII.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 25.12.2015 р. № 1127.

Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21.01.1993 р. № 7-93.
Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України» від 22.02.2015 р. № 296/5.

Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку використання даних Реєстру прав власності на нерухоме майно Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна, Державного реєстру іпотек та Державного реєстру обтяжень рухомого майна» від 14.12.2012 р. № 1844/5.

Роз'яснення Міністерства юстиції України «Особливості правового регулювання посвідчення правочинів щодо нерухомого майна за участю малолітніх та неповнолітніх осіб» від 22.08.2011р.

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних та Додаткового протоколу до Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних стосовно органів нагляду та транскордонних потоків даних» від 01.01.2014 р. № 2438-VI.

Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. № 2297-VI.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб» від 22.09.2016 р. № 646.

ПРАВО НА ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

Закон України «Про судовий збір» від 08.07.2011 р. № 3674-VI.

Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р. № 3460-VI.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV.

Розпорядження Голови Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 02.09.2014 р. № 27/0/38-14.

Постанова Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про застосування судами законодавства про судові витрати у цивільних справах» від 17.10.2014 р. № 10.

ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ ПРАВ ВПО

Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.

Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-XII.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 р. № 2939-VI.

Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. № 396/96-ВР.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб» від 22.09.2016 р. № 646.

Роз'яснення Міністерства юстиції України «Право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи» від 03.05.2012 р.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА – правова допомога, що гарантується державою та повністю або частково надається за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та інших джерел (згідно зі ст. 1 Закону України «Про безоплатну правову допомогу»)⁸⁰.

БЕЗОПЛАТНА ПЕРВИННА ПРАВОВА ДОПОМОГА – вид державної гарантії, що полягає в інформуванні особи про її права і свободи, порядок їх реалізації, відновлення у випадку їх порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (згідно зі ст. 7 Закону України «Про безоплатну правову допомогу»)⁸¹.

БЕЗОПЛАТНА ВТОРИННА ПРАВОВА ДОПОМОГА – вид державної гарантії, що полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя (згідно зі ст. 13 Закону України «Про безоплатну правову допомогу»)⁸².

БЕНЕФІЦІАР – набувач благодійної допомоги (фізична особа, неприбуткова організація або територіальна громада), що одержує допомогу від одного чи кількох благодійників для досягнення цілей, визначених цим Законом.

БІЖЕНЕЦЬ – це особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань, перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань⁸³.

БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ – добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених цим Законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара.

БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ – юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, визначених цим Законом, як основну мету її діяльності⁸⁴.

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНА ОСОБА – громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру⁸⁵.

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНА ОСОБА – це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах і має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання

⁸⁰ Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

⁸¹ Там само.

⁸² Там само.

⁸³ Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>.

⁸⁴ Про благодійну діяльність та благодійні організації. Закон від 05.06.2012 р. № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>

⁸⁵ Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. Відомості Верховної Ради України від 02.01.2015. № 1. С. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18/print>.

в результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру⁸⁶.

ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ – форма розв'язання міждержавних або внутрішньодержавних суперечностей із двостороннім застосуванням воєнної сили. Основними видами воєнних конфліктів є війна та збройний конфлікт.

ВОЄННИЙ СТАН – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.⁸⁷

ВОЛОНТЕР – фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерами можуть стати громадяни України, іноземці й особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які є дієздатними. Неповнолітні особи здійснюють волонтерську діяльність за згодою батьків (усиновлювачів), прийомних батьків, батьків-вихователів або піклувальника.

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерська діяльність є формою благодійної діяльності⁸⁸.

ГЕНДЕР – теоретичний конструкт, що визначає соціальну стать людини.

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи⁸⁹.

ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА – цільова адресна безоплатна допомога у грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами з гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв'язку з соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, що створюють загрозу для життя та здоров'я населення, або тяжкою хворобою конкретних фізичних осіб, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту в разі збройної агресії або збройного конфлікту. Гуманітарна допомога є різновидом благодійництва.

ДОВІДКА ПРО ВЗЯТТЯ НА ОБЛІК ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНОЇ ОСОБИ ТА ВНЕСЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО НЕ В ЄДИНУ ІНФОРМАЦІЙНУ БАЗУ ДАНИХ ПРО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ – документ, який підтверджує факт внутрішнього переміщення особи (згідно зі ст. 4 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»)⁹⁰.

ДОМОГОСПОДАРСТВА ІЗ ПЕВНИМИ РІЗНОВИДАМИ ВРАЗЛИВОСТЕЙ – домогосподарства ВПО, що включають принаймні одного пенсіонера; принаймні одного члена сім'ї з хронічними захворюваннями; принаймні одного члена сім'ї з інвалідністю.

⁸⁶ Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>.

⁸⁷ Про правовий режим воєнного стану. Закон України. Відомості Верховної Ради України від 10.07.2015. № 28, С. 1509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19/print>.

⁸⁸ Про волонтерську діяльність. Закон від 19.04.2011 р. № 3236-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>.

⁸⁹ Про громадські об'єднання. Закон від 22.03.2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>.

⁹⁰ Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>.

ДОНОРИ (ІНОЗЕМНІ, ВІТЧИЗНЯНІ) – юридичні та фізичні особи в Україні або за її межами, які добровільно надають гуманітарну допомогу отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за її межами.

ЄДИНА ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ДАНИХ ПРО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ – автоматизований банк відомостей, створений для забезпечення єдиного державного обліку фізичних осіб, які є внутрішньо переміщеними, порядок створення якого затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 р. № 646⁹¹.

ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ – збройне зіткнення між державами (міжнародний збройний конфлікт, збройний конфлікт на державному кордоні) або між ворогуючими сторонами в межах території однієї держави, як правило, за підтримки ззовні (внутрішній збройний конфлікт)⁹².

ОБОРОНА УКРАЇНИ – система політичних, економічних, соціальних, воєнних, наукових, науково-технічних, інформаційних, правових, організаційних, інших заходів держави щодо підготовки до збройного захисту та її захист у разі збройної агресії або збройного конфлікту⁹³.

ОСОБА, ЯКА ПОВЕРНУЛАСЯ – це особа, яка зазнала міграційного переміщення з 24 лютого 2022 року через військову агресію російської федерації на території України, набула статус внутрішньо переміщеної особи та повернулася до початкового звичного місця проживання.

ОТРИМУВАЧІ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ – такі юридичні особи, яких зареєстровано в установленому Кабінетом Міністрів України порядку в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги: а) підприємства громадських організацій осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, а також підприємства, установи та організації, що утримуються за рахунок бюджетів, уповноважені ними державні установи й органи місцевого самоврядування; б) благодійні організації; в) громадські організації осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, Товариство Червоного Хреста України та його обласні організації, творчі спілки, а також громадські організації, створені для здійснення передбаченої їх статутними документами екологічної, оздоровчої, аматорської, спортивної, культурної, освітньої та наукової діяльності; г) релігійні організації; д) реабілітаційні установи для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, які мають відповідну ліцензію на здійснення реабілітаційних послуг, незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форм власності⁹⁴.

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр.

ТЕРИТОРІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ – нерозривна територія, у межах якої територіальна громада здійснює свої повноваження щодо вирішення питань місцевого значення відповідно до Конституції та законів України, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування⁹⁵.

⁹¹ Про затвердження Порядку створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 р. № 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/646-2016-%D0%BF#n8>.

⁹² Воєнна доктрина України. Указ Президента України від 24.09.2015 року № 555/2015. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/410.html?PRINT>.

⁹³ Про оборону України. Закон України 06.12.1991 р. № 1932-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 9, С.106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12/print>.

⁹⁴ Про гуманітарну допомогу. Закон від 22.10.1999 р. № 1192-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>.

⁹⁵ Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Звіт про внутрішнє переміщення в Україні. Опитування загального населення. Раунд 10. 27.10.2022 р. С. 3. URL: https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R10_IDP_UKR.pdf.
2. Ukraine – Displacement. International Organization for Migration (IOM). URL: <https://displacement.iom.int/ukraine>.
3. Прихистимо кожного: в Україні – понад 5 тис. місць компактного поселення для внутрішньо переміщених осіб. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. ACTED: Snapshot on Response in Dnipropetrovska and Kirovoradska oblasts, October-November 2022. HumanitarianResponse. URL: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/acted-snapshot-response-dnipropetrovska-and-kirovoradska-oblasts-october>.
5. Area-based assessment: Dnipropetrovska Oblast – Ukraine, 2022. ReliefWeb. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/area-based-assessment-dnipropetrovska-oblast-ukraine-august-2022>.
6. Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ), Доповідь про ситуацію щодо прав людини в Україні (англійською), 24 лютого – 15 травня 2022 року.
7. REACH, Дослідження «Моніторинг колективних центрів» Україна – Раунд 1 (англійською), червень 2022
8. 2 УВКБ ООН, Кластер з питань захисту – Україна: Люди похилого віку, жовтень 2015 р. Україна I ReliefWeb, листопад 2015 р.
9. Надання послуг окремим категоріям громадян. Січень-жовтень 2022 року. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua>.
10. Базова оцінка території. Підсумки 15 туру – Україна, 17-28 жовтня 2022. URL: https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/DTM%20Ukraine_Rd%2015%20-%202017-28October_Recorded_IDP_21_Oblasts_2022_Public_Raion_Ukr_1.pdf.
11. Ситуація на ринку праці та діяльність Дніпропетровської служби зайнятості у січні-жовтні 2022 року. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua>.
12. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#n411>.
13. Державна міграційна служба України. URL: <https://dmsu.gov.ua/>
14. Безоплатна правова допомога. URL: <https://legalaid.gov.ua/statystychna-informacziya-roboty-systemy-bezoplatnoyi-pravovoyi-dopomogy/>
15. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#n80>.
16. Департамент соціальної політики Дніпровської міської ради. URL: <https://www.facebook.com/socpolitica.dp/>
17. Представники управлінь соцзахисту у Дніпрі перевіряють внутрішньо переміщених осіб за місцем їхньої реєстрації. URL: <https://dnipro.tv/news-dnipro/predstavnyky-upravlin-sotszakhystu-u-dnipro-pereviriat-vnutrishno-peremishchenykh-osib-za-mistsem-ikhnoi-reiestratsii/>
18. 5 REACH, Моніторинг гуманітарної ситуації (Раунд 4), липень 2022.
19. Положення про Комунальну установу «Дніпровський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Дніпровської міської ради. Затверджено Рішенням міської ради від 23.01.2019 р. № 47/40.
20. Виплати, компенсації, гуманітарна допомога, тимчасовий прихисток: соціальна підтримка мешканців і внутрішньо переміщених осіб у Дніпрі. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/item/52386/viplati-kompensacii-gumanitarna-dopomoga-timchasovij-prihistok-socialna-pidtrimka-meshkanciv-i-vnutrishno-peremishchenih-osib-u-dnipro>.

21. Як працює послуга «Соціальне таксі» під час воєнного стану. 07.04.2022 р. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/item/49805/yak-pracyue-posluga-socialne-taksi-pid-chas-voennogo-stanu>.
22. Як у Дніпрі піклуються про людей з інвалідністю? Громадська організація «Океан добра». URL: <https://www.facebook.com/ocean.dobra/mentions>.
23. Мультисекторальне дослідження в районах, які є вразливими через переміщення ВПО Україна: Дніпропетровська область (серпень 2022). URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/96554>.
24. Червоний хрест України. URL: <https://www.facebook.com/RedCrossUkraine>.
25. СпівДія в дії: понад 300 членів команди, дві тисячі волонтерів та тисячі українців, які вже отримали підтримку й допомогу. URL: <https://mms.gov.ua/news/spivdiya-v-diyi-ponad-300-chleniv-komandi-dvi-tisyachi-volonteriv-ta-tisyachi-ukrayinciv-yaki-vzhe-otrimali-pidtrimku-j-dopomogu>.
26. Благодійний фонд «Мама плюс Я». URL: <https://mamaplusya.dp.ua/aboutus/>
27. «Мамини долоньки» в цифрах. URL: <http://motherspalms.com/>
28. Координаційний штаб волонтерів Дніпра. URL: <https://www.facebook.com/volunteerdnipro/>
29. Куди звернутися за допомогою: список волонтерських центрів Дніпра. 27.02.2022р. URL: <https://opentv.media/kuda-obratitsya-za-pomoshhyu-polnyj-spisok-volonterskih-tsentrov-dnpra>.
30. Порядок надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні. Затв. Постановою Кабінету Міністрів України № 331 від 20.03.2022 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#Text>.
31. Дніпропетровщина: 562 роботодавця отримали компенсацію витрат за працевлаштування ВПО. URL: <https://dnp.dcz.gov.ua/novyna/dnipropetrovshchyna-562-robotodavcyu-otrymaly-kompensaciyu-vytrat-za-prace-vlashtuvannya-vpo>
32. Програма релокації: 761 підприємництво переміщено в більш небезпечні регіони. URL: [https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d152dcfe-7bde-49df-a69a-8d7f9586fc13&title=Pro gramaRelokatsii](https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d152dcfe-7bde-49df-a69a-8d7f9586fc13&title=Pro%20gramaRelokatsii).
33. Скільки підприємств з початку війни скористалися релокацією: нові цифри від Мінекономіки. URL: <https://news.dtki.ua/society/economics/80140-skilki-pidpriemstv-z-pocatku-viini-skoristalisya-relokacijeyu-novi-cifri-vid-minekonomiki>.
34. Релокація бізнесу до Дніпропетровської області – як це зробити? URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/news/>
35. Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради з прав людини щодо додержання прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (за період 24 лютого – 31 жовтня 2022 року). URL: <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/>
36. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>.
37. Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 р. № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#n54>.
38. Звіт за результатами всеукраїнського опитування внутрішньо переміщених осіб і мешканців приймаючих громад. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20160111_Shpikerreport/Rep_Internews.ukr.pdf.
39. Звіт про внутрішнє переміщення в Україні. Опитування загального населення. Раунд 9. 26.09.2022 р. URL: https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R9_IDP_FINAL_UKR%20version.pdf.
40. Житлові потреби, наміри та можливості ВПО. URL: https://r2p.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/fin_ukr_zvit-zhytlo-meping_2020-1.pdf.

41. Конституція України: Закон України в редакції від 01.01.2020 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>.
42. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ № 995_004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
43. Хартія основних прав Європейського Союзу. URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yevropejskogo-soyuzu/>
44. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 19.11.2022 р. № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.
45. Давиденко С. В. Потерпілий як суб'єкт кримінально-процесуального доказування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2007. 20 с.
46. Кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні перевищила 8 млн людей: звідки й куди їхали найбільше. Міністерство реінтеграції тимчасово окупованих територій України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.minre.gov.ua/news/kilkist-vnutrishno-peremishchenyh-osib-vpo-v-ukrayini-perevyshchyla-8-mln-lyudey-zvidky-y-kudy>.
47. О. Дроздов. Європейські основи доступу до правосуддя. Національна Асоціація адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/6654-evropejski-osnovi-dostupu-do-pravosuddya.html>.
48. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 11.12.2022 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
49. Надання ефективних засобів правового захисту, що забезпечать дотримання розумного строку кримінальних справ: порівняльне дослідження. Дослідження проведено в рамках проекту Ради Європи «Дотримання прав людини в системі кримінальної юстиції України». 2021. 55 с.
50. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Каменцинд проти Швейцарії» (Camenzind v. Switzerland), № 21353/93, 16.12.1997 р. URL: <https://rm.coe.int/2020-06-18-comparative-study-ukr-final-clean/16809ec20a>.
51. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Петков та інші проти Болгарії» (Petkov and Others v. Bulgaria), № 77568/01, 11.06.2009 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO5866>.
52. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Кадікіс проти Латвії (№ 2)» (Kadikis v. Latvia (No. 2)), № 62393/00, 04.05.2006 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO4832.html.
53. Марочкін І. Є. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації. Судова реформа в Україні: проблеми і перспективи. Київ, Харків: Юрінком Інтер, 2002. С. 31-34.
54. Базова оцінка території. Підсумки 15 туру – Україна (17-28 жовтня 2022). URL: https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbdl1461/files/reports/DTM%20Ukraine_Rd%2015%20-%2017-28October_Recorded_IDP_21_Oblasts_2022_Public_Raion_Ukr_1.pdf.
55. Більше 25 тисяч переселенців звернулись до ЦНАПів Дніпропетровщини за довідками ВПО. Дніпро: офіційний веб-сайт. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/item/49844/bilshe-25-tisyach-pereselenciv-zvernulis-do-cnapiv-dnipropetrovschini-za-dovidkami-vpo>.

ДЛЯ ПОДАТОК

ДЛЯ ПОДАТОК

Наукове видання

**ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ:
ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ**

Укладачі:

колектив авторів за загальною редакцією
д.ю.н., проф. Наливайко Л. Р., д.ю.н., проф. Грицай І. О.
за ініціативи та підтримки Фонду Конрада Аденауера

Редактори, оригінал-макет –
Є.В. Коваленко-Марченкова, А.В. Самотуга

Scientific edition

**INTERNALLY DISPLACED PERSONS OF THE DNIPROPETROVSK REGION:
GENDER PORTRAIT**

Compilers:

the team of authors under the general editorship of
Doctor of Law, Prof. Nalivayko L., Doctor of Law, Prof. Hrytsai I.
on the initiative and support of The Konrad Adenauer Foundation

Editors, original layout –
Kovalenko-Marchenkova Ye., Samotuha A.

Підп. до друку 16.02.2023. Формат 60x84/8. Друк – трафаретний, цифровий. Папір офісний.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 13,5. Обл.-вид. арк. 14,5. Тираж – 100 прим. Зам. № 01/23-д.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018